

เรื่อง	หน้า
บทบรรณาธิการ	[5]
สารบัญ	[7]
บทความ: Articles	

- ❖ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับ
มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
Guideline on the Development of Digital Leadership for Schools
Administrator of Secondary Schools under the Office of the Basic
Education Commission 1-6
กนกวรรณ ตูรงคินานนท์ และ ประภาวรรณ ตระกูลเกษมสุข
Kanokwon Thurongkinanon and Prapawan Trakulkasemsuk
- ❖ การออกแบบกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมรังแก ของนักเรียน
ประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสตูล
Designing Activities to Address Bullying Behavior Problems of
Primary School Students in a Private School in Satun
Province..... 7-14
จิราพร สุขศรี และ วันพิชิต ศรีสุข
Jiraporn Suksri and Wanpichit Srisuk
- ❖ ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ
ของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐ
ประชาชนจีน
Tourism Potential and Environmental Management Affecting
Chinese Tourists' Satisfaction in Chengdu, Sichuan Province,
People's Republic of China..... 15-24
Fei Fan และ ธนกร สิริสุคันธา
Fei Fan and Thanakorn Sirisugandha

สารบัญ (ต่อ)

- ❖ ส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์สินค้าที่มีต่อการตัดสินใจซื้อชุดกีฬา
แบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน
ประเทศจีน
Marketing mix and product image on university students'
decision to purchase Chinese brand sportswear in Chengdu,
Sichuan Province, China..... 25-35
Li Haiwen และ ธนกร สิริสุคันธา
Li Haiwen and Thanakorn Sirisugandha
- ❖ แรงจูงใจ ภาพลักษณ์และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจใน
แหล่งท่องเที่ยวทหาร บ้านปองนัค ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง
Motivation, Image and Potentials of tourist attractions affecting
satisfaction in military tourist attraction: Baan Pongnak, Surasak
montri Barrack, Lampang province..... 36-49
นันทา หอมแก่นจันทร์ และ ธนกร สิริสุคันธา
Nanta Homkanchan and Thanakorn Sirisugandha
- ❖ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว
อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน
Public Awareness to Good Governance Management of Paikhaew Sub-
district Administration Organization in Sawangarom District, Uthaitхани
Province..... 50-59
ธานี เกสทอง, อานนท์ เมธีวรฉัตร, วรฤต เกื่อนช้าง,
วินัย ทองมัน และ ทนง ทศไกร
Thanee Kesthong, Anond Metheewarachattra, Worrakrit Thuenchang,
Winai Tongmun and Thanong Thosakri

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

- ❖ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากในสังคมไทย
A Study of the Strengthening of the Kilanupathaka Monks Network in
Thai society..... 60-72
สุพิชฌาย์ พรพิชมรงค์ และ พระธรรมวชิรจารย (สุชาติ กิตติปัญโญ)
Supitcha Pornpitchanarong and Phradhammavachirajahn (Suchart Kittipañño)
- ❖ การจัดการสมัยใหม่ตามหลักพุทธธรรม
Modern management according to Buddhist principles..... 73-78
พนมพร เมฆพัฒน์, พระครูวีรศาสน์ประดิษฐ์, บุญเตือน ทรัพย์เพชร
และ พระครูสุจิตพัฒนพิธาน
Phanomphon Mekphat, Phrakhru Veerasatpradit, Boontuan Sapphet
and Phrakhru Sujitphatnaphithan
- ❖ การบริหารยุคใหม่ตามหลักธรรมาภิบาล
Modern Management according to the Principles of Good Governance. 79-86
ฐิญาภรณ์ วงษา, อำนาจ สาเขตร์, พระมหาประเวศ ปญญาทีโป
และ พระสมุห์ชาติศักดิ์ ปรีชาโน
Thiyaphan Wongsas, Umnart Sakhet, Phramahaprawet Panyadheepo
and Phrasamuchchatsak Prichano
- ❖ ระบบกินเมือง: การพัฒนาจริยธรรมทางการบริหารงานภาครัฐ
Colonization System: Development of Ethics in Public Administration... 87-93
พระมหาประเวศ ปญญาทีโป, พระสมุห์ชาติศักดิ์ ปรีชาโน,
ฐิญาภรณ์ วงษา และ อำนาจ สาเขตร์
Phramahaprawet Panyadheepo, Phrasamuchchatsak Prichan,
Thiyaphan Wongsas and Umnart Sakhet

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารธรรมวัตร

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
Guideline on the Development of Digital Leadership for Schools
Administrator of Secondary Schools under the Office of the Basic
Education Commission

¹กนกวรรณ ตุงคินานนท์ และ ²ประภาวรรณ ตระกูลเกษมสุข
¹Kanokwon Thurongkinanon and ²Prapawan Trakulkasemsuk

¹²สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์, ประเทศไทย

¹²Panyapiwat Management Institute, Thailand

¹Corresponding Author's E-mail: Kanokwon@rt.ac.th

¹Tel. 086-624-2140

Received January 25, 2024; Revised June 11, 2024; Accepted June 26, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2) เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 คน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 6 ด้าน คือ (1) ด้านวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ดิจิทัล (2) ด้านความรู้ความสามารถและเป็นผู้นำการใช้ดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ (3) ด้านการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล (5) ด้านการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและสมรรถนะดิจิทัล (6) ด้านการสื่อสารเพื่อสร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วม และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ทั้ง 6 ด้าน มีแนวทาง 26 แนวทาง ประกอบด้วย ด้านที่ 1 วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ดิจิทัล มี 5 แนวทาง เช่น พัฒนาด้านวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ดิจิทัล ด้านที่ 2 ความรู้ความสามารถและเป็นผู้นำการใช้ดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ มี 4 แนวทาง เช่น พัฒนาพัฒนาความรู้ และทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งด้านซอฟต์แวร์ ฮาร์ดแวร์ ด้านที่ 3 การบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีดิจิทัล มี 5 แนวทาง เช่น พัฒนาระบบบริหารจัดการ โครงสร้างพื้นฐานของโรงเรียน ด้านที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล มี 4 แนวทาง เช่น สร้างระบบนิเวศทางวิชาการให้มีบรรยากาศเป็นสถานศึกษาดิจิทัล ด้านที่ 5 การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและสมรรถนะดิจิทัล มี 4 แนวทาง เช่น การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะดิจิทัล และ ด้านที่ 6 การสื่อสารเพื่อสร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วม มี 4 แนวทาง เช่น พัฒนาด้านการสื่อสาร

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา, มัธยมศึกษา

Abstract

This article aims to 1) study the digital leadership of secondary school administrators 2) propose guidelines for developing the digital leadership of secondary school administrators under the Office of the Basic Education Commission. This was a qualitative research study of data from In-depth interviews with five key informants and descriptive data analysis.

The results of the research found that the digital leadership of secondary school administrators consists of six important factors: (1) digital vision and strategy, (2) knowledge and ability to lead the use of digital ethically, (3) Digital technology management (4) environment management and digital technology innovation (5) personnel development to have digital knowledge, ability and competency (6) communication to create motivation and participation. And the guidelines for developing the digital leadership of secondary school administrators in all 6 areas had 26 guidelines, namely, Area 1: Digital vision and strategy, there were 5 approaches such as developing digital vision and strategy, Area 2: Know your abilities and be a leader in the use of digital with ethics. There were 4 approaches, such as developing knowledge and skills in using digital technology in both software and hardware. Area 3: Digital technology management had 5 approaches, such as developing systems. Manage school infrastructure, aspect 4: organizing the environment and innovation in digital technology, had 4 approaches, such as creating an academic ecosystem to have an atmosphere like a digital educational institution, aspect 5: developing personnel to have knowledge, abilities and competencies. There were 4 approaches to digital such as developing personnel to have digital knowledge, abilities and competencies and Area 6: Communication to create motivation and participation had 4 approaches, such as developing communication.

Keywords: Digital Leadership, School Administrator, Secondary School

บทนำ

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในสังคมอย่างรวดเร็ว สื่อและเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต การติดต่อสื่อสาร การสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ เป็นไปได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้เราเรียนรู้ในการใช้เครื่องมือดิจิทัลได้หลากหลาย หลายรูปแบบ สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อวิถีคิด การใช้ชีวิตของคนในทุก ๆ วัย ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกการศึกษา (Education Disruption) เทคโนโลยีดิจิทัลสามารถเป็นเครื่องมือสำคัญของการขยายโอกาส และสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษาให้เกิดขึ้นได้ผ่านแนวคิด Open Education เช่น ระบบคลังบทเรียนออนไลน์แบบเปิด หรือ Massive Open Online Courses (MOOC) ที่เราสามารถเรียนรู้ออนไลน์ผ่านบทเรียนต่าง ๆ ทั่วโลกได้ทุกที่ทุกเวลา (สำนักงานสภาการศึกษา, 2562) อีกทั้งการใช้ปัญญาประดิษฐ์ AI (Artificial Intelligence) และการใช้เทคโนโลยี Application บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ซึ่งจะช่วยให้เรียนรู้ได้ง่ายขึ้น เทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการเรียนรู้และการศึกษามีการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากอุปกรณ์พกพา เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอนจะมีการเปลี่ยนแปลงเพราะเทคโนโลยีดิจิทัลจะกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างประสบการณ์การเรียนการสอนรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้น

การจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัลนั้นผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจระบบของสถานศึกษา การจัดการนำเทคโนโลยีสถานศึกษาการบูรณาการเทคโนโลยีสู่ห้องเรียน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสถานศึกษาเพื่อเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมซึ่งก็คือเป้าหมายสูงสุดของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วเมื่อเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งมีผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก และเปลี่ยนทัศนคติและแนวคิดการบริหารของตนเองให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษามีความทันสมัย สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2562) จำเป็นจะต้องรู้จักทักษะดิจิทัล ซึ่งถือเป็นเครื่องมือ และวิธีการสำคัญในการทำงานในยุคดิจิทัล โดยนัยหนึ่งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับครูผู้สอนและผู้เรียนในยุคดิจิทัลกระตุ้นความต้องการเรียนรู้ และการสร้างนวัตกรรมดิจิทัล ตลอดจนเป็นผู้อำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล (ทินกร บัวชู และคณะ, 2562)

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาดังนั้นผู้บริหารต้องทำความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร เข้าใจขีดความสามารถของคนในองค์กร จัดการและสร้างสมดุลของทักษะความสามารถของคนในองค์กรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สามารถจัดการกับปัญหาในการทำงานที่มีผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือการเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว (Professional Practice) (Elliott, T. 2017 ; McREL International, 2010) สอดคล้องกับจันทนา แสนสุข (2559) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสูงก็จะได้เปรียบในการแข่งขันที่จะนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างยั่งยืนสามารถบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเป้าหมายและทิศทางการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลจึงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันและส่งผลโดยตรงต่อการบริหารจัดการในสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (อาทิตย์ เพชรรี และคณะ, 2564) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) ได้กำหนดกลยุทธ์และแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ เช่น เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา มีการพัฒนา การบริหารจัดการและการให้บริการการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับ Digital Literacy และสมรรถนะครูในทุกด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีภาวะผู้นำดิจิทัลเพื่อแสดงความเป็นผู้นำในการจัดการศึกษา ยกระดับคุณภาพของการศึกษา พัฒนาประสิทธิภาพขององค์กรได้อย่างเหมาะสมทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลและสภาพปัญหาในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์หาค่าประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากนักวิชาการและเอกสารว่ามีองค์ประกอบอะไรบ้างเพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลจากแหล่งข้อมูล หนังสือ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบงานวิจัยได้ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 6 ด้าน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi- Structured Interview) แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เป็นภาพรวมและเขียนรายงานแต่ละหัวข้อใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis สรุปเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา 6 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ดิจิทัล ด้านที่ 2 ความรู้ ความสามารถ และเป็นผู้นำการใช้ดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม ด้านที่ 3 การบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านที่ 4 การจัดสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านที่ 5 การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะดิจิทัล และด้านที่ 6 การสื่อสารเพื่อสร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วม

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแผนภาพดังนี้

อภิปรายผลการวิจัย

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมี 6 ด้าน ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลต้องสามารถ

กำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ดิจิทัล พันธกิจของสถานศึกษาด้านเทคโนโลยีดิจิทัล นับเป็นความสำคัญอันดับแรก นำไปสู่การกำหนดนโยบายและการขับเคลื่อนนโยบายเทคโนโลยีดิจิทัล 2) ความรู้ ความสามารถ และการเป็นผู้นำการใช้ดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม ซึ่งความรู้ ความสามารถ และเป็นผู้นำการใช้ดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำดิจิทัล 3) การบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลต้องมีความเข้าใจ สามารถสร้างสรรค์เข้าถึงและนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาต้องมีระบบบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานของโรงเรียน ออกแบบและวางแผนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน 3) การจัดสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล สร้างระบบนิเวศทางวิชาการให้มีบรรยากาศเป็นสถานศึกษาดิจิทัล สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นรูปแบบ Hybrid หรือ Blended learning จัดห้องเรียน สภาพแวดล้อม และนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล วางแผนการจัดสภาพแวดล้อมแบบองค์รวม 5) การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะดิจิทัล พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความรู้ ความเข้าใจดิจิทัล พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะการรู้เท่าทันความฉลาดทางดิจิทัล และ 6) การสื่อสารเพื่อสร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วม พัฒนาด้านการสื่อสาร พัฒนารูปแบบการสร้างเครือข่าย ประชุมเพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น พัฒนาทักษะด้านความฉลาดทางอารมณ์ การสื่อสารเพื่อสร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำดิจิทัลที่สำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาต้องพัฒनावิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง หรือรู้เท่าทันเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารสามารถพิจารณา รูปแบบและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาไปปรับใช้ตามความเหมาะสม ต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ สร้างสรรค์ (Generative AI) แอปพลิเคชัน CHATGPT
2. ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาต้องพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการสื่อสารเพื่อสร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วม ทั้งการสื่อสารเพื่อสร้างแรงจูงใจและความฉลาดทางอารมณ์ ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม การสร้างเครือข่าย การสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์และความคิดเชิงบวกเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของความเป็นผู้นำดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. สืบค้นเมื่อ วันที่ 22 ตุลาคม 2565, จาก <http://www.moe.go.th>.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2570). สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <https://www.secondary.go.th.สพฐ.pdf>.
- คณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2562). 25 Element Digital Competency. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2563, จาก <http://www.Dlbaseline.org/digital-/Competency>.

- ทินกร บัวชู และทิพภาพร บัวชู. (2562). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารครุศาสตร์สาร. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2664, จาก <http://nurse.psu.ac.th/wp-content/uploads/2020>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2565, จาก <https://www.obec.go.th/wpcontent/uploads/2023/04/-66-PDF.pdf>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2565, จาก <https://www.moe.go.th/360policy-and-focus-moe-fiscal-year-2024>.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2563) การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2564, จาก <https://www.Truelookpanya/knowledge/content/52232/-ed-t2s1-t2s3>.
- Elliott, T. (2017). *Digital Leadership: A Six-Step Framework for Transformation*. Retrieved July 6,2020, from <http://www.digitalistmag.com/author/telliott>.
- McREL International. (2010). *National Educational Technology Standards for Administrators (NETS- A)*. Retrieved June 10, 2020, From <https://www.mcrel.org/educational-technology-standards-foradministrators-netsa>.

การออกแบบกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการณ์รังแก
ของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสตูล
Designing Activities to Address Bullying Behavior Problems
of Primary School Students in a Private School in Satun Province

¹จิราพร สุขศรี และ ²วันพิชิต ศรีสุข

¹Jiraporn Suksri and ²Wanpichit Srisuk

¹²มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ประเทศไทย

¹²Prince of Songkla University, Thailand

²Corresponding Author's E-mail: s_wanpichit@hotmail.com

Received February 16, 2024; Revised May 17, 2024; Accepted June 5, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาพฤติกรรมการณ์รังแกและเพื่อออกแบบกิจกรรมการแก้ไขปัญหามาตรการรังแกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสตูล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูฝ่ายกิจการนักเรียน ครูผู้สอน นักเรียนที่มีพฤติกรรมการณ์รังแกผู้อื่น นักเรียนที่ถูกรังแก ผู้ปกครอง และนักจิตวิทยาคลินิก รวมทั้งสิ้น 31 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการรังแกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่พบบ่อยที่สุดคือการล้อเลียนปมด้อย การมีความคิดว่าเมื่อถูกแกล้งแล้วต้องเอาคืน และการถูกเพื่อนกีดกันออกจากกลุ่ม 2) การออกแบบกิจกรรมแก้ไขปัญหามาตรการรังแก ประกอบด้วย (1) การสร้างบทบาทสมมติ โดยกำหนดเหตุการณ์การใช้ความรุนแรงในประเภทต่างๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์และสร้างความเข้าใจกัน (2) กิจกรรมปรับทัศนคติ เพื่อเสริมความมั่นใจในการกล้าตัดสินใจ และเข้าใจตนเอง (3) กิจกรรมโฮมรูมเพื่อให้ครูได้สื่อสารและรับรู้ปัญหาของนักเรียน และ (4) กิจกรรมเรียนรู้นอกหลักสูตร เช่น กีฬา ร้องเพลง ดนตรี เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างความสามัคคี

คำสำคัญ: พฤติกรรมการณ์รังแก, ผู้รังแก, ผู้ถูกรังแก, การแก้ไขปัญหามาตรการ

Abstract

This research is a qualitative study aims to analyze the problem conditions of bullying behavior and to design intervention activities to address bullying behavior among elementary school students at a private school in Satun province. In-depth interviews and group discussions are utilized in this study. The main informants include school administrators, student affairs teachers, subject teachers, students exhibiting bullying behavior, bullied students, parents, and clinical psychologists, totaling 31 individuals.

The research findings indicate that: 1) The most common forms of bullying behavior among elementary school students were teasing about physical appearance, the belief in retaliation after being bullied, and ostracism from peer groups. 2) The intervention activities for addressing bullying behavior include (1) creating hypothetical scenarios depicting various types of violence to analyze and foster mutual understanding, (2) attitude adjustment activities to bolster self-confidence and self-awareness, (3) home room activities to facilitate teacher-student communication and awareness of student issues, and (4) extracurricular learning activities such as sports, singing, and music to promote camaraderie.

Keywords: Bullying Behavior, Bullies, Bullied People, Behavioral Problem Solving

บทนำ

สังคมในปัจจุบันให้ความสนใจในเรื่องการรังแกและความรุนแรงในโรงเรียนมากขึ้น มีการสำรวจปัญหาการรังแกในโรงเรียนพบว่า ในปี 2017 จากการสำรวจสถานการณ์เกี่ยวกับสุขภาพจิตเด็กในประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขององค์การอนามัยโลกในปี 2017 ถูกเพื่อนรังแกในโรงเรียน ซึ่งการรังแกที่พบบ่อยครั้งที่สุดจะอยู่ในรูปแบบของการทำร้ายจิตใจกันด้วยวาจา ประเด็นที่น่าสนใจคือผู้ถูกรังแกส่วนใหญ่จะไม่บอกใครว่าถูกรังแก ขณะที่เด็กบางส่วนที่บอกครูหรือผู้ใหญ่ก็แทบไม่เคยทำอะไรหรือทำค่อนข้างน้อยเพื่อที่จะหยุดพฤติกรรมรังแกนั้น จากการสำรวจนี้ยังพบว่าครูหรือผู้ปกครองเองก็ยังขาดความตระหนักในปัญหานี้ (กรมสุขภาพจิต, 2564)

พฤติกรรมรังแกเป็นรูปแบบพฤติกรรมที่พบบ่อยที่สุด 3 อันดับแรกคือ การล้อเลียน การพูดเหยียดหยาม และการทำร้ายร่างกาย (พัชรินทร์ อรุณเรือง, 2556) พฤติกรรมเหล่านี้สามารถพัฒนาไปสู่ความรุนแรงได้หลายรูปแบบส่งผลกระทบต่อเด็กทั้งในกลุ่มที่ถูกรังแกและมีพฤติกรรมรังแกผู้อื่นในระยะยาวอีกด้วย โดยเด็กที่มีพฤติกรรมรังแกผู้อื่นมักต้องการความสนใจจากเพื่อนและคนรอบข้าง และเรียนรู้ที่จะใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้อง มีการศึกษาของ (Olweus D., 2011) พบว่า เด็กกลุ่มนี้มักมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมต่อต้านสังคม เช่น ลักขโมย หนีเรียน โกหก หลอกลวง การใช้สารเสพติด และมีความเสี่ยงต่อการก่ออาชญากรรมในอนาคตมากกว่าเด็กที่ไม่มีพฤติกรรมรังแกผู้อื่น ในขณะเดียวกันเด็กที่ถูกรังแกก็ได้รับความทุกข์ ทั้งจากการบาดเจ็บทางกายและจากภาวะวิตกกังวลหรือซึมเศร้าจนเพิ่มความเสี่ยงในการฆ่าตัวตาย มีพฤติกรรมหลักหนีปัญหา รู้สึกว่าโรงเรียนไม่ปลอดภัยและไม่อยากไปโรงเรียน นอกจากนี้อาจทำให้เด็กเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว เหงา ถูกทอดทิ้ง มักจะมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาทางการปรับตัวทางสังคมหรือขาดทักษะทางสังคม (พินิจ ฟ้าอำนวยผล, 2552)

การสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ต้องให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามาช่วยกันดูแลนักเรียน โดยที่โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดรองลงมาจากครอบครัว เด็กบางคนใช้เวลาในการอยู่ที่โรงเรียนมากกว่าที่บ้าน จนบางครั้งเด็กมักจะคิดว่าโรงเรียนคือบ้านหลังที่สองของพวกเขา และครูก็เหมือนพ่อแม่คนที่สองของพวกเขาเช่นกัน ดังนั้นโรงเรียนนอกจากความรู้แล้ว ยังต้องเป็นสถานที่ในการพัฒนาให้เด็กเติบโตและอยู่รอดในสังคมได้ และยังสามารถสร้างความปลอดภัยในชีวิตเด็ก ๆ ได้ ดังนั้นการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเต็มที่ให้มีคุณภาพซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ที่ได้มุ่งเน้นให้โรงเรียนมีระบบงานและกิจกรรมต่าง ๆ และกิจกรรมแนะแนวให้กับนักเรียน และผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม มีความรับผิดชอบต่อสังคม(มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก, 2550)

พฤติกรรมมารักรังแกเป็นปัญหาสำคัญในโรงเรียน ทางผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาพฤติกรรมมารักรังแกที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน และการแสวงหาวิธีการหรือเทคนิคเพื่อบรรลุปเป้าหมายในการออกแบบกิจกรรมเพื่อลดปัญหาการรังแกในเด็กลง ทั้งนี้โรงเรียนเป้าหมายในการงานวิจัย ตั้งอยู่ในตัวเมืองจังหวัดสตูลและมีนักเรียนประมาณ 700 คน ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียน (สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2566) ได้กล่าวว่า ทางโรงเรียนมักพบเจอพฤติกรรมมารักรังแกไม่ว่าจะเป็นทางวาจา หรือการกระทำอยู่บ่อยครั้ง ถือเป็นพฤติกรรมที่รุนแรงอย่างหนึ่ง โดยการรังแกมีทั้งกระทำทางร่างกาย อารมณ์ คำพูด โดยที่ทางโรงเรียนพยายามแก้ไขปัญหามาโดยตลอดแต่ก็ยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาพฤติกรรมมารักรังแกที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ตลอดจนออกแบบกิจกรรมเพื่อลดปัญหาการรังแกของเด็กในโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาพฤติกรรมมารักรังแกของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสตูล
2. เพื่อออกแบบกิจกรรมการแก้ไขปัญหามาตรียมพฤติกรรมมารักรังแกของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสตูล

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ คณะครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และนักจิตวิทยา รวมทั้งสิ้นจำนวน 31 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นคำถามสำหรับใช้สัมภาษณ์เชิงลึกแบบปลายเปิดโดยมีประเด็นคำถามดังนี้

1) สภาพปัญหาพฤติกรรมมารักรังแกของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนเอกชนในจังหวัดสตูล ประกอบด้วย สถานการณ์ปัญหาพฤติกรรมมารักรังแก ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม การเฝ้าระวังและการคัดกรอง การประเมินสถานการณ์ การป้องกันปัญหา การช่วยเหลือแก้ไขปัญหามาตรียม และการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อลดปัญหาการรังแก

2) กิจกรรมการแก้ไขปัญหามาตรียมพฤติกรรมมารักรังแก รูปแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เหมาะสมกระบวนการให้คำปรึกษา และแนวทางการสนับสนุนให้นักเรียนช่วยแก้ไขปัญหามาตรียม

2.2 แบบสนทนากลุ่ม เพื่อพัฒนากิจกรรมการแก้ไขปัญหามาตรียมพฤติกรรมมารักรังแก โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจะประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครูประจำชั้น และผู้วิจัย เพื่อร่วมกันออกแบบกิจกรรม และประเมินผล การนำรูปแบบกิจกรรมไปใช้ตลอดทุกขั้นตอนการวิจัย โดยใช้กระบวนการวงจรคุณภาพ (PDCA)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาพฤติกรรมมารักรังแกของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสตูล มีดังนี้

1.1 การล้อเลียนปมด้อยกันและการใช้คำพูดโต้ตอบทำร้ายซึ่งกันและกัน เนื่องจากเด็กจะได้ยินผู้ใหญ่ใช้คำพูดล้อเลียนด้วยถ้อยคำต่างๆ โดยผู้ใหญ่มองว่านั่นคือการหยอกเล่นเพราะความรักความเอ็นดู ทำให้เด็กได้ซึมซับพฤติกรรมเหล่านี้และติดเป็นนิสัยไปในตอนที่เติบโตขึ้น ในส่วนของการใช้คำพูดตัวเองไม่ได้รับการปลูกฝังหรืออบรมเรื่องการใช้คำพูดในเชิงสร้างสรรค์กับผู้อื่นจึงไม่สามารถแยกแยะได้

1.2 การมีความคิดว่าเมื่อถูกแกล้งแล้วต้องเอาคืนเด็กบางคนถูกปลูกฝังว่าเคยโดนรังแกมาก่อน จึงต้องแกล้งคนอื่นต่อ ทั้งนี้เป็นเพราะการหาเหตุผลเข้าข้างตัวเอง เพื่อไม่ให้ตัวเองรู้สึกผิดเวลาที่จะรังแกผู้อื่น

1.3 การถูกเพื่อนกีดกันออกจากกลุ่ม เด็กต้องการได้รับการยอมรับจากเพื่อนจึงต้องยอมทำพฤติกรรมบางอย่างเพื่อที่จะเข้ากับกลุ่มนั้นให้ได้ เช่น เพื่อนกลุ่มนี้มีฐานะร่ำรวย ทำตัวเป็นหัวโจก เพื่อที่ตนเองจะได้อยู่รอด จึงต้องยอมทำตัวเกรงด้วย

โดยสิ่งที่ค้นพบจากการวิจัยในครั้งนี้ เน้นการถอดบทเรียนมาจากครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง นักจิตวิทยา และสังเกตพฤติกรรมนักเรียน พบว่า การรังแกถือเป็นความรุนแรงที่ส่งผลเสียต่อร่างกายและจิตใจจนลุกลามไปเป็นปัญหาที่ติดตัวเด็กต่อไปในอนาคต เด็กที่ถูกรังแกจะเกิดปมด้อยในใจทำให้มีความรู้สึกที่ไม่อยากมาโรงเรียน ขาดสมาธิในการเรียนรู้ ส่งผลให้มีปัญหาในการดำเนินชีวิตเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ในขณะที่เด็กที่ชอบรังแกผู้อื่นจะมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ใช้ความรุนแรงในการจัดการปัญหาต่างๆ ซึ่งปัจจัยที่นำไปสู่การรังแกของนักเรียน มี 4 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยทางชีวภาพ ส่งผลให้เด็กทำพฤติกรรมรังแก มีปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องคือ รังแกคนอื่นเพราะมีความผิดปกติทางจิต เป็นเพราะเด็กเป็นโรคสมาธิสั้นลักษณะที่เห็นได้ชัดคือ อยู่ไม่นิ่งไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนหรือสังคมได้ใช้ความรุนแรงในการจัดการปัญหาชอบเล่นกับเพื่อนอย่างรุนแรงจนเพื่อนบาดเจ็บ

2. ปัจจัยทางจิตวิทยา เมื่อเด็กได้พบว่าตนเองมีข้อบกพร่องบางอย่าง หรือการไม่ได้ได้รับความสนใจจากพ่อแม่ ก่อให้เกิดความรู้สึกขาดการยอมรับ ส่งผลให้เด็กมีปมปัญหาในจิตใจ และเด็กคิดว่าครูไม่กล้าลงโทษจึงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหนักเพิ่มขึ้นไป

3. ปัจจัยด้านครอบครัว เด็กที่ชอบรังแกผู้อื่นมักจะมาจากครอบครัวที่มองว่าการรังแกกันเป็นเรื่องเล็กน้อย พ่อแม่จำนวนไม่น้อยที่มีทัศนคติว่าการรังแกกันเป็นเรื่องปกติเด็กจะต้องเรียนรู้จากเหตุการณ์เหล่านี้ เพื่อที่จะเติบโตได้อย่างแข็งแกร่ง หากไม่มีการทำร้ายกันจนถึงขั้นบาดเจ็บก็จะมองว่าไม่ใช่เรื่องใหญ่ แค่ออโทษกันเรื่องทุกอย่างก็จะยุติ

4. ปัจจัยทางด้านสังคม เด็กมาจากครอบครัวที่ต่างกัน เมื่อต้องมารวมตัวอยู่ด้วยกันในสังคมโรงเรียน จนเกิดความเกลียดชังสนทนากันทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมซึ่งกันและกัน อาจเป็นพฤติกรรมที่มีทั้งดีและไม่ดี แต่ละปัจจัยจะส่งผลให้เด็กที่รังแกและถูกรังแกมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน

2. การออกแบบกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมรังแกของนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสตูล โดยความร่วมมือของคณะครูผู้สอน ผู้อำนวยการโรงเรียน และนักจิตวิทยาคลินิก ประกอบด้วยกิจกรรม ดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 การสร้างบทบาทสมมติ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น กิจกรรมนี้ตระหนักถึงมุมมองความคิดเห็นของแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน และช่วยเสริมสร้างทัศนคติที่เหมาะสมกับเด็ก ครูต้องตระหนักถึงการกำกับพฤติกรรมของเด็กในระดับที่เหมาะสม ไม่ควบคุมบังคับหรือปล่อยจนเกินไป เพราะเด็กต้องมีความรู้ ความเข้าใจว่าพฤติกรรมใดคือการรังแก ซึ่งกิจกรรมการสร้างบทบาทสมมตินี้จะเสริมเข้าไปในบทเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน ตัวอย่างเช่น ครูได้สอดแทรกกิจกรรมการสร้างบทบาทสมมติเกี่ยวกับพฤติกรรมรังแกไปในวิชาสุขศึกษา โดยให้นักเรียนร่วมกันแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน แล้วร่วมกันวางแผนสถานการณ์ที่จับฉลากได้ พร้อมช่วยกันวิเคราะห์สถานการณ์ที่ได้ตามประเด็นที่กำหนด เมื่อดำเนินกิจกรรมได้บรรลุแล้ว ร่วมกันสรุปถึงความแตกต่างของการรังแกโดยมีครูเป็นคนสอดแทรกความรู้ร่วมกับเด็กกิจกรรมเหล่านี้สามารถสอดแทรกเข้าไปในแต่ละรายวิชาเพื่อช่วยส่งเสริมลดปัญหาการรังแกในเด็กได้

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมเพื่อปรับทัศนคติ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูได้สำรวจความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและนักเรียนและตระหนักถึงมุมมองและการตัดสินใจของตนเอง กิจกรรมนี้ทำให้ตระหนักถึงมุมมองความคิดเห็นของแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน เช่น กรณีศึกษาสถานการณ์ตัวอย่าง บางคนอาจคิดว่าเป็นแค่การหยอกล้อเล่นกันเท่านั้น แต่ในอีกบางคนกลับคิดว่าเป็นการรังแก เป็นต้น ซึ่งต้องให้ได้กระหมัดระวังการกระทำของตนเองที่อาจส่งผลให้ผู้อื่นรู้สึกไม่สบายใจ กิจกรรมเพื่อปรับทัศนคติสามารถสอดแทรกเข้าไปในบทเรียนหรือช่วงทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมโฮมรูมระหว่างครูกับนักเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูและนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายได้ร่วมกัน เปิดหัวใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิด เน้นให้ทุกคนได้ร่วมวงเสวนากันในห้องเรียน หรือระหว่างห้องเรียนอื่น สร้างบรรยากาศ และร่วมกันหาแนวทางเพื่อแก้ปัญหาการรังแก แนวทางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือการทำให้เด็กๆ มีบทบาทในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ ร่วมกันความเข้าใจในเรื่องการรังแก ให้คำปรึกษากับเด็กนักเรียน ครูสามารถที่จะช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้พวกเขาได้เข้าใจพฤติกรรมของตนเองที่เป็นฝ่ายกลั่นแกล้งรังแกเพื่อนและช่วยแก้ปัญหาที่ต้นตออื่นๆ ด้วยการพูดคุยกับเด็กๆ ว่าเกิดอะไรขึ้นจัดการให้เด็กนักเรียนได้พบปะพูดคุยกันหลังจากที่ครูได้แยกคุยกับเด็กที่เป็นคู่ขัดแย้งกันแล้ว ครูต้องให้เด็กทั้งคู่ได้เปิดใจคุยกันหลังจากนั้นครูต้องช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่เคารพซึ่งกันและกัน ดังนั้นการรังแกกันต้องได้รับความร่วมมือกันระหว่างครูกับนักเรียน และครูต้องติดตามความเคลื่อนไหวของนักเรียนด้วยไม่จำเป็นต้องติดตามแค่ในช่วงโฮมรูมเท่านั้น และครูยังมีบทบาทในการปลูกฝังทัศนคติการเข้าสังคมที่ดี ปลูกฝังการเคารพซึ่งกันและกัน ครูต้องสอนการรับมือเมื่อโดนเพื่อนรังแก เป็นต้น

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมเรียนรู้นอกหลักสูตร กิจกรรมนี้มุ่งเน้นสร้างความสามัคคี รู้คิด รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม ชุมชน โรงเรียน โดยการให้ครูร่วมกับนักเรียนออกไปเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร เช่น ช่วยเหลือการเรียนของรุ่นน้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การบำเพ็ญประโยชน์ในโรงเรียนและชุมชน การเล่นเกม เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาพฤติกรรมรังแกของนักเรียนชั้นประถมศึกษา มักเจอบ่อยที่สุดคือการล้อเลียนปมด้อยกัน และใช้คำพูดโต้ตอบทำร้ายซึ่งกันและกัน เนื่องจากเด็กจะได้ยินผู้ใหญ่ ใช้คำพูดล้อเลียนด้วยถ้อยคำต่างๆ โดยผู้ใหญ่มองว่านั่นคือ การหยอกเล่นเพราะความรักความเอ็นดู ทำให้เด็กได้ ซึมซับพฤติกรรมเหล่านี้ และติดเป็นนิสัยไปในตอนที่เติบโตขึ้นและปัจจัยหลักๆ คือ ปัจจัยทางชีวภาพ ปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยครอบครัว และปัจจัยด้านสังคม

2. ออกแบบกิจกรรมรังแกของการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมรังแกนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) การสร้างบทบาทสมมติ โดยกำหนดเหตุการณ์การใช้ความรุนแรงในประเภทต่างๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์สร้างความเข้าใจกันมากขึ้น 2) กิจกรรมปรับทัศนคติ กิจกรรมนี้จัดขึ้นเพื่อเสริมความมั่นใจในการกล้าตัดสินใจ ทำความเข้าใจตนเองและเพื่อนมาก กิจกรรมโฮมรูมระหว่างครูกับนักเรียนเพื่อให้ครูกับนักเรียนอยู่ร่วมกันมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ให้นักเรียนกล้าที่จะบอกเล่าทุกเรื่องราวกับครู และ 4) กิจกรรมเรียนรู้นอกหลักสูตร เช่น การเล่นเกม ร้องเพลง เล่นดนตรี ช่วยเหลือการเรียนของรุ่นน้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 การบำเพ็ญประโยชน์ในโรงเรียน หรือในช่วงเวลาที่ทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมขึ้นมาเพื่อให้เด็กนักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันซึ่งจะช่วยสร้างความสามัคคีมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การศึกษาการออกแบบกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสตูล โดยจะอภิปรายในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาการรังแกกันในโรงเรียนที่เด็กได้พบเจอคือ พบว่า การศึกษาสภาพปัญหาการรังแกกันของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนจะเห็นได้ว่าการรังแกกันสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา นำไปสู่ปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการรังแก ดังนี้ คือ 1) ปัจจัยทางด้านชีวภาพ ที่ส่งผลให้เด็กทำพฤติกรรมรังแกมีปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง คือ รังแกคนอื่นเพราะมีความผิดปกติทางจิตใจ ทำให้เกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ รู้สึกด้อยค่า ขาดความมั่นใจ ทั้งนี้เป็นเพราะเด็กเป็นโรคสมาธิสั้น ลักษณะที่เห็นได้ชัดคืออยู่ไม่นิ่ง ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนหรือสังคมได้ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กรกช ไชยวงศ์ (2559) ที่พบว่าพฤติกรรมรังแกส่งผลทำให้มีอาการสมาธิสั้นและส่งผลต่อการเรียนเพราะถูกบั่นทอนแรงจูงใจในการเรียนรู้ ประกอบด้วยการไม่มีสมาธิในการเรียนรวมถึงไม่กล้ามาเรียนเพราะเกิดความอับอายที่ผลการเรียนลดต่ำลงจนนำไปสู่ผลกระทบต่องิตใจของเด็ก 2) ปัจจัยทางจิตวิทยาเด็กมีความต้องการเป็นจุดเด่นเมื่อเด็กได้พบว่าตัวเองมีข้อบกพร่องบางอย่าง หรือการไม่ได้รับความสนใจจากพ่อแม่ ก่อให้เกิดความรู้สึกขาดการยอมรับ ส่งผลให้เด็กมีปมปัญหาในจิตใจ ทั้งนี้เป็นเพราะต้องการได้รับการตอบสนองเพื่อให้คนอื่นมาสนใจ สอดคล้องกับทฤษฎีบุคลิกภาพของแอดเลอร์ (Sripa, 2019) ที่มองว่ามนุษย์ทุกคนปรารถนาที่จะมีปมเด่นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและถ้าไปไม่ถึงจุดหมาย ไม่บรรลุเป้าหมายตามต้องการก็จะเกิดปมด้อยนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเพราะเด็กคิดว่าครูไม่กล้าทำโทษ จึงแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวที่หนักขึ้นเรื่อย ๆ 3) ปัจจัยทางด้านครอบครัว เด็กที่ชอบรังแกผู้อื่นมักจะมาจากครอบครัวที่มองว่าการรังแกกันเป็นเรื่องเล็กน้อย พ่อแม่จำนวนไม่น้อยที่มีทัศนคติว่าการรังแกกันเป็นเรื่องปกติเด็กจะต้องเรียนรู้จากเหตุการณ์เหล่านี้เพื่อที่จะเติบโตได้อย่างแข็งแกร่ง หากไม่มีการทำร้ายกันจนถึงขั้นบาดเจ็บก็จะมองว่าไม่ใช่เรื่องใหญ่ แค่ว่าโทษกันเรื่องทุกอย่างก็จะยุติ ทั้งนี้เป็นเพราะยังขาดความเข้าใจในสถานการณ์การรังแกกันว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องสอดคล้องกับแนวคิดของ นอร์แมน แอล มุน (Khantee, 2015) ที่กล่าวว่าทัศนคติ คือความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อสถานการณ์ บุคคล สถาบัน หรือข้อเสนองานใดๆ โดยอาจจะต้อง ยอมรับหรือปฏิเสธ ซึ่งมีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยพฤติกรรมอย่างเดียวกันตลอด ดังนั้น หากเด็กรู้ว่าสิ่งใดสามารถทำได้ เด็กก็จะทำพฤติกรรมนั้นตามที่ได้เรียนรู้จากผู้ปกครอง โดยไม่ได้ มองว่าเป็นสิ่งที่ผิดปกติ และ 4) ปัจจัยทางด้านสังคม ส่งผลให้เด็กรังแกผู้อื่นเพราะเด็กมาจากครอบครัวที่ต่างกันเมื่อต้องมารวมตัวอยู่ด้วยกันในโรงเรียนจนเกิดความใกล้ชิดสนิทสนมกันทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมซึ่งกันและกันอาจเป็นพฤติกรรมที่มีทั้งดีและไม่ดีเกิดขึ้นได้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การออกแบบกิจกรรมการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผลวิจัยพบว่ากิจกรรมที่ 1 การสร้างบทบาทสมมติ มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในนักเรียนประถมศึกษา กิจกรรมนี้ตระหนักถึงมุมมองความคิดเห็นของแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน และช่วยเสริมสร้างทัศนคติที่เหมาะสมกับเด็ก เด็กกิจกรรมเหล่านี้สามารถสอดแทรกเข้าไปในแต่ละรายวิชาเพื่อช่วยส่งเสริมลดปัญหาการรังแกในเด็กได้ ซึ่ง เกษตรชัยและหิม (2554) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการรังแกของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการรังแกมีสัดส่วนที่สูงในหลายประเทศทั่วโลกซึ่งสาเหตุของการรังแกมีหลายปัจจัยแต่มักจะเชื่อมโยงกับตัวบุคคล สังคม ครอบครัวและสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมเพื่อปรับทัศนคติ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูได้สำรวจความเข้าใจเกี่ยวกับเด็ก กิจกรรมนี้ทำให้ตระหนักถึงมุมมองของตนเอง ดังนั้นความคิดเห็นของแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน กิจกรรมเพื่อปรับทัศนคติ สามารถสอดแทรกเข้าไปในบทเรียนหรือช่วงทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ได้ ซึ่ง

สอดคล้องกับแนวคิดของพะยอม วงศ์สารศรี (2562) กล่าวว่า ทักษะคิดเป็นความรู้สึกที่ปักใจเชื่อและข้อสันนิฐานของปัจเจกชนมีต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น สิ่งมีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิต ที่ชี้ชัดถึงลักษณะการนึกคิดของร่างกายของแต่ละคนในการที่สะท้อนการกระทำต่องานนั้น ที่แตกต่างกันออกไป

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมโฮมรูมระหว่างครูกับนักเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูและนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายได้ร่วมกัน เปิดชั่วโมงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นให้ทุกคนได้ร่วมวงเสวนากันในห้องเรียน หรือระหว่างห้องเรียนอื่น สร้างบรรยากาศ และร่วมกันหาแนวทางเพื่อแก้ปัญหาการรังแก แนวทางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือการทำให้เด็ก ๆ มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาแนวทางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือการทำให้เด็ก ๆ มีบทบาทในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ ร่วมกันความเข้าใจในเรื่องการรังแก ให้คำปรึกษากับเด็กนักเรียน ครูสามารถที่จะช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้พวกเขาได้เข้าใจพฤติกรรมของตนเองที่เป็นฝ่าย กลั่นแกล้ง รังแกเพื่อนและช่วยแก้ปัญหาที่ต้นตอ นั้น ๆ ด้วยการพูดคุยกับเด็ก ๆ ว่า เกิดอะไรขึ้น จัดการให้เด็กนักเรียนได้พบปะพูดคุยกันหลังจากที่ครูได้แยกคุยกับเด็กที่เป็นคู่ขัดแย้งกันแล้ว ครูต้องให้เด็กทั้งคู่ได้เปิดใจคุยกันหลังจากนั้นครูต้องช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่เคารพซึ่งกันและกัน ครูต้องติดตามความเคลื่อนไหวของนักเรียนด้วยไม่จำเป็นต้องติดตามเพียงในชั่วโมงโฮมรูมเท่านั้น และครูยังมีบทบาทในการปลูกฝังทัศนคติการเข้าสังคมที่ดี ปลูกฝังการเคารพซึ่งกันและกัน ครูต้องสอนการรับมือเมื่อโดนเพื่อนรังแก ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของสมรแสงอรุณ (2554) เรื่องการศึกษาและพัฒนากลยุทธ์การป้องกันตนเองจากการถูกข่มเหงรังแกของนักเรียนวัยรุ่นโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม พบว่าการให้คำปรึกษากันสามารถพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่แสดงให้เห็นถึงความไว้วางใจ การยอมรับ การให้เกียรติความอบอุ่น จึงทำให้นักเรียนยอมพูดคุยกับคุณครูมากยิ่งขึ้น ลดความรุนแรงได้ ดังนั้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนในการจัดการดูแลนักเรียนในเรื่องพฤติกรรมกรการรังแก

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมเรียนรู้นอกหลักสูตร ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสามัคคี รู้คิด รับผิดชอบ ในหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม ชุมชน โรงเรียน โดยการให้ครูร่วมกับนักเรียนออกไปเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร กิจกรรมเหล่านี้ทำให้สร้างความสามัคคีในตัวของนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของอรุณขลิมาศิริ (2560) เรื่องการศึกษานอกห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า การศึกษานอกห้องเรียนที่เน้นประสบการณ์สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะ มีเจตคติและเกิดความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

- กรกช ไชยวงศ์. (2559). *การกลั่นแกล้งในชั้นเรียน ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้*. เชียงใหม่: โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่
- กรมสุขภาพจิต. (2564). *บูลลี่ (Bully)*. ค้นเมื่อ 20 เมษายน 2565, จาก <https://dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30612>.
- เกษตรชัย และหิมา. (2554). *พฤติกรรมกรการรังแกกันของนักเรียน*. วารสารวิทยาศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์, 32(1), 158-166.
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2562). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สารเชษฐ์.
- พัชรินทร์ อรุณเรือง. (2556). *แนวทางการดูแลช่วยเหลือวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมความรุนแรงสำหรับบุคลากรสาธารณสุข*. กรุงเทพฯ : สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิตและวัยรุ่นราชนครินทร์
- พินิจ พ้าอานวยผล.(2552). *พฤติกรรมกรการรังแก* . กรุงเทพฯ : บารุงสาสน์.

- มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก. (2550). *คู่มือครู การจัดระบบความปลอดภัยในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ส. เสริมมิตรการพิมพ์จำกัด.
- สมร แสงอรุณ. (2554). *การศึกษาและพัฒนากลยุทธ์การป้องกันตนเองจากการถูกข่มเหงรังแกของนักเรียนวัยรุ่นโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม*. ปริญญาโท สาขาวิชาการจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ
- อรนุช ลิ้มตศิริ. (2560). การศึกษานอกห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่21. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*. 10(3), 1643-1658.
- Khantee, P. (2015). *Criminological Theory: Principle, Research and Policy Implication*. (5th ed). Bangkok: S.Charoen Publisher.
- Olweus D. (2011). *Bullying at school and later criminality*. finding from three Swedish community samples of males. *Crim Behan Ment Health*.
- Sripa, K. (2019). *Criminal Psychology*. (1st ed). Nakhonpathom: Phum Publisher.

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู

มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน

Tourism Potential and Environmental Management Affecting Chinese
Tourists' Satisfaction in Chengdu, Sichuan Province,
People's Republic of China.

¹Fei Fan และ ²ธนกร สิริสุคันธา

¹Fei Fan and ²Thanakorn Sirisugandha

¹²คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ประเทศไทย

¹²Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University, Thailand

²Corresponding Author's E-mail: 869531266@qq.com

Received January 24, 2024; Revised February 8, 2024; Accepted May 2, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อม และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน (2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 385 คน เครื่องมือ คือ แบบสอบถามแบบออนไลน์ โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานวิเคราะห์หาค่าวิกฤตการถดถอยเชิงพหุ แบบ enter

ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับความคิดเห็นด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อม และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีนอยู่ในระดับปานกลาง (2) ปัจจัยด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว, การจัดการสิ่งแวดล้อม, ความพึงพอใจ, นักท่องเที่ยวชาวจีน

Abstract

The objectives of this study were: (1) to study the level of opinions regarding the potential of tourist attractions. Environmental management and satisfaction of Chinese tourists who visit Chengdu, Sichuan Province, People's Republic of China. (2) To study factors regarding the potential of tourist destinations. And environmental management that affects the satisfaction of Chinese tourists visiting Chengdu, Sichuan Province, People's Republic of China.

The sample group was a group of 385 Chinese tourists who visited Chengdu, Sichuan Province, People's Republic of China. The instrument was an online questionnaire. Using descriptive statistics such as percentage, mean, standard deviation. And inferential statistics analysis, multiple regression analysis using the Enter method.

The results of the study found that: (1) the level of opinions regarding the potential of tourist attractions Environmental management and the satisfaction of Chinese tourists visiting Chengdu, Sichuan Province, People's Republic of China is at a moderate level. (2) Factors regarding the potential of tourist attractions and environmental management that affects the satisfaction of Chinese tourists visiting Chengdu, Sichuan Province, People's Republic of China. Statistically significant at the .01 level.

Keywords: Tourist Attraction Potential, Environmental Management, Satisfaction, Chinese Tourist

บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในประเทศจีนกำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากทุกพื้นที่ประสบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งมีแนวโน้มจะขยายตัวมากขึ้นในอนาคต เช่น ปัญหาขยะ ปัญหามลพิษ ดังนั้นแนวคิดการจัดการสิ่งแวดล้อมจึงเป็นตัวเลือกที่เป็นที่นิยมมากขึ้น เพื่อสร้างจิตสำนึกในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโดยให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของแต่ละสถานที่ ซึ่งทางรัฐบาลจีนได้ประกาศ“แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวฉบับที่ 14” ของประเทศจีน โดยจะมีระยะ 5 ปี ประกาศเมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ.2565 มีเป้าประสงค์ที่จะวางรูปแบบการพัฒนาใหม่ เพื่อให้ความต้องการด้านการท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) ได้รับการตอบสนองได้ดีขึ้น โดยเฉพาะการท่องเที่ยวแถบชนบท รวมถึงกิจกรรมสันทนาการกลางแจ้งและด้านวัฒนธรรม จะได้รับการพัฒนาเป็นสำคัญด้านกลุ่มเป้าหมายของแผนจะเน้น “นักท่องเที่ยวภายในประเทศ” ดังนั้น การพัฒนาที่จะเกิดขึ้นจะเน้นขนส่งมวลชนภายในประเทศ และมีการพัฒนาเครื่องมือทางเทคโนโลยีทุกประเภท เช่น การจัดสิ่งแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยว ติดตั้งมอนิเตอร์การจราจร, อุตุนิยมวิทยา, การสำรวจและทำแผนที่, โทรคมนาคม 5G, บิ๊กดาต้า, คลาวด์คอมพิวเตอร์ ทั้งหมดจะถูกนำมาใช้เพื่อให้ชาวจีนเดินทางได้แบบไม่มีสะดุด ลำดับต่อมาคือโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ที่จอดรถ, ถนน, สถานที่ตั้งแคมป์, ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวภายในประเทศซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ดี (South China Morning Post, 2022)

ปี พ.ศ. 2565 ที่ผ่านมาเมืองเฉิงตูรองรับนักท่องเที่ยว 55,843,800 ล้านราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.46 จากปี พ.ศ. 2564 และเมืองเฉิงตูยังเป็นศูนย์กลางการบินที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับ 4 ของจีน รองจากกรุงปักกิ่ง มหานครเซี่ยงไฮ้และนครกว่างโจว และในปี พ.ศ.2565 เฉิงตูเปิดเส้นทางการบินระหว่างประเทศใหม่ถึง 9 เส้นทาง ได้แก่ นครอิสตันบูล (ตุรกี) นครซิดาโก (สหรัฐฯ) และนครแวนคูเวอร์ (แคนาดา) ด้วยความสมบูรณ์ทางทรัพยากรการท่องเที่ยวระดับโลก มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมอยู่มากมาย ก่อปรกักับวิถีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ จึงสามารถดึงดูดผู้คนให้มาลองสัมผัสและเยี่ยมชม ปัจจุบันนักท่องเที่ยวชาวจีน โดยเฉพาะชาวเฉิงตูหันมานิยมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้น และเมืองเฉิงตูได้รับเลือกให้เป็นเมืองสาธิตด้านวัฒนธรรม การท่องเที่ยว และการบริโภค เป็นกลุ่มแรกในประเทศจีน โดยปัจจุบันเมืองเฉิงตูเน้นการบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางนิเวศวิทยา

เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งกิจกรรมชมนกและชมหิ่งห้อยได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวชาวเฉิงตูเป็นพิเศษ โดยมีมูลค่าการท่องเที่ยวมากถึง 250 ล้านหยวน (Chengdu Municipal People's Government, 2023)

จากการที่เมืองเฉิงตูเป็นเมืองเอกของมณฑลเสฉวนและเมืองอันดับแรกของภาคตะวันตกเฉียงใต้ในประเทศจีน เมืองเฉิงตูมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและความเจริญของอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว ผลิตรถยนต์มวลรวมในประเทศ (GDP: Gross Domestic Product) ของเมืองเฉิงตูมี 1.388 ล้านล้านหยวน (เท่ากับ 6.107 ล้านล้านบาทในประเทศไทย) ในปี 2020 (Chengdu Statistics Bureau and National Bureau of Statistics Survey Office in Chengdu, 2020) ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาเมืองเฉิงตูได้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศตลอดทั้งปีโดยเฉพาะช่วงฤดูหนาวจะเกิดปัญหามลพิษทางอากาศที่รุนแรงมาก เมืองเฉิงตูเป็นเมืองหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศ ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าปริมาณความเข้มข้นของ PM10 และ PM2.5 เกินกว่ามาตรฐานและมีหลายวันที่ดัชนีคุณภาพอากาศมากกว่า 300 (AQI > 300) ซึ่งเป็นระดับอันตราย สภาพปัญหามลพิษทางอากาศที่รุนแรงได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต สุขภาพ และการเดินทางของประชาชน ปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศคือ กิจกรรมของมนุษย์ ซึ่งรวมทั้งด้านการพัฒนา เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ประชากรเพิ่มขึ้นส่งผลให้ใช้พลังงานเพิ่มขึ้น จึงส่งผลทำให้เมืองเฉิงตูมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหามลพิษทางอากาศและสถานการณ์ปัญหามลพิษทางอากาศได้มีความรุนแรงมากขึ้น นอกจากปัจจัยหลักจากกิจกรรมของมนุษย์แล้วปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่เมืองเฉิงตูยังเกิดจากปัจจัยธรรมชาติที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และภูมิอากาศ เฉิงตูซึ่งตั้งอยู่ในแอ่งเสฉวน (Sichuan Basin) และมีสภาพภูมิอากาศแตกต่างจากพื้นที่อื่นและเอื้อต่อการสะสมของมลพิษทางอากาศ ดังนั้นปัญหามลพิษทางอากาศจึงเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมส่วนหนึ่งที่จะต้องรีบแก้ไขในเมืองเฉิงตู จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้เมืองเฉิงตูได้ออกมาตรการและแผนปฏิบัติการแก้ไขและควบคุมปัญหามลพิษทางอากาศเพื่อปรับปรุงคุณภาพอากาศของเมืองให้ดีขึ้น

ดังนั้นการศึกษาปัจจัยด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน จะได้ข้อมูลเพื่อนำไปพัฒนาและประยุกต์ใช้ในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับแหล่งท่องเที่ยวของมณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อให้สามารถนำไปพัฒนาศักยภาพและพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อม และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณที่มุ่งศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งวิธีการดำเนินงานศึกษาประกอบด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชากรคือนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีนที่ไม่สามารถระบุจำนวนประชากรที่แน่นอนได้ ผู้วิจัยจึงใช้สูตรการคำนวณของ W.G. Cochran (1977) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบไปด้วยเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และภูมิภาค ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อม และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อวัดระดับความคิดเห็นลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ประยุกต์ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert, 1970)

3. การรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก นักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน ระหว่างเดือนกรกฎาคม - ตุลาคม 2566

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.2 การวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งผู้ศึกษาใช้สถิติอนุมาน (inferential statistic) เพื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยเทคนิค Enter Selection เพื่อนำเสนอข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิจัย

ข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 385 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 53.80 มีอายุ ระหว่าง 21 – 30 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 30.60 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 40.80 มีรายได้ 6,001,- 9,000 หยวน จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 50.90 มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันตกเฉียงใต้ จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 39.00

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยรวม

(n = 385)

ด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ
1. ความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว	3.38	1.139	ปานกลาง	3
2. ความมีชื่อเสียงและความเป็นที่ยอมรับของแหล่งท่องเที่ยว	3.37	1.152	ปานกลาง	4
3. ความสมบูรณ์และความสวยงามทางสถาปัตยกรรม	3.37	1.146	ปานกลาง	4
4. ความสมบูรณ์และความสวยงามทางธรรมชาติ	3.40	1.166	ปานกลาง	2

ด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ
5. การจัดกิจกรรมมีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับประเพณีท้องถิ่น	3.42	1.138	มาก	1
6. มีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.42	1.163	มาก	1
7. การจัดสถานที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว	3.36	1.145	ปานกลาง	5
8. แหล่งท่องเที่ยวมีบรรยากาศเงียบสงบ สะอาด ร่มรื่น ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	3.36	1.167	ปานกลาง	5
เฉลี่ย	3.38	0.923	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.38$, S.D. = 0.923) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ได้แก่ การจัดกิจกรรมมีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับประเพณีท้องถิ่น และมีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 3.42$, S.D. = 1.138) รองลงมา คือ ความสมบูรณ์และความสวยงามทางธรรมชาติ ($\bar{x} = 3.40$, S.D. = 1.166) ความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.38$, S.D. = 1.139) ความมีชื่อเสียงและความเป็นที่ยอมรับของแหล่งท่องเที่ยว และความสมบูรณ์และความสวยงามทางสถาปัตยกรรม ($\bar{x} = 3.37$, S.D. = 1.152) และการจัดสถานที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวมีบรรยากาศเงียบสงบ สะอาด ร่มรื่น ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.36$, S.D. = 1.145) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยรวม

(n = 385)

ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ
1. มีการรณรงค์การไม่ทิ้งของเสียและสิ่งปฏิกูลลงในแม่น้ำและตามถนนทั่วไป	3.34	1.212	ปานกลาง	6
2. มีการจัดกิจกรรมลดโลกร้อน เช่น การปลูกต้นไม้ริมแม่น้ำและตามรายทางถนนทั่วไป	3.41	1.160	มาก	1
3. มีการรณรงค์ให้ทำการคัดแยกขยะ และการส่งเสริมการทำความสะอาดสถานที่ท่องเที่ยว	3.36	1.154	ปานกลาง	5
4. นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยว	3.34	1.202	ปานกลาง	6
5. นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม	3.38	1.208	ปานกลาง	3
6. นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในดำเนินการจัดการเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม	3.37	1.143	ปานกลาง	4
7. มีการกำหนดเขตแนวคุ้มครองขอบเขตพื้นที่ การใช้ประโยชน์สิ่งแวดล้อม	3.40	1.184	ปานกลาง	2
8. มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ามาใช้พัฒนา และบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม	3.34	1.153	ปานกลาง	6
เฉลี่ย	3.37	0.963	ปานกลาง	

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.37$, S.D. = 0.963) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ มีการจัดกิจกรรมลดโลกร้อน เช่น การปลูกต้นไม้ริมแม่น้ำและตามรายทางถนนทั่วไป มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 3.41$, S.D. = 1.160) รองลงมาอยู่ในระดับมาก 7 ข้อ คือ มีการกำหนดเขตแนวคูมครองขอบเขตพื้นที่ การใช้ประโยชน์สิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.40$, S.D. = 1.184) นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.38$, S.D. = 1.208) นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในดำเนินการจัดการเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.37$, S.D. = 1.143) มีการรณรงค์ให้ทำการคัดแยกขยะ และการส่งเสริมการทำความสะดวกสถานที่ท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.36$, S.D. = 1.154) และมีการรณรงค์การไม่ทิ้งของเสียและสิ่งปฏิกูลลงในแม่น้ำและตามถนนทั่วไป นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยว และมีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ามาใช้พัฒนา และบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.34$, S.D. = 1.153) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยรวม

(n = 385)

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ
1. มีคุณค่าทางจิตใจ ทำให้มีความสุข ปิติ ยินดี จากการเดินทาง มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู	3.29	1.141	ปานกลาง	5
2. มีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเมืองเฉิงตูที่ดี	3.33	1.154	ปานกลาง	2
3. บริเวณแหล่งท่องเที่ยวมีความสะอาดและปลอดภัย	3.30	1.213	ปานกลาง	4
4. ชุมชนมีมิตรไมตรีจิตที่ดีต่อนักท่องเที่ยว	3.32	1.161	ปานกลาง	3
5. ความพร้อมของโรงแรมที่พักในเมืองเฉิงตู	3.40	1.197	ปานกลาง	1
6. มีสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู	3.33	1.166	ปานกลาง	2
7. การจัดการสิ่งแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู ที่ดี	3.40	1.160	ปานกลาง	1
8. ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู	3.23	1.170	ปานกลาง	6
เฉลี่ย	3.32	0.960	ปานกลาง	

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$, S.D. = 0.960) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ได้แก่ ความพร้อมของโรงแรมที่พักในเมืองเฉิงตู และการจัดการสิ่งแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวเมืองเฉิงตูที่ดี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 3.40$, S.D. = 1.197) รองลงมา คือ มีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเมืองเฉิงตูที่ดี และมีสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู ($\bar{x} = 3.33$, S.D. = 1.166) ชุมชนมีมิตรไมตรีจิตที่ดีต่อนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.32$, S.D. = 1.161) บริเวณแหล่งท่องเที่ยวมีความสะอาดและปลอดภัย ($\bar{x} = 3.30$, S.D. = 1.213) มีคุณค่าทางจิตใจ ทำให้มีความสุข ปิติ ยินดี จากการ

เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู ($\bar{x} = 3.29$, S.D. = 1.141) และความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู ($\bar{x} = 3.29$, S.D. = 1.170) ตามลำดับ

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน ดังผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 4
 ตารางที่ 4 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้ตัวแปรตามเป็นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน

ตัวแปรอิสระ	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู				Collinearity Statistic		
	Std.		t	Sig.	Tolerance	VIF	
	B	Error					Beta
ค่าคงที่	1.432	0.190		7.546	0.000**		
1. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	0.301	0.052	0.289	5.770	0.000**	0.816	1.226
2. การจัดการสิ่งแวดล้อม	0.260	0.050	0.261	5.197	0.000**	0.816	1.226

R = 0.465, R² = 0.216, Adjusted R Square = 0.212, F = 52.753, Sig. = 0.000

** = P < 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ดัชนีบอกภาวะร่วมเส้นตรงพหุค่าความคงทนของการยอมรับ (Tolerance) ได้ค่า 0.816 ซึ่งมากกว่าค่าที่กำหนด คือ 0.19 และค่าปัจจัยการขยายตัวของความแปรปรวน Variance inflation factor (VIF) มีค่าเท่ากับ 1.226 ซึ่งมีค่าไม่เกินตามที่กำหนด คือ 5.3 แสดงว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการสิ่งแวดล้อมทุกด้านเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไม่เกิดปัญหา Multicollinearity จึงสามารถวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ R ระหว่างตัวแปรอิสระ “ปัจจัยด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม” และตัวแปรตาม “ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน” ซึ่งเท่ากับ 0.465 ดังนั้น อิทธิพลของปัจจัยด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีนมีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่า R Square เท่ากับ 0.216 หรือ ร้อยละ 21.6

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษา ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อม และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่า นักท่องเที่ยวชาวจีนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำคัญของด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับเจตพัฒน์ พรหมจีนและภฤศญา ปิยนุสรณ์ (2564). ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย อุทยานแห่งชาติน้ำตกเจ็ดสาวน้อย จังหวัดสระบุรี ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความพึงพอใจในศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติน้ำตกเจ็ดสาวน้อย จังหวัดสระบุรี อยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับเจตพัฒน์ พรหมจีนและภฤศญา ปิยนุสรณ์ (2564). ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย อุทยานแห่งชาติน้ำ

ตกเจ็ดสาวน้อย จังหวัดสระบุรี ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความพึงพอใจในศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติน้ำตกเจ็ดสาวน้อย จังหวัดสระบุรี อยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมนักท่องเที่ยวจีนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำคัญของการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริินทร์ ศรีเพชร (2561) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านความพึงพอใจนักท่องเที่ยวจีนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ตัญญา เพชรสง (2564) ได้ศึกษา ศักยภาพการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยว ระดับมาก 2) ระดับความพึงพอใจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และการจัดการสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jingxue Jessica Yuan (2019) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีต่อมณฑลยูนนาน ประเทศจีน พบว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการของนักท่องเที่ยว ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวในประเทศอย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับ Debashish Roy (2019) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว: การศึกษาในเขตซิลเฮต จากการศึกษาพบว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และสอดคล้องกับ Edwina Dhyanid Danaparamita (2021) ได้ศึกษา บทบาทของการจัดการสิ่งแวดล้อมต่อความพึงพอใจของผู้เข้าชมสวนพฤกษศาสตร์โบกอร์ พบว่า ความพึงพอใจของผู้เยี่ยมชมหลังจากเดินทางไปยังสวนพฤกษศาสตร์โบกอร์ได้รับอิทธิพลอย่างมากจากการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ทำได้ กิจกรรมการจัดการที่ดีขึ้นในสวนพฤกษศาสตร์โบกอร์จะส่งผลดีต่อความพึงพอใจของผู้เข้าชม เมื่อจุดหมายปลายทางของผู้มาเยือนสวนพฤกษศาสตร์โบกอร์ได้รับการเติมเต็มแล้ว ความพึงพอใจของผู้มาเยือนก็จะถูกเติมเต็มด้วยเช่นกัน และสอดคล้องกับศิริินทร์ ศรีเพชร (2561) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนบ้านคีรีวงโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และยังสอดคล้องกับตัญญา เพชรสง (2564) ได้ศึกษา ศักยภาพการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพัทลุง พบว่า สิ่งดึงดูดในการท่องเที่ยว ด้านที่พัก ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการบริการเสริมทางการท่องเที่ยว โดยมีประสิทธิภาพร่วมกันในการทำนาศักยภาพ ของการท่องเที่ยวที่มีผลต่อศักยภาพของการท่องเที่ยวได้ ร้อยละ 68.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะผลจากการศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวจีนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำคัญทางด้านศักยภาพ

แหล่งท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อม และความพึงพอใจที่มาท่องเที่ยวเมืองเชิงตุ มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

1.1 หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน สามารถพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อให้ศักยภาพการท่องเที่ยวส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น บริการขนส่งสาธารณะ และบริการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจและอยากกลับมาเที่ยวซ้ำอีก

1.2 ภาครัฐ ภาคเอกชน ควรส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีซึ่งทำให้เมืองเชิงตุสะอาด หากมีการบริหารจัดการไม่ดีจะเกิดขยะมูลฝอย ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายไปเรื่อย ๆ เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเพิ่มขึ้น ทรัพยากรในชุมชนก็จะถูกทำลายส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 การทำวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำวิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเชิงตุ ไม่ได้เก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาที่เมืองเชิงตุ จึงควรมีการเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติด้วยเพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยต่อไป

2.2 ควรทำการศึกษาและวิจัยในเรื่องของการพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเมืองเชิงตุ มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน

บทสรุป

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองเชิงตุ มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน มีแหล่งท่องเที่ยวลักษณะทางธรรมชาติที่สวยงามและเป็นที่ยอมรับมากมาย โดยเมืองเชิงตุเป็นจุดท่องเที่ยวที่มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่หลากหลาย นักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาท่องเที่ยวมีความต้องการด้านประสบการณ์ทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ และเลือกเที่ยวชมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งเมืองเชิงตุมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับประเพณีท้องถิ่น มีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งยังมีการจัดกิจกรรมลดภาวะโลกร้อน เช่น การปลูกต้นไม้ริมแม่น้ำและตามรายทางถนนทั่วไปให้เกิดความร่มรื่นเขียวขจี ด้านความพร้อมของโรงแรมที่พักก็มีการจัดการสิ่งแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวเมืองเชิงตุที่ดี ทำให้นักท่องเที่ยวชาวจีนเกิดความประทับใจและพึงพอใจ

เอกสารอ้างอิง

- เจตพัฒน์ พรหมจีนและภฤศญา ปิยนุสรณ์. (2564). ความสัมพันธ์ของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ความพึงพอใจ และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยในอุทยานแห่งชาติน้ำตกเจ็ดสาวน้อย จังหวัดสระบุรี. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 9*, หน้า 677-697. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ตนุยา เพชรสง. (2564). *ศักยภาพการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพัทลุง*. ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและโรงแรม มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ศิรินทร์ ศิริเพชร. (2561). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช. *HUSO Journal of Humanities and Social Sciences*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- Cochran, W.G. 1977. *Sampling Techniques*. (3rd ed.). New York : John Wiley and Sons Inc.

- Cronbach, Lee. J. 1990. *Essentials of Psychology Testing*. (5th ed.). New York : Harper Collins Publishers Inc.
- Debashish Roy. (2019) . *Factors Affecting Tourist Satisfaction: A Study in Sylhet Region*. Department of Business Administration, Metropolitan University, Sylhet, Bangladesh.
- Dickman, S. (1997). *Tourism: an introductory text* (3rd ed.). Sydney: Hodder Headline.
- Edwina Dhyani Danaparamita. (2021) . The Role of Environmental Management on Visitor Satisfaction of Bogor Botanical Gardens. *International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding*. 8(8).
- Jingxue Jessica Yuan (2019). Chinese Tourist Satisfaction with Yunnan Province, *China*. *Journal of Hospitality & Leisure Marketing*. 16(1-2).
- South China Morning Post. (2022). ยุทธศาสตร์ “ท่องเที่ยวจีน” ระยะ 5 ปี. สืบค้นออนไลน์จาก <https://positioningmag.com/1372689>

ส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์สินค้าที่มีต่อการตัดสินใจซื้อชุดกีฬา แบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู

มณฑลเสฉวน ประเทศจีน

Marketing mix and product image on university students' decision to
purchase Chinese brand sportswear in Chengdu,
Sichuan Province, China

¹Li Haiwen และ ²ธนกร สิริสุคันธา

¹Li Haiwen and ²Thanakorn Sirisugandha

¹²คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ประเทศไทย

¹²Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University, Thailand

²Corresponding Author's E-mail: 1312515912@qq.com

Received January 24, 2024; Revised February 8, 2024; Accepted May 2, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นด้านส่วนประสมทางการตลาด ภาพลักษณ์สินค้า และการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน (2) เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์สินค้าที่มีต่อการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน ที่เคยซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีน จำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ใช้สถิติพรรณนาได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติเชิงอนุมานวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นด้านส่วนประสมทางการตลาด ภาพลักษณ์สินค้า และการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน อยู่ในระดับมาก (2) ส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์สินค้าที่มีต่อการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาด, ภาพลักษณ์สินค้า, ชุดกีฬาแบรนด์จีน

Abstract

This research has the objectives to study (1) to study the level of opinions regarding the marketing mix. Product image and the decision to purchase Chinese brand sportswear of university students in Sichuan Province, China (2) to study the marketing mix and product image that affect the decision to purchase Chinese brand sportswear of university students in Sichuan Province, China, sample group was 384 university students in Chengdu, Sichuan

Province, China, Who had purchased Chinese brand sportswear. The instrument was an online questionnaire. Using descriptive statistics such as percentage, mean, standard deviation. And inferential statistics analysis, multiple regression analysis.

The results of the study found that: (1) the level of opinions regarding the level of opinions regarding the marketing mix Product image and the decision to purchase Chinese brand sportswear by university students in Sichuan Province, China was at a high level. (2) The marketing mix and product image influence the decision to purchase Chinese brand sportswear by university students in Sichuan Province, China, with statistical significance at the 0.01 level.

Keywords: guidelines, development, community enterprise

บทนำ

เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม นับว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มนุษย์จำเป็นต้องมีเพื่อห่อหุ้มร่างกาย ที่มาพร้อมวิวัฒนาการเรื่อยมาตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์ แม้จะเปลี่ยนรูปลักษณ์ ซึ่งเปลี่ยนไปตามกาลเวลา วัฒนธรรม ไปจนถึงค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว หากแต่มนุษย์ก็ยังคงนิยมซื้อหามาสวมใส่ได้อยู่ตลอดเวลา (รวมศักดิ์ แซ่เฮง, 2561) ยิ่งในปัจจุบันที่ผู้คนต่างให้ความสนใจในอัตลักษณ์เฉพาะ เสื้อผ้าก็นับว่าเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้ผู้สวมใส่เกิดความมั่นใจ เพื่อบอกเล่าตัวตนผ่านเสื้อผ้าที่พวกเขาได้เลือกมาสวมใส่ ตลอดไปถึงรูปแบบการใช้งานที่หากผู้ผลิตมองเห็นโอกาสและเข้าไปตอบโจทย์พวกเขาได้ถูกที่ถูกเวลาด้วยแล้ว มูลค่าของตลาดย่อมส่งผลกระทบตามมาอย่างแน่นอน โดยหนึ่งในตลาดที่ผู้ประกอบการหมายปองเป็นอันดับต้น ๆ ก็คงจะเป็นตลาดในประเทศจีนอย่างไม่ต้องสงสัย ด้วยจำนวนประชากรและกำลังการบริโภคที่เริ่มเปิดกว้างมากขึ้น ส่งผลให้จีนยังคงเนื้อหอมแม้จะถูกบั่นทอนด้วยภาวะโรคระบาด หากแต่ตัวเลขมูลค่าตลาดในธุรกิจเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มยังคงมีทิศทางที่ดีต่อเนื่อง (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครเฉิงตู, 2564)

ตลาดชุดกีฬาในประเทศจีนถูกรอบงำโดยแบรนด์อเมริกันและยุโรป เช่น Nike และ Adidas มาอย่างต่อเนื่อง แต่ในช่วงไม่กี่ปีมานี้ผู้บริโภคในจีนโดยเฉพาะคนหนุ่มสาวได้แสดงความสนใจในแบรนด์จีนด้วยกันเองเพิ่มขึ้น นอกจาก Li Ning แล้ว Anta เป็นอีกหนึ่งแบรนด์ชุดกีฬาของจีนที่ได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว โดยเบื้องหลังของการเติบโตมาจากผู้สนับสนุนการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก โดยเป็นผู้ออกแบบชุดกีฬาในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกที่กรุงโตเกียว และการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกฤดูหนาวปี พ.ศ.2565 ที่ปักกิ่ง โดยผู้บริหารของแบรนด์ Anta Sports มองว่า ผลลัพธ์ที่มีการออกแบบชุดกีฬาจีนกำลังเป็นโอกาสใหม่ของการเติบโต ทั้ง Li Ning และ Anta Sports ต่างก็มีรายได้ที่แข็งแกร่ง ในช่วงหกเดือนแรกของปี พ.ศ.2564 Li Ning มียอดขายทั้งบริษัท 1.01 พันล้านหยวน หรือ 5.2 หมื่นล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 60 จากปีก่อนหน้า ในขณะที่ Anta Sports มียอดขายเพิ่มขึ้นร้อยละ 60 เป็น 1.05 พันล้านหยวน หรือ 5.5 หมื่นล้านบาท ซึ่งข้อมูลจากนักวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า Li Ning และ Anta Sports ยังคงต้องปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ของตน โดยจำเป็นต้องจัดหาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพคงที่และสร้างความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจกับผู้บริโภค หากต้องการทำให้แบรนด์เป็นที่ยอมรับทั่วโลก ซึ่งภาพลักษณ์และการตลาดของแบรนด์จีนกำลังถูกทดสอบจากช่วงเวลาที่มีข้อมูลปรากฏขึ้นในการวิพากษ์วิจารณ์ด้านสินค้าลอกเลียนแบบหรือสินค้าที่มีข้อบกพร่อง ข้อมูลนี้จะสามารถแพร่กระจายได้ในทันทีผ่านโซเชียลมีเดีย (Chinabaogao.com, 2022)

จากการใช้ชีวิตของคนในสังคมจีนที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด ทั้งตามกระแสและเทคโนโลยี โดยเฉพาะการดูแลสุขภาพ ที่มีทั้งผู้ชาย ผู้หญิง ผู้สูงอายุ วัยรุ่นและเด็กจะมีการออกกำลังกายที่แตกต่างกันออกไป เช่น โยคะ ศิลปะการป้องกันตัว และการเต้น เป็นต้น ทำให้ธุรกิจที่เกี่ยวกับการกีฬาและการออกกำลังกาย เช่น ธุรกิจเครื่องแต่งกายและอุปกรณ์กีฬาได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง ด้วยกระแสการออกกำลังกายและเล่นกีฬานั้นได้รับความนิยมมากขึ้นและต่อเนื่อง จากองค์ประกอบที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมกับทุกหน่วยงาน การจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนให้เป็นเมืองกีฬาที่ครบวงจร มีสถานที่หรือสนามกีฬาที่ได้มาตรฐานสากล การสร้างแรงจูงใจและการกระจายอำนาจในภารกิจด้านกีฬา (พัชร ดิษฐสอนและชนิสรา แก้วสุวรรณ, 2566) ทำให้ธุรกิจที่เกี่ยวกับกีฬาหรือการออกกำลังกาย เช่น เสื้อผ้า รองเท้า และอุปกรณ์กีฬาต่าง ๆ เติบโตได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากชุดกีฬานอกจากสวมใส่เพื่อการออกกำลังกายแล้ว ปัจจุบันยังเป็นแฟชั่นของวัยรุ่นและคนรุ่นใหม่อีกด้วย ซึ่งปัจจุบันนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวนมีจำนวนมากถึง 474,784 คน ซึ่งมีความตื่นตัวกับการแข่งขันกีฬาจากภายในประเทศและต่างประเทศ (China Xinhua News, 2020,online) ส่งผลให้ชุดกีฬาเป็นที่สนใจแก่แฟนกีฬาหรือผู้ที่ชื่นชอบการเล่นกีฬา และกระแสสุขภาพก็เป็นสิ่งที่ทำให้นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ให้ความสำคัญ รวมไปถึงมีการรณรงค์ให้ชาวจีนทุกเพศทุกวัยออกกำลังกาย โดยใช้กิจกรรมและโฆษณาประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทำให้ชุดกีฬาเป็นที่ต้องการของนักศึกษาที่รักสุขภาพและอยากออกกำลังกาย ทั้งนี้ ผลผลิตภัณฑ์ชุดกีฬามีแนวโน้มจะเติบโตเพิ่มขึ้นในอนาคต จากการออกแบบชุดกีฬาที่เป็นแฟชั่นมากขึ้น โดยไม่ถูกจำกัดว่าต้องใส่เล่นกีฬานั้น ยังสามารถใส่เป็นชุดลำลองได้ด้วย ซึ่งจะช่วยเพิ่มมูลค่าในการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์ชุดกีฬา ทำให้ความต้องการชุดกีฬานักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ทำให้นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวนหันมาตัดสินใจซื้อชุดกีฬาเพื่อที่จะได้มีความสะดวกสบายในเวลาเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย ซึ่งปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ (นาตยา โชติกุลและคณะ, 2566)

เมืองเฉิงตู (Chengdu) เป็นเมืองเอกอันยิ่งใหญ่ตั้งอยู่ใจกลางมณฑลเสฉวน ประเทศจีน มีประชากรราว 14 ล้านคน จัดเป็นอันดับ 3 ของประเทศจีน ในปัจจุบันเป็นทั้งศูนย์กลางด้านการเมือง การทหาร และด้านการศึกษาของภูมิภาคตะวันตกเฉียงใต้ด้วยความที่เมืองเฉิงตู เป็นเมืองที่มีประชากรมากเป็นอันดับสามของประเทศ เมืองนี้จึงมีความเจริญก้าวหน้ามาก โดยเฉิงตูมีชื่อเสียงในด้านอาหารเสฉวนที่โด่งดังไปทั่วประเทศจีน การเดินทางมีรถไฟฟ้าใต้ดินและรถเมล์ที่สะดวกสบายครอบคลุมทั้งเมือง มีมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศจีนและหอพักนักศึกษาต่างชาติที่ทันสมัยเป็นอย่างมาก (China Xinhua News, 2020,online)

ดังนั้นจึงสนใจศึกษาข้อมูลระดับความคิดเห็นด้านส่วนประสมทางการตลาด ภาพลักษณ์สินค้า และการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีน จะทำให้ได้รับข้อมูลปัจจัยที่มีต่อการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน เพื่อทำให้ผู้ประกอบการสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาธุรกิจการจำหน่ายชุดกีฬาแบรนด์จีนให้ตรงตามความต้องการของผู้ซื้อ ทั้งด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาดและด้านภาพลักษณ์สินค้าได้อย่างเหมาะสมต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นด้านส่วนประสมทางการตลาด ภาพลักษณ์สินค้า และการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน
2. เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์สินค้าที่มีต่อการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณที่มุ่งศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการส่วนประสมทางการตลาด และภาพลักษณ์สินค้าที่มีต่อการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน ซึ่งวิธีการดำเนินงานศึกษาประกอบด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากร คือ นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน ที่เคยซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีน จำนวน 474,784 คน (China Xinhua News, 2020, online) คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบไปด้วยเกี่ยวกับ เพศ อายุ ชั้นปี มหาวิทยาลัยที่กำลังศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ชุดกีฬาแบรนด์จีนที่เคยซื้อ ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ภาพลักษณ์สินค้า และการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน เพื่อวัดระดับความคิดเห็นลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ประยุกต์ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert, 1970)
3. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความครอบคลุมเนื้อหาและความถูกต้องในสำนวนภาษา ความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน มาใช้เป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและประเมินผลตามเทคนิค โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item- objective consistency: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินแบบสอบถาม และได้ค่า IOC ผ่านเกณฑ์ 0.50 ขึ้นไปทุกข้อ มาใช้เป็นข้อคำถาม โดยค่า IOC เฉลี่ยทุกข้อ = 0.92
4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญไปนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้งและนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มนักศึกษาในมณฑลซิงไห่ จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability Test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวัดความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามที่ Nunnally (1959) แนะนำไว้ว่าควรมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้ สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่างได้ โดยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.894
5. การรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน ที่เคยซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีน ระหว่างเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2566
6. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

6.2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์สินค้าที่มีต่อการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นทำการวิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์สินค้าที่มีต่อการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน ที่เคยซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีน โดยใช้สถิติอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Enter

สรุปผลการศึกษา

ข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 384 คน พบว่า นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 212 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 55.20 มีอายุ 21 – 23 ปี จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 50.60 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 3 จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 โดยศึกษาอยู่ที่ Sichuan University จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 21.40 มีรายได้ 1,000 – 2,000 หยวน จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 41.40 และเคยซื้อชุดกีฬาแบรนด์ Anta มากที่สุด จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 36.20

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด โดยรวม

(n=384)

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ
1. ชุดกีฬาแบรนด์จีนมีหลายรุ่น หลายแบบให้เลือกซื้อ	3.99	1.063	มาก	3
2. ชุดกีฬาแบรนด์จีนมีเนื้อผ้าที่มีคุณภาพ	3.86	1.111	มาก	6
3. ราคาชุดกีฬาแบรนด์จีนเหมาะสมกับคุณภาพ	3.91	1.098	มาก	5
4. ชุดกีฬาแบรนด์จีนมีให้เลือกหลากหลายราคา	3.94	1.015	มาก	4
5. ช่องทางจำหน่ายชุดกีฬาแบรนด์จีนมีความหลากหลาย เช่น ช่องทางออนไลน์ ห้างสรรพสินค้า และร้านขายชุดกีฬาทั่วไป ฯลฯ	3.99	1.052	มาก	3
6. มีช่องทางการสั่งซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนหลากหลายช่องทาง ได้แก่ อินเทอร์เน็ต, social media	4.02	1.049	มาก	2
7. มีการจัดโปรโมชั่นส่งเสริมการขายชุดกีฬาแบรนด์จีน เช่น การลดราคา และแถมสินค้า เป็นต้น	3.85	1.112	มาก	7
8. ชุดกีฬาแบรนด์จีนมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ	4.03	1.036	มาก	1
เฉลี่ย	3.95	0.884	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$, S.D. = 0.884) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่

ชุดกีฬาแบรนด์จีนมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.03$) รองลงมา คือ มีช่องทางการสั่งซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนหลากหลายช่องทาง ได้แก่ อินเทอร์เน็ต, social media ($\bar{x}=4.02$) และชุดกีฬาแบรนด์จีนมีหลายรุ่น หลายแบบให้เลือกซื้อ และช่องทางจำหน่ายชุดกีฬาแบรนด์จีนมีความหลากหลาย เช่น ช่องทางออนไลน์ ห้างสรรพสินค้า และร้านขายชุดกีฬาทั่วไป ฯลฯ ($\bar{x}=3.99$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านภาพลักษณ์สินค้า

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาพลักษณ์สินค้า โดยรวม

(n=384)

ด้านภาพลักษณ์สินค้า	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ
1. ชื่อตราสินค้าของชุดกีฬาแบรนด์จีนเป็นสิ่งแรกที่ท่านนึกถึง	4.09	1.063	มาก	3
2. ชื่อตราสินค้าของชุดกีฬาแบรนด์จีนสามารถจดจำได้ง่าย	4.02	1.108	มาก	6
3. ชื่อตราสินค้าของชุดกีฬาแบรนด์จีนสามารถบอกถึงระดับคุณภาพของสินค้าได้	4.04	1.032	มาก	5
4. ท่านรู้จักชุดกีฬาแบรนด์จีนจากเครื่องหมายตราสินค้า	4.06	1.057	มาก	4
5. ท่านซื้อชุดกีฬาเพราะเชื่อถือในบริษัทผู้ผลิต/จัดจำหน่าย	4.11	1.057	มาก	2
6. ท่านจดจำตราสินค้าของชุดกีฬาแบรนด์จีนได้เป็นอย่างดี	4.09	1.053	มาก	3
7. ชุดกีฬาแบรนด์จีนได้รับเครื่องหมายรับรองคุณภาพสินค้า	3.98	1.093	มาก	7
8. ชุดกีฬาแบรนด์จีนมีรางวัลและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ	4.16	1.033	มาก	1
เฉลี่ย	4.07	0.909	มาก	

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ด้านภาพลักษณ์สินค้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.07$, S.D. = 0.909) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ ชุดกีฬาแบรนด์จีนมีรางวัลและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.16$) รองลงมา คือ ชื่อชุดกีฬาเพราะเชื่อถือในบริษัทผู้ผลิต/จัดจำหน่าย ($\bar{x}=4.11$) และชื่อตราสินค้าของชุดกีฬาแบรนด์จีนเป็นสิ่งแรกที่ท่านนึกถึง และจดจำตราสินค้าของชุดกีฬาแบรนด์จีนได้เป็นอย่างดี ($\bar{x}=4.09$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน โดยรวม

(n=384)

การตัดสินใจซื้อชุดกีฬาของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ
1. ท่านตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนจากราคาที่มีความ	3.83	1.162	มาก	5

การตัดสินใจซื้อชุดกีฬาของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยใน เมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ
เหมาะสมและคุ้มค่า				
2. ท่านตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนเนื่องจากการให้ คำแนะนำเกี่ยวกับการดูแลรักษา	3.75	1.180	มาก	7
3. ท่านตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนเพราะมีความเชื่อมั่นใน ชื่อเสียงและการให้บริการของบริษัทที่ผลิตชุดกีฬา	3.83	1.141	มาก	5
4. ท่านตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนเพราะสามารถหาซื้อได้ ง่ายผ่านทางช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ	3.84	1.156	มาก	4
5. ท่านตัดสินใจเลือกซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนเนื่องจากมี รูปแบบที่สวยงามและทันสมัย	3.86	1.123	มาก	3
6. ท่านตัดสินใจเลือกซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนเพราะสถานที่การ จัดจำหน่ายสามารถเดินทางไปซื้อได้สะดวก	3.88	1.139	มาก	2
7. ท่านตัดสินใจเลือกซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนเพราะมีการจัด โปรโมชั่น ลด แลก แจก แถม เป็นที่น่าพึงพอใจ	3.77	1.144	มาก	6
8. ท่านตัดสินใจเลือกซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนเพราะมีบริการ จัดส่งสินค้าถึงบ้าน	3.91	1.093	มาก	1
เฉลี่ย	3.83	0.987	มาก	

จากตารางที่ 2 แสดงว่า แสดงว่า การตัดสินใจซื้อชุดกีฬาของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ ตัดสินใจเลือกซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนเพราะมีบริการจัดส่งสินค้าถึงบ้าน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=3.91$) รองลงมา คือ ตัดสินใจเลือกซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนเพราะสถานที่การจัดจำหน่ายสามารถเดินทางไปซื้อได้สะดวก ($\bar{x}=3.88$) และตัดสินใจเลือกซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนเนื่องจากมีรูปแบบที่สวยงามและทันสมัย ($\bar{x}=3.86$) ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษาได้ว่า ปัจจัยทางด้านภาพลักษณ์สินค้า มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.07 รองลงมาคือ ด้านส่วนประสมทางการตลาด มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการตัดสินใจซื้อ มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้ตัวแปรตามเป็นการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน

ตารางที่ 4 ค่าการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวนประเทศจีน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธี Enter

ตัวแปรอิสระ	การตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีน			t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	0.720	0.188		3.833	0.000*
1. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	0.520	0.061	0.466	8.476	0.000*
2. ภาพลักษณ์สินค้า	0.260	0.060	0.240	4.366	0.000*

$R = 0.659$, $R^2 = 0.434$, Adjusted R Square = 0.413, $F = 145.993$, Sig. = 0.000

* = $P < 0.05$

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ R ระหว่างตัวแปรอิสระ "ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์สินค้า" และตัวแปรตาม "การตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน" ซึ่งเท่ากับ 0.659 ดังนั้น อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์สินค้า กับการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีนมีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่า R Square เท่ากับ 0.434 หรือ ร้อยละ 43.4 การทดสอบค่าสถิติทดสอบ F ปรากฏว่าค่า Sig. = 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่ามีตัวแปรต้น คือ ปัจจัย อย่างน้อย 1 ตัว ที่สามารถทำนายผลการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน

ส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน โดยมีค่า t เท่ากับ 8.476 ซึ่งสนับสนุนสมมุติฐานที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ภาพลักษณ์สินค้ามีผลต่อการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในมณฑลเสฉวน โดยมีค่า t เท่ากับ 4.366 ซึ่งสนับสนุนสมมุติฐานที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์สินค้าที่มีต่อการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน อภิปรายได้ดังนี้

ระดับความคิดเห็นด้านส่วนประสมทางการตลาด ภาพลักษณ์สินค้า และการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน พบว่า นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านส่วนประสมทางการตลาด ภาพลักษณ์สินค้า และการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดภาพลักษณ์ของ Kotler (2000) ได้อธิบายถึงความหมายของภาพลักษณ์ว่าเป็นองค์รวมของความเชื่อ ความคิด ความประทับใจที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งการกระทำของคนเรามีต่อสิ่งนั้นจะมีความเกี่ยวพันกัน อย่างสูงกับภาพลักษณ์ของสิ่งนั้น ๆ ได้มีแนวความคิดและอธิบายความหมายเกี่ยวกับภาพลักษณ์ไว้ว่าเป็นภาพที่เกิดขึ้นในใจของคนที่มีต่อสินค้ายี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่งหรือตราสินค้าใดสินค้าหนึ่งโดยส่วนมากมักอาศัยการโฆษณา การส่งเสริมการขายเพื่อบอกถึงลักษณะของสินค้า โดยมีการเน้นถึงลักษณะเฉพาะหรือจุดขายของสินค้า แม้ว่าสินค้านั้นจะมาจากบริษัทเดียวกัน แต่ไม่จำเป็นต้องมีภาพลักษณ์เหมือนกัน เนื่องจากภาพลักษณ์ของตราสินค้าเป็นสิ่งเฉพาะตัว โดยขึ้นกับการกำหนดตำแหน่งครองใจของสินค้านั้นโดยยี่ห้อหนึ่งที่บริษัทต้องการให้มีความแตกต่างจากยี่ห้ออื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวพร ตีระวรมงคล (2561) ศึกษาเรื่องปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรองเท้ากีฬายี่ห้อแพน ที่ร้านสปอร์ต ทาวน์ สาขาเซ็นทรัล พระราม 3 ผลการศึกษาพบว่าผลการวิจัยพบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ประกอบอาชีพพนักงานเอกชน ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรองเท้ากีฬายี่ห้อแพน ที่ร้านสปอร์ตทาวน์ สาขาเซ็นทรัล พระราม 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ธนารักษ์ บุราณ (2561) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้ากีฬาของผู้บริโภคในจังหวัดสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วน

ประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้ากีฬาอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ และผู้บริโภค มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้ากีฬาของผู้บริโภคในจังหวัดสระบุรี ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์สินค้าที่มีต่อการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์สินค้ามีผลต่อการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรพงศ์ อัครภูษิตกุล (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของแบรนด์และทัศนคติที่ส่งผลต่อการตั้งใจซื้อมอเตอร์ไซค์เวสป้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของแบรนด์และทัศนคติที่ส่งผลต่อการตั้งใจซื้อมอเตอร์ไซค์เวสป้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเภทจะพบว่า ภาพลักษณ์ของแบรนด์มีผลต่อการตั้งใจซื้อมอเตอร์ไซค์เวสป้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ($Beta = 0.569$) นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ ($R^2 = .348$) พบว่าตัวแปรอิสระได้แก่ ภาพลักษณ์ของแบรนด์และทัศนคตินั้นส่งผลต่อการตั้งใจซื้อมอเตอร์ไซค์เวสป้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 34.8 ในระดับนัยสำคัญ 0.05 และสอดคล้องกับ Foster (2017) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของภาพลักษณ์ตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์น้ำแร่อามิติส (กรณีศึกษา บริษัท บินตังเทรตดิง) ผลการวิจัยพบว่า ภาพลักษณ์ตราสินค้า ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านประโยชน์ ด้านบุคลิกผู้ใช้ ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์น้ำแร่อามิติส (กรณีศึกษา บริษัท บินตังเทรตดิง) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับ นวพร ธีระวรมงคล (2561) ศึกษาเรื่องปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรองเท้ากีฬายี่ห้อแพน ที่ร้านสปอร์ตทาวน์ สาขาเซ็นทรัล พระราม 3 การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ ด้านความสัมพันธ์กับตราสินค้า มีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการตัดสินใจซื้อรองเท้ากีฬายี่ห้อแพน ที่ร้านสปอร์ตทาวน์ สาขาเซ็นทรัลพระราม 3 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และยังสอดคล้องกับธนารักษ์ บุราณ (2561) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้ากีฬาของผู้บริโภคในจังหวัดสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กับการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้ากีฬาของผู้บริโภคในจังหวัดสระบุรี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาพบว่า ส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์สินค้ามีผลต่อการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน ประเทศจีน ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดเพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์สินค้าให้กับชุดกีฬาแบรนด์จีน ดังนี้

1.1 ผู้จัดจำหน่ายชุดกีฬาแบรนด์จีนควรมีผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภค มีหลายรุ่น หลายแบบให้เลือกเพื่อที่ผู้บริโภคจะได้ในผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคต้องการ

1.2 ผู้จัดจำหน่ายชุดกีฬาแบรนด์จีนควรมีการวางราคาให้มีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ชุดกีฬา และมีหลากหลายราคาให้เลือก

1.3 ผู้จัดจำหน่ายชุดกีฬาแบรนด์จีนควรมีการคำนึงถึงความสะดวกสบายของผู้บริโภคในการซื้อผลิตภัณฑ์ชุดกีฬา โดยการวางจัดจำหน่ายผ่านร้านขายชุดกีฬาทั่วไป ห้างสรรพสินค้า อินเทอร์เน็ต เพื่อที่จะสามารถหาซื้อได้ง่ายและสะดวก นอกจากนี้ควรมีการจัดวางสินค้าให้มีความน่าสนใจดึงดูดผู้บริโภค

1.4 ผู้จัดจำหน่ายชุดกีฬาแบรนด์จีนควรมีการกำหนดกลยุทธ์ในการจัดการส่งเสริมการตลาดโดยการสร้างผ่านสื่อโฆษณาเว็บไซต์ต่าง ๆ มีการจัดรายการการส่งเสริมการขาย เช่น โปรโมชั่น ลด แจก แถม และสะสมแต้มใช้รับส่วนลดในการซื้อครั้งต่อไป

1.5 ผู้จัดจำหน่ายชุดกีฬาแบรนด์จีนควรคำนึงถึงการฝึกอบรมความรู้ความสามารถของพนักงานในการดูแลเอาใจใส่ผู้บริโภค ตอบคำถามและแก้ไขปัญหาให้กับผู้บริโภคได้

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 ผู้จัดจำหน่ายชุดกีฬาแบรนด์จีนควรมีการวางแผนเป้าหมายในการเจาะกลุ่มผู้บริโภคไม่ว่าจะเป็นเด็ก วัยรุ่น ผู้สูงอายุ ในทุกช่วงอายุจะมีปัจจัยในการตัดสินใจซื้อที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นขนาด ราคา ความนิยม ฯลฯ ซึ่งปัจจัยพวกนี้จะมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาของผู้บริโภคชาวจีน

2.2 ผู้จัดจำหน่ายชุดกีฬาแบรนด์จีนควรให้ความสำคัญในเรื่องของการบริการ ราคา เป็นหลัก และควรมีการวางแผนกำหนดกลยุทธ์เพื่อใช้สำหรับในการเจาะกลุ่มผู้บริโภคได้ง่ายยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

3.1 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน เท่านั้น ซึ่งการศึกษาในครั้งต่อไปอาจมีการทำการศึกษาในเขตมณฑลอื่น ๆ หรือพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อเป็นการเปรียบเทียบความต้องการที่แตกต่างกันของผู้บริโภคในแต่ละพื้นที่ว่าในแต่ละพื้นที่มีความต้องการที่แตกต่างกันมากน้อยเพียงไร

3.2 ควรมีการทำการศึกษาด้วยวิธีเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุดกีฬาเชิงลึก กับผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ชุดกีฬา เพื่อสอบถามความต้องการความคิดเห็นของพฤติกรรมผู้บริโภคและส่วนประสมการตลาดบริการ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลมาปรับกลยุทธ์ทางการตลาดให้มีความเหมาะสม

บทสรุป

การตัดสินใจซื้อชุดกีฬาแบรนด์จีน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยในมณฑลเสฉวน ประเทศจีน เป็นการตัดสินใจซื้อเพราะมีบริการจัดส่งสินค้าถึงบ้าน สถานที่จัดจำหน่ายเดินทางไปซื้อสะดวกทั้งจากร้านค้าและการสั่งซื้อออนไลน์ มีความเชื่อมั่นในชื่อเสียงและจากราคาที่มีความเหมาะสม คุ่มค่า มีการจัดโปรโมชั่นเป็นที่น่าสนใจพอใจรวมทั้งการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดูแลรักษา โดยชุดกีฬาที่ตัดสินใจซื้อต้องมีรูปแบบที่สวยงามทันสมัย ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มาจากส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์สินค้าชุดกีฬาแบรนด์จีนที่บ่งบอกถึงระดับคุณภาพของสินค้าจนเป็นที่ยอมรับทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2565). *การแข่งขันธุรกิจชุดกีฬาในประเทศจีน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงพาณิชย์.
- ธนารักษ์ บุราณ. (2558). ปัจจัยการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้ากีฬาของผู้บริโภคในจังหวัดสระบุรี. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*. 5(2), 24-33.
- นพพร ตีระวรมงคล. (2561). ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรองเท้าวิ่งที่ร้านสปอร์ตทาวน์ สาขาเซ็นทรัล พระราม3. มหาวิทยาลัยสยาม.
- นิตยา โชติกุล ญัฐสุตา มะลิแก้ว กฤษฎา โตโสและคณิดา ไกรสันติ. (2566). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรองเท้าวิ่งหลังสถานการณ์โควิด-19 ของผู้บริโภคในจังหวัดสงขลา. *รายงาน*

- สืบเนื่องการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14 (1807-1820). มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.
- พัชรพงศ์ อัครภูษิต. (2565). ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของแบรนด์และทัศนคติที่ส่งผลต่อการตั้งใจซื้อมอเตอร์ไซค์เวสป้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พัชรี ดิษฐสอนและชนิสรา แก้วสุวรรณ. (2566). การศึกษารูปแบบการจัดการกีฬาเพื่อการออกกำลังกายของประชาชนในท้องถิ่น. *วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย*. 15(1), 68-87.
- สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครเฉิงตู. (2564). ข้อมูลการค้าการลงทุนของนครเฉิงตู. <https://chengdu.thaiembassy.org/th/page/43383menu=5d81b7a315e39c2eb400530d>
- Chinabaogao.com. (2022). *Sportswear information in china*. <https://www.chinabaogao.com/baogao/202308/646042.html>
- China Xinhua News. (2 0 2 0). *Student Information in Sichuan Province*. <https://english.news.cn/culture/index.htm>
- Jefkins, Frank. (1993). *Planned Press and Public Relations*. (3rd ed). Great Britain: Alden Press.
- Kotler, P. (2012). *Marketing Management* (14th ed). New Jersey: Pearson Education
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3) : 607–610.
- Nunnally, J.C. (1959). Allitued Measurement. *The Handbook of Social Psychology*. Massachusetts: Addison-Wesley.
- XINHUA (2023). *Beijing 2022 Winter Olympics*. https://www.xinhuathai.com/china/375910_20230806

แรงจูงใจ ภาพลักษณ์และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ
ในแหล่งท่องเที่ยวทหาร บ้านปองนก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง
Motivation, Image and Potentials of tourist attractions affecting
satisfaction in military tourist attraction: Baan Pongnak,
Surasak montri Barrack, Lampang province

¹นันทา หอมแก่นจันทร์ และ ²ธนกร สิริสุคันธา

¹Nanta Homkanchan and ²Thanakorn Sirisugandha

¹²คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ประเทศไทย

¹²Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University, Thailand

²Corresponding Author's E-mail: banana5128@hotmail.com

Received March 31, 2024; Revised June 10, 2024; Accepted June 25, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นด้านแรงจูงใจ ภาพลักษณ์และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวทหาร บ้านปองนก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง และ 2) วิเคราะห์ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ภาพลักษณ์และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวทหาร บ้านปองนก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เคยมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทหาร บ้านปองนก ค่ายสุรศักดิ์มนตรีจังหวัดลำปาง จำนวน 385 คน เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติอนุมาน วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของด้านภาพลักษณ์ส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวทหาร บ้านปองนก ค่ายสุรศักดิ์มนตรีจังหวัดลำปาง มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านแรงจูงใจ มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวมีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ และ 2) ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter พบว่า ด้านภาพลักษณ์ และด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวทหาร บ้านปองนก ค่ายสุรศักดิ์มนตรีจังหวัดลำปาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านแรงจูงใจไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวทหาร บ้านปองนก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ: แรงจูงใจ, ภาพลักษณ์, ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว, ความพึงพอใจ, แหล่งท่องเที่ยว

Abstract

This research has the objectives to study 1) levels of opinions in motivation, images and tourist attraction potentials affecting satisfaction in military tourist attraction: Baan Pongnak, Surasak montri Barrack, Lampang province and 2) Analysis of opinions on motivation, image and potential of tourist attraction affecting satisfaction in military tourist attraction: Baan

Pongnak, Surasak montri Barrack, Lampang province. The sample group was the Thai tourists who had visited military tourist attractions at Baan Pongnak, Surasak montri Barrack, Lampang province totaled 385 persons. This is survey research, The tools used was a questionnaire and used descriptive statistics of percentage, means and standard deviations and inferential statistics of Enter Multiple Regression Analysis.

The research findings were 1) levels of opinion of image affected satisfaction in military tourist attraction: Baan Pongnak, Surasak montri Barrack, Lampang province at the highest level followed by motivation at the highest level and potential of the tourist attraction also at the highest level respectively and 2) the results of Enter Multiple Regression Analysis found that image and potentials of tourist attraction affected satisfaction in the military tourist attraction: Baan Pongnak, Surasak montri Barrack, Lampang province at the statistical significance level of .01 while motivation did not affect satisfaction in military tourist attraction: Baan Pongnak, Surasak montri Barrack, Lampang province at the statistical significance level of .05.

Keywords: Motivation, Image, Tourist Attraction Potential, Satisfaction, Tourist Attraction

บทนำ

รัฐบาลไทยได้มีนโยบายการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจและสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อเพิ่มความมั่นคงทางเศรษฐกิจในชุมชนทั่วประเทศ ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง กองทัพบก และ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นการเปิดบริการท่องเที่ยวในพื้นที่ทหารมุ่งเน้นให้ประชาชนได้รับ ประสพการณ์ท่องเที่ยวที่หลากหลายและน่าสนใจ เช่น การพักผ่อนหรือร่วมกิจกรรมนันทนาการ ที่เป็นการ สร้างโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เลือกใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งจะเสริมสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ ชุมชนทหารและครอบครัว รวมทั้งชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ทหารเพื่อให้เป็นแหล่ง ค้นคว้าทางประวัติศาสตร์ของชาติไทย และเป็นสถานที่เชิดชูเกียรติของบรรพบุรุษทหารที่เคยมีส่วนร่วมในการ ปกครองและป้องกันชาติ นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ที่ช่วยให้คนไทยเข้าใจถึงภัยความแตกแยกและปัญหา ทางการปกครองในอดีต และเป็นที่มาของการศึกษาหาความรู้และการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไป โดยนโยบายการท่องเที่ยวในพื้นที่ทหารไม่เพียงเพิ่มความสนุกสนานและการเรียนรู้ แต่ยังมีผลกระทบที่สำคัญ ต่อเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในแหล่งรายได้ที่สำคัญ และเป็นการสร้าง โอกาสให้กับชุมชนในพื้นที่นั้น ๆ อีกทั้งยังเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจและสังคมในทุกมิติอย่าง มั่นคงและยั่งยืน ดังนั้น การท่องเที่ยวในพื้นที่ทหารเป็นส่วนสำคัญที่น่าสนใจและมีความสำคัญในการสร้าง ศักยภาพท่องเที่ยวในประเทศไทยอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการสร้างรายได้และโอกาสใหม่ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น อย่างยั่งยืน (คณะบรรณาธิการข่าว กองทัพบก 3, 2565, ออนไลน์)

นครลำปาง ที่มีชื่อเสียงว่าเป็น “เมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลา” เป็น 1 ใน 12 เมืองที่ต้องห้ามพลาด ตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เนื่องจากมีความพร้อมที่จะรับมือกับ นักท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และยึดมั่นในแนวคิด "Less Volume More Value" ซึ่งเน้นการสร้างคุณค่าที่มี คุณภาพมากกว่าปริมาณ ด้วยการสนับสนุนการท่องเที่ยวที่ชุมชนและการสร้างสินค้าท้องถิ่นที่มีนวัตกรรมต่อ ยอดและสร้างสรรค์อาหารท้องถิ่น พร้อมทั้งการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและ สนับสนุนสินค้าที่มีนวัตกรรมสร้างสรรค์ จากสถิติการท่องเที่ยวในจังหวัดลำปางที่เพิ่มขึ้นทุกปี ในปี พ.ศ. 2566 มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด 1,305,259 คน เพิ่มขึ้น 67,116 คนเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2565 โดยมี

นักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.15 ซึ่งทำให้มีรายได้จากการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2566 ที่ประมาณ 4,170.8 ล้านบาท โดยมีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวในนครลำปางได้รับการสนับสนุนอย่างมาก จากการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเสนอสินค้าที่มีคุณค่า ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและประทับใจกับวัฒนธรรมและสิ่งสวยงามของท้องถิ่น (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566)

“บ้านป่องนั้ก” ค่ายสุรศักดิ์มนตรี อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เป็นอีกหนึ่งสถานที่ท่องเที่ยวสร้างการรับรู้ประวัติศาสตร์พลับพลาที่ประทับ สถาปัตยกรรมอันทรงคุณค่าให้ประชาชนชาวจังหวัดลำปาง และนักท่องเที่ยวได้เห็นความสำคัญทางประวัติศาสตร์ สมบัติอันล้ำค่าของชาวไทย และ ชาวจังหวัดลำปาง เคยใช้เป็นพลับพลาที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ในการเสด็จพระราชดำเนินเยือนมณฑลพายัพ เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2469 ต่อมาเดือนมีนาคม พ.ศ. 2501 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 เสด็จประทับระหว่างทรงเยี่ยมราษฎรภาคเหนือ ก็ใช้พลับพลาที่ประทับอีกครั้งหนึ่ง การเรียกชื่อ “บ้านป่องนั้ก” เป็นการเรียกตามลักษณะการก่อสร้างบ้านในภาษาเหนือ ซึ่งคำว่า “ป่อง” หมายถึง “หน้าต่าง” และคำว่า “นั้ก” หมายถึง “มาก” เมื่อรวมกันแล้วจึงมีความหมายคือ บ้านที่มีหน้าต่างจำนวนมาก มีลักษณะเป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ยกพื้นเตี้ย ขนาดกว้าง 19 เมตร ยาว 25 เมตร ชั้นล่างสูงจากพื้นดิน 80 เซนติเมตร มีหน้ามุขแบบ 5 เหลี่ยม จำนวน 5 มุข หลังคาทรงพริ้มมิต ตัวบ้านเป็นสถาปัตยกรรมยุโรปแบบคลาสสิก สมัยกรีก ราวศตวรรษที่ 13 ผสมผสานกับสถาปัตยกรรมแบบไทย มีหน้าต่างแบบแป้นเกล็ดทั้งบานบนและ บานกระทุ้งมากถึง 250 บาน ช่องหน้าต่าง 469 ช่อง ควบคุมการก่อสร้างโดย พันโท พระมหาณรงค์เรืองเดช ผู้บังคับกองทัพบกที่ 1 กรมทหารราบที่ 17 ซึ่งใช้งบประมาณในการก่อสร้างจำนวน 16,000 บาท (ในยุคสมัยนั้น) หากคิดเป็นราคาในปัจจุบันนี้คงประมาณค่ามิได้ ภายในบ้านป่องนั้ก ได้มีการแสดงเรื่องราวความเป็นมาของจังหวัดลำปาง และศิลปวัฒนธรรม ตลอดทั้งอาวุธยุทโธปกรณ์ สมัยสงครามโลก ครั้งที่ 2 และเครื่องใช้สมัยสงคราม และของทหารกล้าในอดีต ในแต่ละสมรภูมิ อีกทั้งเครื่องใช้ส่วนพระองค์อีกจำนวนหนึ่ง ภายในบ้านป่องนั้ก ยังคงสภาพห้องทรงงาน ห้องเสวย ห้องบรรทม ซึ่งยังคงเก็บรักษาไว้อย่างดี เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและเกิดความภาคภูมิใจ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนให้ “บ้านป่องนั้ก” มีความงดงาม และคงสภาพเดิมไว้ทุกประการ เพื่อเป็นสถานที่ที่รวบรวมข้อมูล และเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ อันเกี่ยวเนื่องกับความเป็นเอกราชและความเป็นไทย ไว้ให้ลูกหลานสืบไป (คณะบรรณาธิการข่าว กองทัพบกที่ 3, 2565, ออนไลน์)

จากที่กล่าวมาในข้างต้นทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการวิจัยถึงประเด็นเรื่องแรงจูงใจ ภาพลักษณ์ และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวทหาร บ้านป่องนั้ก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง และผลงานวิจัยนี้จะมีประโยชน์อย่างมากสำหรับธุรกิจและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ไปปรับใช้ในการพัฒนาภาพลักษณ์และศักยภาพที่ดีขึ้น เพื่อเพิ่มความโดดเด่นและแรงจูงใจให้กับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว และสามารถนำผลลัพธ์ไปใช้ในการประชาสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้างความน่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยว อีกทั้งเป็นการสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมสำหรับการสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่น่าประทับใจอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นด้านแรงจูงใจ ภาพลักษณ์ ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวทหาร บ้านป่องนั้ก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยแรงจูงใจ ภาพลักษณ์และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวทหาร บ้านป่องนั้ก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่มุ่งศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ ภาพลักษณ์และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวอาหาร บ้านป่องนั้ก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง ซึ่งวิธีการดำเนินงานวิจัยประกอบด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอาหาร บ้านป่องนั้ก ค่ายสุรศักดิ์มนตรีจังหวัดลำปางที่ไม่สามารถระบุจำนวนประชากรที่แน่นอนได้ ผู้วิจัยจึงใช้สูตรการคำนวณของ W.G. Cochran (1977) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบไปด้วยเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนคนที่มาท่องเที่ยวด้วยกันในแต่ละครั้ง ภูมิภาคฯ ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจ ภาพลักษณ์และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวอาหาร บ้านป่องนั้ก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง เพื่อวัดระดับความคิดเห็นลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ประยุกต์ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert, 1970)

3. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอาหาร บ้านป่องนั้ก ค่ายสุรศักดิ์มนตรีจังหวัดลำปาง ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2566 - มกราคม พ.ศ. 2567

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.2 การวิเคราะห์แรงจูงใจภาพลักษณ์และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวอาหาร บ้านป่องนั้ก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง ซึ่งผู้วิจัยใช้สถิติอนุมาน (inferential statistic) เพื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) ด้วยเทคนิค Enter

ผลการวิจัย

ข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 385 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 72.21 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 มีสถานภาพโสด จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 53.25 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 44.16 มีอาชีพข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 30.91 จำนวนคนที่มาท่องเที่ยวด้วยกันในแต่ละครั้ง มากกว่า 3 คน จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 64.94 และมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ จำนวน 339 คน คิดเป็นร้อยละ 88.05

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านแรงจูงใจ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของด้านแรงจูงใจ โดยรวม

(n = 385)

ด้านแรงจูงใจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ต้องการมาท่องเที่ยวบ้านป่องนักรเพื่อเป็นการพักผ่อน หย่อนใจ	4.21	0.862	มากที่สุด
2. ต้องการมาชมสถาปัตยกรรมในอดีตที่ยังคงมีการอนุรักษ์เอาไว้	4.49	0.754	มากที่สุด
3. ต้องการมาศึกษาเรื่องราวประวัติศาสตร์ในสมัยรัชกาลที่ 7	4.39	0.813	มากที่สุด
4. การเดินทางเข้าถึงบ้านป่องนักร มีความสะดวก	4.43	0.795	มากที่สุด
5. มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการในบ้านป่องนักร เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำ ร้านอาหาร เป็นต้น	4.50	0.715	มากที่สุด
6. ความหลากหลายของกิจกรรมภายในบ้านป่องนักร	4.26	0.779	มากที่สุด
7. ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวอาหาร บ้านป่องนักร	4.30	0.796	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.37	0.624	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ระดับความสำคัญด้านแรงจูงใจ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.900) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการในบ้านป่องนักร เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำ ร้านอาหาร เป็นต้น ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.715) รองลงมาคือ ต้องการมาชมสถาปัตยกรรมในอดีตที่ยังคงมีการอนุรักษ์เอาไว้ ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.754) การเดินทางเข้าถึงบ้านป่องนักร มีความสะดวก ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.795) ต้องการมาศึกษาเรื่องราวประวัติศาสตร์ในสมัยรัชกาลที่ 7 ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.813) ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวอาหาร บ้านป่องนักร ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.796) ความหลากหลายของกิจกรรมภายในบ้านป่องนักร ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.779) ต้องการมาท่องเที่ยวบ้านป่องนักรเพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.862) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านภาพลักษณ์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของด้านภาพลักษณ์ โดยรวม

(n = 385)

ด้านภาพลักษณ์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. บ้านป่องนักรเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์	4.59	0.619	มากที่สุด
2. บ้านป่องนักรมีสถาปัตยกรรมงดงาม มีคุณค่า แตกต่างจากแหล่ง ท่องเที่ยวอาหารที่อื่น ๆ	4.50	0.677	มากที่สุด
3. บ้านป่องนักรเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีบรรยากาศเงียบสงบ ร่มรื่น ดึงดูดใจ นักท่องเที่ยว	4.51	0.677	มากที่สุด
4. บ้านป่องนักร มีเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมอันน่าศึกษาและน่า จดจำ	4.51	0.700	มากที่สุด

ด้านภาพลักษณ์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
5. บ้านปองนก มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอต่อปริมาณนักท่องเที่ยว	4.37	0.728	มากที่สุด
6. บ้านปองนกมีเจ้าหน้าที่ที่พร้อมให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว	4.41	0.769	มากที่สุด
7. บ้านปองนกเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี	4.58	0.680	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.50	0.580	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ระดับความพึงพอใจของภาพลักษณ์ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.580) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ บ้านปองนกเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.619) รองลงมา คือ บ้านปองนกเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.680) บ้านปองนกเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีบรรยากาศเงียบสงบ ร่มรื่น ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.677) บ้านปองนก มีเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมอันน่าศึกษาและน่าจดจำ ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.700) บ้านปองนกมีสถาปัตยกรรมงดงาม มีคุณค่า แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวทิวทัศน์อื่น ๆ ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.677) บ้านปองนกมีเจ้าหน้าที่ที่พร้อมให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.769) บ้านปองนก มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอต่อปริมาณนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.728) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยรวม

(n = 385)

ด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความเหมาะสมของทำเลที่ตั้งบ้านปองนก	4.47	0.688	มากที่สุด
2. ความสมบูรณ์และความสวยงาม ทางสถาปัตยกรรมของบ้านปองนก	4.55	0.656	มากที่สุด
3. การจัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทิวทัศน์ในบ้านปองนก	4.39	0.728	มากที่สุด
4. ป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมายในบริเวณบ้านปองนก	4.37	0.749	มากที่สุด
5. สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยวทิวทัศน์ บ้านปองนก	4.41	0.709	มากที่สุด
6. การมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การกระจายรายได้สู่ชุมชน การร่วมกันวางแผนเส้นทางการท่องเที่ยวในชุมชน เป็นต้น	4.21	0.835	มากที่สุด
7. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่สะท้อนเอกลักษณ์ของบ้านปองนก	4.24	0.805	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.25	0.609	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.609) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ความสมบูรณ์และความสวยงาม ทางสถาปัตยกรรมของบ้านปองนก ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.656) รองลงมา คือ ความเหมาะสมของทำเลที่ตั้งบ้านปองนก ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.688) สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยวทิวทัศน์ บ้านปองนก ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.709) การจัดกิจกรรมเพื่อ

เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอาหารในบ้านป่องนั้ก ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.728) ป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมายในบริเวณบ้านป่องนั้ก ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.749) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่สะท้อนเอกลักษณ์ของบ้านป่องนั้ก ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.805) การมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การกระจายรายได้สู่ชุมชน การร่วมกันวางแผนเส้นทางการท่องเที่ยวในชุมชน เป็นต้น ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.835) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจ โดยรวม

(n = 385)

ความพึงพอใจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. กฎ ระเบียบในด้านการเข้าชมบ้านป่องนั้ก	4.42	0.699	มากที่สุด
2. วัน/เวลา เปิด-ปิด ในการให้บริการนักท่องเที่ยว	4.45	0.668	มากที่สุด
3. ความสวยงามของบ้านป่องนั้ก	4.59	0.656	มากที่สุด
4. ป้ายแสดงนิทรรศการต่าง ๆ ในบ้านป่องนั้กบ้านป่องนั้ก	4.42	0.707	มากที่สุด
5. เจ้าหน้าที่มีบุคลิกภาพดี การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย	4.51	0.670	มากที่สุด
6. ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการสื่อสารข้อมูลบ้านป่องนั้ก ให้นักท่องเที่ยว	4.46	0.750	มากที่สุด
7. สินค้าหรือของที่ระลึกบ้านป่องนั้ก	4.28	0.812	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.45	0.585	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 แสดงว่า ระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.585) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ความสวยงามของบ้านป่องนั้ก ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.656) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่มีบุคลิกภาพดี การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.670) ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการสื่อสารข้อมูลบ้านป่องนั้กให้นักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.750) วัน/เวลา เปิด-ปิด ในการให้บริการนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.668) กฎ ระเบียบในด้านการเข้าชมบ้านป่องนั้ก ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.669) แสดงนิทรรศการต่าง ๆ ในบ้านป่องนั้กบ้านป่องนั้ก ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.707) สินค้าหรือของที่ระลึกบ้านป่องนั้ก ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.812) ตามลำดับ

แรงจูงใจ ภาพลักษณ์และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวอาหาร บ้านป่องนั้ก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง ดังผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้ตัวแปรตามเป็นความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวอาหาร บ้านป่องนั้ก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง

ตัวแปรอิสระ	ความพึงพอใจ			t	Sig.	Variance inflation factor
	B	Std. Error	Beta			VIF
ค่าคงที่	1.404	0.111		3.638	0.000**	

ตัวแปรอิสระ	ความพึงพอใจ			t	Sig.	Variance inflation factor
	B	Std. Error	Beta			VIF
แรงจูงใจ	0.060	0.043	0.064	1.395	0.164	3.674
ภาพลักษณ์	0.368	0.048	0.365	7.676	0.000**	3.992
ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	0.486	0.043	0.506	11.344	0.000**	3.503

$F = 460.995$, $p\text{-value} = 0.000^b$, Adjusted R Square = 0.782, $R^2 = 0.784$, *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ด้านแรงจูงใจ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 0.060 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานที่ 0.043 ค่า t เท่ากับ 1.395 ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานที่ 0.064 ด้านภาพลักษณ์ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 0.368 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานที่ 0.048 ค่า t เท่ากับ 7.676 ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานที่ 0.365 และด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 0.486 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานที่ 0.043 ค่า t เท่ากับ 11.344 และค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานที่ 0.506 โดยมีความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวทหาร บ้านปองนักร้องสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง เป็นตัวแปรตามและมีการทดสอบโดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่า ค่า VIF ของตัวแปร มีค่าเท่ากับ 3.674, 3.992 และ 3.503 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน (Miles and Shevlin, 2001)

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปร คือ ด้านภาพลักษณ์และด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวทหาร บ้านปองนักร้องสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการทดสอบการถดถอยพหุคูณโดยวิธี Enter ด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวทหาร บ้านปองนักร้องสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปางมากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน 0.506 โดยนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในประเด็น ความสมบูรณ์และความสวยงาม ทางสถาปัตยกรรมของบ้านปองนักร้องลงมา คือ ความเหมาะสมของทำเลที่ตั้งบ้านปองนักร้อง ตามลำดับ

รองลงมาคือ ด้านภาพลักษณ์ส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวทหาร บ้านปองนักร้องสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน 0.365 โดยนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในประเด็น บ้านปองนักร้องเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ รองลงมาคือ บ้านปองนักร้องเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี ตามลำดับ

จากผลดังกล่าว สามารถทำนายความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวทหาร บ้านปองนักร้องสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง ได้ร้อยละ 78.4

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง แรงจูงใจ ภาพลักษณ์และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวทหาร บ้านปองนักร้องสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านภาพลักษณ์ส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวทหาร บ้านปองนักร้องสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน 0.365 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสนับสนุนตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาพบว่าประเด็นที่ระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ บ้านปองนักร้องเป็น

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพงศ์ วิชัยดิษฐ์ และผกาภาศ ชัยรัตน์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา พบว่า 1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์การท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยจำแนกตามตัวแปรที่ได้ศึกษา พบว่า ด้านการประเมินภาพลักษณ์สถานที่ภาพลักษณ์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นจากความรู้สึก รองลงมาได้แก่ ภาพลักษณ์ตามรายละเอียดและภาพลักษณ์โดยรวม และภาพลักษณ์ที่เกิดจากการรับรู้ ตามลำดับ ส่วนด้านองค์ประกอบของภาพลักษณ์ของสถานที่ภาพลักษณ์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ภาพลักษณ์ที่มีต่อสถานที่โดยรวม รองลงมา ได้แก่ ภาพลักษณ์ด้านหน้าที่ ด้านจิตวิทยา ภาพลักษณ์ทั่วไป และภาพลักษณ์ที่โดดเด่น ตามลำดับ 2. ระดับการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามตัวแปรที่ได้ศึกษา ได้แก่ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของปัจจัยภายใน คือ ด้านวิถีการดำเนินชีวิต รองลงมา ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านแรงจูงใจส่วนบุคคล ด้านความสนใจพิเศษ ด้านประสบการณ์ที่ผ่านมา ด้านทัศนคติ ด้านความรู้ที่มีอยู่ และด้านสถานะทางเศรษฐกิจ ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของปัจจัยภายนอก คือ ด้านความพร้อมของจุดหมายปลายทาง รองลงมา ได้แก่ ด้านสื่อและแคมเปญส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านคำบอกเล่าจากบุคคลอื่น และด้านโปรโมชั่นพิเศษจากองค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยว ตามลำดับ 3. ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยมากที่สุด คือภาพลักษณ์ที่เกิดจากการรับรู้รองลงมาได้แก่ภาพลักษณ์ที่มีต่อสถานที่โดยรวม ภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นจากความรู้สึก ภาพลักษณ์ทั่วไป และภาพลักษณ์ที่โดดเด่น ตามลำดับ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวรวศา เหมาะสารกุล และวรรณัย สายประเสริฐ (2564) ได้ศึกษาเรื่องภาพลักษณ์การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ในมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวจีน พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี การศึกษาสูงสุดอยู่ที่ระดับปริญญาตรี อาชีพ นักเรียน/นักศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 2,500 RMB ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นครั้งแรก วัตถุประสงค์หลักในการมาท่องเที่ยวในครั้งนี้เพื่อพักผ่อน ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่ประทับใจมากที่สุดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ส่วนใหญ่เดินทางมากับครอบครัว/ญาติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของบงกชมาศ เอกเอี่ยม และปานแพร เชาวนัประยูร (2554) ที่นำเสนอว่าภาพลักษณ์การท่องเที่ยวหมายถึงกระบวนการทางความคิด ความรู้สึก ความเชื่อและความประทับใจที่เกิดการสะสมจากความรู้และประสบการณ์เข้าด้วยกันจนทำให้เกิดการรับรู้จากสิ่งที่ปรากฏขึ้นในใจ และภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเกิดจากประสบการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวทั้งโดยตรง และได้รับรู้จากคำบอกเล่าของผู้อื่น และยังสอดคล้องกับแนวคิดของสุขุม คงดิษฐ์ และธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ (2558) ที่นำเสนอว่า ภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวมีความสำคัญยิ่งต่อความคาดหวังของนักท่องเที่ยว และจะมีส่วนช่วยให้นักท่องเที่ยวเตรียมตัวเตรียมใจไปสัมผัสกับสิ่งที่คาดหวังนั้นได้อย่างถูกใจและสบายใจ ดังนั้น ชุมชนและหน่วยงานผู้รับผิดชอบต้องพยายามสร้างและรักษาภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เพื่อสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาแล้วไม่ผิดหวังก็จะบอกคนรู้จักต่อ ๆ กันไป นับได้ว่าเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอีกทางหนึ่งเป็นอย่างดี ทั้งนี้ ภาพลักษณ์การท่องเที่ยว ได้รับความสนใจในแวดวงทางวิชาการอย่างแพร่หลายในช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมา ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักถูกกล่าวถึงร่วมกับแบรนด์การท่องเที่ยว (Destination branding) ในแง่ของการสร้างผลทางจิตใจ อารมณ์ และความรู้สึกของนักท่องเที่ยว

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวหทาร บ้านปองนัก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน 0.506 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสนับสนุนตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาพบว่าประเด็นที่ระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ ความสมบูรณ์และความสวยงาม ทางสถาปัตยกรรมของบ้านปองนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเมษธาวิณ พลโยธี, วันชัย ทิพนัส, วิรัชรอง จุ่นหัวโตน, สิริทิพย์ สุวรรณมาโจ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรม ในอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม พบว่า 1) สถานการณ์ในปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ค่อนข้าง มีเอกลักษณ์โดดเด่น สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้อยากมาสัมผัสบรรยากาศและอยากที่จะมาท่องเที่ยว ได้โดยง่าย โดยมีความพร้อมในแหล่งท่องเที่ยวหลายด้าน อาทิ ด้านสิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 2) พฤติกรรมการท่องเที่ยวและปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมของนักท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัด นครพนม พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการมาเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อมาเยี่ยมชม สถาปัตยกรรม โดยมีผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยวเป็นครอบครัว/ญาติ/คู่รัก มีระยะเวลาในการท่องเที่ยวอยู่ที่ 1-3 วัน และมีการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดนครพนมเป็นครั้งแรก ส่วนปัจจัยภายในที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรมในอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม พบว่าภาพรวมของปัจจัยภายใน ที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.33$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.=0.69) โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในด้านเพื่อเพลิดเพลินไปกับสถาปัตยกรรมและศิลปะใหม่ ๆ ($\bar{x}=4.5$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.=0.61) ส่วนปัจจัยภายนอก พบว่าภาพรวมของปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.37$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.=0.74) โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ด้านการมีอาหารหลากหลาย และรสชาติอร่อย ($\bar{x}=4.70$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.=0.60) โดยจากผลการวิจัยทั้ง 2 ประเด็น สามารถนำเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรม ในอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม เพื่อให้มีความตรงต่อพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ 3 เส้นทาง คือ เส้นทางที่ 1 เส้นทางอิมบิวนุสุขใจไปกับสถาปัตยกรรมริมโขง เส้นทางที่ 2 เส้นทาง Slow life ริมโขงกับสถาปัตยกรรมเมืองเก่านครพนม และเส้นทางที่ 3 เส้นทาง Back to the past in Nakhon Phanom City ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรนภรณ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า สภาพแวดล้อมมีความสวยงามทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม การเดินทางมีความสะดวก มีบริการต่าง ๆ เช่น สุขา สำหรับเด็กและผู้สูงอายุอย่างเหมาะสมและเพียงพอ มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยไว้ดูแลชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวมีความสวยงาม และกำลังเป็นที่นิยม มีค่าเฉลี่ยต่อการตัดสินใจมากที่สุดผลการเปรียบเทียบพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวด้านเพศ อายุ สถานภาพ และอาชีพส่งผลต่อการตัดสินใจไม่แตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษา และรายได้ของ นักท่องเที่ยวส่งผลต่อการตัดสินใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Srirathu, V. (2008) ที่นำเสนอว่าการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงการพิจารณาปัจจัยอื่นที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มารับประสบการณ์ท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น ได้แก่ ลักษณะภูมิทัศน์และความสวยงามของสถานที่, ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และองค์กรหรือบริษัทที่ให้บริการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น

แรงจูงใจส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวหทาร บ้านปองนัก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง ซึ่งไม่สนับสนุนตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณาพบว่าประเด็นที่ระดับ

ความคิดเห็นมากที่สุด คือ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการในบ้านปองนก เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำ ร้านกาแฟ เป็นต้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดของสุรรัตน์ เตชะทวีวรรณ (2545) ที่นำเสนอว่าแรงจูงใจหรือสิ่งกระตุ้นให้คนเดินทางเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นความต้องการของนักท่องเที่ยวว่าเดินทางเพื่ออะไร และคาดหวังที่ได้รับผลตอบแทนค่าบริการรูปแบบใด เมื่อนำทฤษฎีทางจิตวิทยาและสังคมวิทยามาประยุกต์กับการท่องเที่ยว แรงผลักดันที่ทำให้คนเดินทาง มีปัจจัยที่อยู่ภายนอกตัวบุคคลซึ่งส่งเสริมหรือดึงดูดให้คนเดินทางไปที่ต่าง ๆ คือ นักท่องเที่ยวต้องการพาหนะเดินทาง ที่พัก สถานที่ท่องเที่ยว ร้านอาหารที่ปลอดภัยและสะอาด ผู้บริการที่จริงใจในการให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ถูกต้องซึ่งจะให้นักเดินทางปลอดภัยและมั่นคง ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญชนก สุวรรณพงศ์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของแรงจูงใจและการรับรู้องค์ประกอบการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดภูเก็ต พบว่า 1) แรงจูงใจการท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดภูเก็ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยผลักดัน (Beta=.487) ปัจจัยดึงดูด (Beta=.315) ทำนายตัวแปรตามได้ร้อยละ 54.2) การรับรู้องค์ประกอบการท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดภูเก็ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ กิจกรรมการท่องเที่ยว (Beta=.445) ที่พักแรม (Beta=.216) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Beta=.190) สิ่งอำนวยความสะดวก (Beta=.102) ทำนายตัวแปรตามได้ร้อยละ 61.9 และยังไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ สุรรัตน์ เตชะทวีวรรณ (2545) ที่นำเสนอว่า ปัจจัยดึงดูด เป็นปัจจัยที่อยู่ภายนอกตัวบุคคลซึ่งส่งเสริมหรือดึงดูดให้คนเดินทางไปที่ต่าง ๆ เช่น นักท่องเที่ยวต้องการพาหนะเดินทาง ที่พัก สถานที่ท่องเที่ยว ร้านอาหารที่ปลอดภัยและสะอาด ผู้บริการที่จริงใจในการให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ถูกต้อง ซึ่งจะให้นักท่องเที่ยวเดินทางปลอดภัย และเป็นการเพิ่มแรงจูงใจที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะผลจากการศึกษา

1.1 จากการศึกษาพบว่า แรงจูงใจไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวอาหาร บ้านปองนก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง อันดับสุดท้าย คือ ต้องการมาท่องเที่ยวบ้านปองนกเพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ ดังนั้น เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ดีขึ้น ควรพัฒนาและปรับปรุงความน่าสนใจของการท่องเที่ยวในบริเวณบ้านปองนก เช่น สถานที่ท่องเที่ยวที่อาจมีอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง กิจกรรมท่องเที่ยวท้องถิ่น ที่น่าสนใจสำหรับการพักผ่อนและการเรียนรู้ การจัดการที่ดีของสถานที่ท่องเที่ยวในบ้านปองนก เพื่อให้ นักท่องเที่ยวสามารถเพลิดเพลินไปกับประสบการณ์ที่ดีและประทับใจได้อย่างเต็มที่ โดยมีการสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับการพักผ่อน เพื่อสร้างแรงจูงใจและตอบสนองต่อความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมบ้านปองนก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง

1.2 จากการศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์ส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวอาหาร บ้านปองนก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง อันดับแรก คือ บ้านปองนกเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ดังนั้น เพื่อเพิ่มความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว ควรทำการปรับปรุงและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวบ้านปองนก ให้มีการนำเสนอประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของบ้านปองนก เช่น การจัดทัศนศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การนำเสนอการแสดงที่เป็นสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ หรือการจัดกิจกรรมที่

เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น เพื่อสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่หลากหลายและประทับใจ สำหรับนักท่องเที่ยว ที่มาเยี่ยมชมบ้านป่องนั้ก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง

1.3 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวอาหาร บ้านป่องนั้ก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง อันดับแรก คือ ความสมบูรณ์และความสวยงาม ทางสถาปัตยกรรมของบ้านป่องนั้ก ดังนั้น ควรเน้นการอนุรักษ์และพัฒนาสถาปัตยกรรมอย่างสร้างสรรค์ เช่น การซ่อมแซมและปรับปรุงบ้านป่องนั้กให้สวยงาม การจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เน้นการสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่น่าจดจำ เช่น การจัดทัศนศึกษาเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่น การนำเสนอการแสดงที่เป็นสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับสถาปัตยกรรม หรือการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับสถาปัตยกรรมและศิลปะท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย โดยเฉพาะในด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวัฒนธรรมที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่เป็นที่ประทับใจและมีความทรงจำที่ดีโดยเฉพาะในด้านสถาปัตยกรรมของบ้านป่องนั้ก

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการวิจัยเรื่อง แรงจูงใจ ภาพลักษณ์และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวอาหาร บ้านป่องนั้ก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง ครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่เคยมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอาหาร บ้านป่องนั้ก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง เท่านั้น ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวอาหารพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน

2.2 ควรทำการขยายขอบเขตด้านพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยให้ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์อื่น ๆ ในจังหวัดลำปาง เพิ่มเติม เช่น พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติ บ้านเสานัก พิพิธภัณฑสถานหอยมูเสก เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลเปรียบเทียบกับผลการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลทางการตลาดบริการสำหรับธุรกิจการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

2.3 การศึกษาครั้งต่อไป ผู้ที่สนใจจะทำการศึกษาในครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับความต้องการรูปแบบที่พักอาศัยในแหล่งท่องเที่ยวอาหาร อันจะเป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอาหารมากยิ่งขึ้น

2.4 ให้ศึกษาเชิงลึก ด้านแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาท่องเที่ยวบ้านป่องนั้ก จังหวัดลำปาง เพื่อให้ทราบถึงแรงจูงใจที่ต้องการเข้ามาเยี่ยมชม บ้านป่องนั้ก มากยิ่งขึ้น

บทสรุป

แรงจูงใจ ภาพลักษณ์และศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวอาหาร บ้านป่องนั้ก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง โดยบ้านป่องนั้กเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวที่มีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี มีบรรยากาศเงียบสงบ ร่มรื่น ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว บ้านป่องนั้กยังมีความสมบูรณ์และความสวยงาม ทางสถาปัตยกรรม มีทำเลที่ตั้งที่มีความเหมาะสม และมีสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยวอาหาร บ้านป่องนั้ก ทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวบ้านป่องนั้ก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวอาหาร บ้านป่องนั้ก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและมีความโดดเด่นในจังหวัดลำปาง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการตามแนวทางต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านแรงจูงใจ ควรพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมท่องเที่ยว สร้างกิจกรรมท่องเที่ยวท้องถิ่นที่น่าสนใจและหลากหลาย เช่น การจัดกิจกรรมเชิงผจญภัย การเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น และการพักผ่อนหย่อนใจที่ให้ความรู้และสนุกสนาน พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ เช่น ที่พัก ร้านอาหาร และร้านค้าของที่

ระลึก เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและเพิ่มความสะดวกสบาย มีการจัดอบรมและพัฒนาบุคลากรในด้านการบริการและการดูแลนักท่องเที่ยวเพื่อให้บริการที่มีคุณภาพและเป็นกันเอง และส่งเสริมการจัดการสถานที่ท่องเที่ยวในบ้านปองนกให้มีความสะอาด สะดวกสบาย และปลอดภัย เพื่อให้ผู้มาเยี่ยมชมรู้สึกประทับใจและอยากกลับมาเยือนอีก

2. ด้านภาพลักษณ์ ส่งเสริมความสำคัญทางประวัติศาสตร์โดยการจัดทัศนศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของบ้านปองนกเพื่อให้ความรู้และเสริมสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว นำเสนอการแสดงและสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การแสดงทางวัฒนธรรมและการจัดนิทรรศการ ปรับปรุง พัฒนา พื้นฟู และรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของบ้านปองนกโดยคงความสมบูรณ์และความสวยงามของสถาปัตยกรรมดั้งเดิม เพิ่มประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ และการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของบ้านปองนก

3. ด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว อนุรักษ์ พัฒนาสถาปัตยกรรม ช่อมแซม และปรับปรุงสถาปัตยกรรมของบ้านปองนกให้คงความงดงามและเสน่ห์ดั้งเดิม จัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมและศิลปะท้องถิ่น เช่น การนำเสนอการแสดงและการจัดทัศนศึกษา ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมและประเพณีที่เชื่อมโยงกับบ้านปองนกเพื่อสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่หลากหลายและน่าจดจำ และสนับสนุนการจัดงานเทศกาลหรือกิจกรรมพิเศษที่แสดงถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีของบ้านปองนก

การดำเนินการตามแนวทางเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนแหล่งท่องเที่ยวอาหารบ้านปองนก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งของจังหวัดลำปางในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). สถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายัง ‘จังหวัดลำปาง’ ปี 2566. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการท่องเที่ยว.
- ขวัญชนก สุวรรณพงศ์. (2565). อิทธิพลของแรงจูงใจและการรับรู้องค์ประกอบการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดภูเก็ต. สาขาวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์การศึกษานอกสถานที่ตั้ง จังหวัดภูเก็ต.
- คณะบรรณาธิการข่าว กองทัพบกที่ 3. (2565). บ้านปองนก พิพิธภัณฑ์มณฑลทหารบกที่ 32. [Online]. Available : <https://www.chiangmainews.co.th/page/archives/1982612>.
- ณัฐพงศ์ วิชัยดิษฐ์ และผกา มาศ ชัยรัตน์. (2563). ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา. สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม วิทยาลัยการจัดการมหาวิทยาลัยพะเยา.
- พัทธมน ภูมรานนท์. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เมธธาวิน พลโยธี, วันชัย ทิพนัส, วิรัชรอง จุ่นหัวโตน, สิริทิพย์ สุวรรณมาโจ. (2565). ศักยภาพเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสถาปัตยกรรม ในอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม. สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- วรรณศา เหมาะะสิรากุล และวรรณัย สายประเสริฐ. (2564). ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ในมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวจีน. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุขุม คงดิษฐ์ และธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ. (2558). การศึกษาภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของมรดกโลกนครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา ในสายตานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ. สาขาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- สุรรัตน์ เตชาทวีวรรณ. (2545). พฤติกรรมการท่องเที่ยว. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย ขอนแก่น.
- Cochran, W.G. (1977). *Wiley : Sampling Techniques*. 3rd ed. New York : John Wiley & Sons.
- Likert. (1970). *New Partterns of Management*. New York : McGraw-Hill.
- Srirathu Vipa. (2 0 0 8) . Eco-tourismPotentialofAmphoeKhaoKhoPhetchabun Province. Master of Science Degreein Ecotourism Planning and Management. Srinakarinwirot University.Bangkok.

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว
อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน
Public Awareness to Good Governance Management of Paikhaew Sub-
district Administration Organization in Sawangarom District,
Uthaiethani Province

¹ธานี เกสทอง, ²อานนท์ เมธีวรฉัตร, ³วรกฤต เกื่อนช้าง, ⁴วินัย ทองมัน และ ⁵ทนง ทศไกร

¹Thanee Kesthong, ²Anond Metheewarachatra, ³Worrakrit Thuenchang,

⁴Winai Tongmun and ⁵Thanong Thosakri

¹²³⁴⁵มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์, ประเทศไทย

¹²³⁴⁵Mahachulalongkornrajavidyalaya University NakhonSawan Campus, Thailand

¹Corresponding Author's E-mail: Thanee.kes@gmail.com

¹Tel. 082-162-3594

Received January 21, 2024; Revised January 29, 2024; Accepted May 2, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน 2. เปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน โดยจำแนกตามลักษณะของประชาชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้คือ ประชาชนในตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี รวมทั้งหมดจำนวน 353 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test Independent และ One Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ($\bar{X}$ = 4.37) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการบริหารอยู่ในระดับมากลำดับแรก คือ หลักความรับผิดชอบ ($\bar{X}$ = 4.50) รองลงมา คือ หลักนิติธรรม ($\bar{X}$ = 4.46) หลักความคุ้มค่า ($\bar{X}$ = 4.43) หลักความโปร่งใส ($\bar{X}$ = 4.42) หลักคุณธรรมด้าน ($\bar{X}$ = 4.28) ที่มีการบริหารเป็นลำดับสุดท้าย คือ หลักความมีส่วนร่วม ($\bar{X}$ = 4.23)

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน โดยจำแนกตามคุณลักษณะบุคคลของประชากร ประกอบด้วย เพศ รายได้ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารงาน, หลักธรรมาภิบาล, การรับรู้ของประชาชน

Abstract

The objectives of this research were: 1. Study about the administration level as the good governance principle of Paikhaew Subdistrict Administration Organization Office, Sawangarom district, Uthaithani province as the citizen's aesthesia, and 2. Compare about the management level as the good governance principle of Paikhaew Subdistrict Administration Organization Office, Sawangarom district, Uthaithani province as the citizen's aesthesia which categorizing by the citizen's characteristic. The sampling group of this research is the citizen of Paikhaew subdistrict, Sawangarom district, Uthaithani province for 353 people. The data collection instrument is the questionnaire which evaluates by rating scale (5 levels). The reliability value is 0.97. The statistics which use to analyze are frequency, percentage, mean, standard deviation (SD), t-test independent, and One Way ANOVA.

The research result presented that:

1. The overall administration of good governance principle of Paikhaew Subdistrict Administration Organization Office, Sawangarom district, Uthaithani province as the citizen's aesthesia is on the high level in every field ($\bar{X}$ = 4.37). Management is at a high level. The first priority is the responsibility ($\bar{X}$ = 4.50), followed by the rule of law ($\bar{X}$ = 4.46), the principle of value ($\bar{X}$ = 4.43), the risk principle ($\bar{X}$ = 4.42), the major aspects ($\bar{X}$ = 4.28), which are managed sequentially. The last is the principle of participation. ($\bar{X}$ = 4.23).

2. The comparison administration result of good governance principle of Paikhaew Subdistrict Administration Organization Office, Sawangarom district, Uthaithani province as the citizen's aesthesia are similar which categorizing by the citizen's characteristic which consists of the gender

Keywords: Management, Good Governance, Public Awareness

บทนำ

ในปัจจุบันการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของภาครัฐในระบบประชาธิปไตย โดยมุ่งลดบทบาทของรัฐบาลส่วนกลาง (decentralize) ลงเหลือภารกิจหลักเท่าที่ ต้องทำเท่าที่จำเป็น และให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานชุมชนท้องถิ่น ตามเจตนารมณ์ ของประชาชนมากขึ้น ซึ่งเหตุผลการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ เพื่อให้การดำเนินงาน ของรัฐมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดขั้นตอนการดำเนินการอันเนื่องจากการล่าช้าในการตัดสินใจจากส่วนกลาง โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมดำเนินการ ตลอดจนร่วมตรวจสอบ การทำงานของภาครัฐ เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2550) ธรรมชาติของประชาธิปไตยที่ประชาชนย่อมมีโอกาสแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย มีการตรวจสอบการดำเนินการของรัฐ ทำให้เกิด ความโปร่งใส ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน ตลอดจนหน่วยงานต่างๆที่มีสำนึกรับผิดชอบ ประชาธิปไตยจึงมีข้อดี คือเป็นวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคลกลุ่มต่างๆ (โกวิทย์ พวงงาม, 2553)

องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว ประกอบด้วยการปกครองท้องที่ 10 หมู่บ้าน มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 19 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน และเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน ไม่มีความขัดแย้งในการติดต่อประสานงานระหว่างท้องถื่นกับท้องที่ ซึ่งประชาชนตำบลไผ่เขียวให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีและให้ความสำคัญกับประชาชนหมู่บ้านประชาคมตำบลและการมีส่วนร่วมของประชาชน มีนโยบายด้านการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว คือ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการ ตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงาน การตรวจสอบและการประเมินผล สร้างบรรยากาศในการทำงานภายในองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเปลี่ยนแปลง เป็นองค์กรปกครองท้องถื่นเพื่อประชาชนในท้องถื่น ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงาน เท้าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี ตลอดจนปลูกจิตสำนึกให้บุคลากรมีจิตสาธารณะมีความรักและหวงแหนความเป็นท้องถื่น ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดเก็บรายได้ในด้านการจัดเก็บภาษี และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตต่างๆ ให้ทั่วถึงและเป็นธรรม บริหารราชการท้องถื่นโดยยึดหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี (ธรรมาภิบาล) ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า มียุทธศาสตร์ที่ 4 : ด้านการพัฒนาประชาชนและองค์กรตามหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี โดยยึดหลักธรรมาภิบาล มีเป้าประสงค์คือ การพัฒนาด้านการเมือง และเสริมสร้าง มีกลยุทธ์ คือ การส่งเสริมพัฒนาองค์กรด้วยกระบวนการตามหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี เพื่อบรรลุเป้าหมาย อันได้แก่ การเกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ และมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ โดยส่งเสริมประชาชนในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก ได้แก่ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เพื่อจะได้ทราบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการนำ หลักธรรมาภิบาลมาบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี อันจะเป็นเสียงสะท้อนไปยังที่เกี่ยวข้องในการนำไปปรับปรุง พัฒนา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน โดยจำแนกตามลักษณะของประชาชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนในตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 2,628 คน ที่บรรลุนิติภาวะอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป (โดยสอบถามอายุจากประชากร ณ วันที่ทำการเก็บข้อมูล)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสุ่มอย่างง่ายโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางของ Yamane ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 จากประชาชนในตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 2,628 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 353 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ รายได้ ระดับการศึกษา และอาชีพ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามแนวคิดธรรมาภิบาลของสำนักงานรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ประกอบด้วย 1.หลักนิติธรรม 2.หลักคุณธรรม 3.หลักความโปร่งใส 4.หลักความรับผิดชอบ 5.หลักการมีส่วนร่วม และ 6.หลักความคุ้มค่า แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับตามแบบของไลเคิร์ต (Likert, 1967) เป็นแบบเลือกตอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยประสานกับผู้ใหญ่บ้านในเขตบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ได้ข้อมูลกลับมาทั้งหมด 353 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
3. ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุด และนำมาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของการตอบ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ออกแบบและลงรหัสข้อมูลในแบบสอบถามกับเครื่องคอมพิวเตอร์
2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์
3. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยวิธีการแจกแจงความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage)

4. วิเคราะห์การรับรู้ของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งมีการกำหนดเกณฑ์ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ผู้วิจัยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2 ผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานตาม

หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี

2 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน จำแนกตาม เพศ โดยใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (t-test Independent) และจำแนกตาม รายได้ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน(One-Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการวิเคราะห์ของเชฟเฟ (Scheffe) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผล

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานีตามการรับรู้ของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า มีการบริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีการบริหารอยู่ในระดับมากลำดับแรก คือ หลักความรับผิดชอบ รองลงมา คือ หลักนิติธรรม ด้านที่มีการบริหารเป็นลำดับสุดท้าย คือ หลักความมีส่วนร่วม

ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารเจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเสมอภาค รองลงมาคือ มีการปรับปรุงกฎระเบียบข้อบังคับให้เหมาะสมถูกต้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับหรือระเบียบต่างๆ

ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรของอบต.ไผ่เขียว ปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องตามหลักธรรมและความเสมอภาครองลงมา คือ มีการสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้บุคลากรมีการปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม

ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการจัดซื้อ/จัดจ้าง เป็นไปด้วยความโปร่งใสและมีการประกาศให้ประชาชนทราบโดยทั่วกันรองลงมา คือ มีการจัดทำรายรับรายจ่ายแจ้งต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณะชนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ แจ้งข้อมูลข่าวสารที่มีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง

ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมายรองลงมา คือ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายขององค์การอย่างชัดเจนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอนและเสร็จทันเวลา

ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดสรรงบประมาณโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้แทนชุมชนรองลงมา คือ จัดเวทีประชาคมในการรับฟังปัญหาและความต้องการของประชาชนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานต่างๆ

ด้านหลักความคุ้มค่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างรัดกุมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน/หมู่บ้าน รองลงมา คือ ใช้งบประมาณอย่าง

คุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่ชุมชน/หมู่บ้านจะได้รับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการควบคุม กำกับให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน โดยจำแนกตามคุณลักษณะบุคคลของ ประชากร ประกอบด้วย เพศ รายได้ ระดับการศึกษา และอาชีพ

2.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน ตำบล ไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

2.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแปรปรวนการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน จำแนก ตามรายได้ พบ ว่าได้ไม่มีความแตกต่างกัน

2.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแปรปรวนเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิ บาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

2.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแปรปรวนเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิ บาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน จำแนกตามระดับอาชีพ พบว่า ความแตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการ บริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ได้มีการบริหารงานโดยยึดหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยองค์การบริหารส่วน ตำบลไผ่เขียว ได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาประชาชนและองค์กรตาม หลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ซึ่งมีเป้าประสงค์เพื่อ การพัฒนาด้านการเมืองและ เสริมสร้างการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรเกิดหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของวีระ หาญกันและสุวรรัฐ แลสันกลาง (2559) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง พบว่า โดยภาพรวมองค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านดง อำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน

2.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน ตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ไม่ มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 ด้านเป็นไปอย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนภายในตำบล ทุกเพศ ทุกวัยอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยไม่ เลือกปฏิบัติ ทำให้ประชาชน ทั้งเพศหญิงและเพศชาย มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน โดยมีโอกาสได้รับรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ

ขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียวอย่างเสมอภาคกันและเท่าเทียมกัน ทำให้ทุกเพศได้เห็นผลงานที่เกิดขึ้นจากการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสวัสดี ชินวโล (2558) ที่วิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการเทศบาลตำบลดงหลวง อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร ที่พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของตามหลัก ธรรมาภิบาล โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแปรปรวนการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน จำแนกตามรายได้ พบว่า รายได้ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ได้เข้าถึงทุกกลุ่มรายได้ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว ได้กำหนดจุดยืนทางยุทธศาสตร์ ให้ชุมชนมีการจัดการตนเอง โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ตามยุทธศาสตร์ตำบลจัดการตนเอง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และยึดหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรุณา วิไลสมสกุล (2555) ที่วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี พบว่า ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน

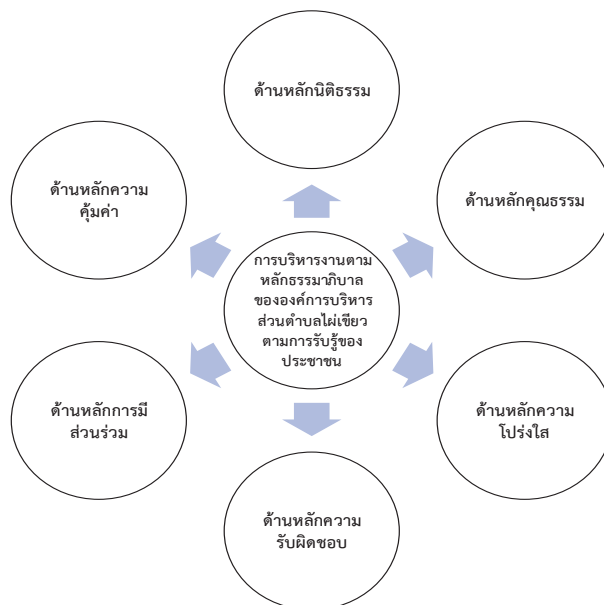
2.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแปรปรวนการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ ประชาชนในเขตพื้นที่บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว ได้รับการบริการจากองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว ที่ยึดหลักธรรมาภิบาล ซึ่งจะเห็นได้จากนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว ไม่ว่าในด้านสังคม การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม สาธารณสุข และกีฬา ชุมชน ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจและลงทุน ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติและด้านการบริหาร ซึ่งนโยบายเหล่านี้มุ่งบริการประชาชนในทุกระดับการศึกษา ให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับ การวิจัยของทศพล พรหมนารถ (2554) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ที่พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว ไม่แตกต่างกัน

2.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแปรปรวนการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน จำแนกตามอาชีพ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ได้ยึดหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยเฉพาะนโยบายด้านการบริหารการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนทุกคน ทุกอาชีพ จนเกิดผลงานอันเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไป โดยได้มุ่งสร้างและปรับปรุงถนนสายหลักและสายรองให้เป็นถนนที่ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดปี ได้พัฒนาบำรุงรักษาเส้นทางคมนาคม ได้ขยายการบริการไฟฟ้าครอบคลุมทุกหลังคาเรือน จัดจุดบริการโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตสาธารณะในตำบลพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ โดยการก่อสร้างปรับปรุงระบบน้ำประปา บำรุงรักษาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคอย่างปลอดภัยและมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของพระไพฑูรย์ รตนโก (ศรีวิชา) (2556) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแดง อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี ที่พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีทัศนะของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านหลักนิติธรรม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับหรือระเบียบต่างๆ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับหรือระเบียบต่างๆ มากขึ้น
2. ด้านหลักคุณธรรม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้บุคลากรมีการปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม ดังนั้นผู้บริหารมีการส่งเสริมให้บุคลากรมีการปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม มากขึ้น
3. ด้านหลักความโปร่งใส ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ แจ้งข้อมูลข่าวสารที่มีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว ควรตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องทุกครั้งการเผยแพร่
4. ด้านหลักความรับผิดชอบ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอนและเสร็จทันเวลา ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว ควรตรวจสอบการปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอนและเสร็จทันเวลา
5. ด้านหลักการมีส่วนร่วม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานต่างๆ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานต่างๆ มากขึ้น
6. ด้านหลักความคุ้มค่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการควบคุมกำกับให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว ควรมีการควบคุมกำกับให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลามากขึ้น

องค์ความรู้

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน มีการบริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก แต่มีข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นในแต่ละด้านที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องดำเนินการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข เพื่อองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียวมีคุณภาพในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารเจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเสมอภาค รองลงมาคือ มีการปรับปรุงกฎระเบียบข้อบังคับให้

เหมาะสมถูกกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับหรือระเบียบต่างๆ

ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรของอบต.ไผ่เขียว ปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องตามหลักธรรมและความเสมอภาคของสงมา คือ มีการสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้บุคลากรมีการปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม

ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการจัดซื้อ/จัดจ้าง เป็นไปด้วยความโปร่งใสและมีการประกาศให้ประชาชนทราบโดยทั่วกันรองลงมา คือ มีการจัดทำรายรับรายจ่ายแจ้งต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณะชนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ แจ้งข้อมูลข่าวสารที่มีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง

ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมายรองลงมา คือ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายขององค์การอย่างชัดเจนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอนและเสร็จทันเวลา

ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดสรรงบประมาณโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้แทนชุมชนรองลงมา คือ จัดเวทีประชาคมในการรับฟังปัญหาและความต้องการของประชาชนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานต่างๆ

ด้านหลักความคุ้มค่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างรัดกุมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน/หมู่บ้าน รองลงมา คือ ใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่ชุมชน/หมู่บ้านจะได้รับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการควบคุมกำกับให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา

บทสรุป

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานีตามการรับรู้ของประชาชน มีการบริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก แต่มีข้อปลีกย่อยที่แสดงให้เห็นในแต่ละด้านที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องดำเนินการพัฒนาปรับปรุง แก้ไข เพื่อองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่เขียวมีคุณภาพในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

ด้านหลักนิติธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับหรือระเบียบต่างๆ

ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต้องเปิดให้มีการส่งเสริมให้บุคลากรมีการปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม

ด้านหลักความโปร่งใส องค์การบริหารส่วนตำบลต้องแจ้งข้อมูลข่าวสารที่มีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง

ด้านหลักความรับผิดชอบ องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอนและเสร็จทันเวลา

ด้านหลักการมีส่วนร่วม องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานต่างๆ

ด้านหลักความคุ้มค่าโดยรวม องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีการควบคุมกำกับให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา

เอกสารอ้างอิง

- กรุณา วิไลสมกุล. (2555). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี*(วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). *จุดบอดธรรมาภิบาล*. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายการศึกษา.
- ทศพล พรหมนารถ. (2554). *ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ*(วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระไพฑูรย์ รตนิโก (ศรีวิชา). (2556). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแดง อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี*(วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสวัสดิ์ ชินวิโส (เชื้อคำฮุด). (2555). *การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลดงหลวง อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร*(วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง). มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วีระ หาญกันและสุวัฐ แลสันกลาง. (2559). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง*. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. 5(1).
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2564). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากในสังคมไทย

A Study of the Strengthening of the Kilanupathaka Monks Network in Thai society

¹สุพิชฌาย์ พรพิชฌนรงค์ และ ²พระธรรมวชิรจารย (สุชาติ กิตติปัญโญ)

¹Supitcha Pornpitchanarong and ²Phradhammavachirajahn (Suchart Kittipañño)

¹²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม, ประเทศไทย

¹² Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Palisuksabuddhagosa Campus, Thailand

¹Corresponding Author's E-mail: supitcha96@gmail.com

¹Tel. 085-666-4524

Received April 16, 2024; Revised June 17, 2024; Accepted June 29, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทภาคีเครือข่ายในการดูแลสุขภาวะสำหรับพระสงฆ์ 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก 3) ศึกษารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากในสังคมไทย เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 รูป/คน จาก 4 องค์กร ได้แก่ 1) กลุ่มพระคิลานุปัฏฐาก 2) กลุ่มพระอาสาฬหมาส 3) กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข 4) โรงพยาบาลสงฆ์ โดยสัมภาษณ์ สัมมนา จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ และการประชุมกลุ่มในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ และสังเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิค 6' C

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก เป็นภาคีที่มีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาวะพระสงฆ์อาศัยการมีส่วนร่วมทุกฝ่าย แบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของภาคีเครือข่ายในการดูแลสุขภาวะพระสงฆ์และศึกษาบทบาทภาคีเครือข่ายในการดูแลสุขภาวะสำหรับพระสงฆ์โดยการค้นหาปัญหาและความต้องการของพระสงฆ์ การสังเกตพฤติกรรมสุขภาพของพระสงฆ์ การให้ความรู้ในการดูแลสุขภาวะและป้องกันโรค และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพพระสงฆ์ทั้ง 7 ด้านในการดูแลสุขภาวะ, การมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก โดยค้นหาสาเหตุของปัญหาสุขภาพของพระสงฆ์ วางแผนแก้ไขปัญหาร่วมกัน ซึ่งสมาชิกสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมที่เหมาะสม การติดตาม ประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจ รับรู้ และเรียนรู้, การสร้างเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากมีลักษณะเชื่อมโยงบทบาทของกลุ่มซึ่งมีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการพัฒนา ความร่วมมือกันในลักษณะการประสานงานกัน

คำสำคัญ: การเสริมสร้างความเข้มแข็ง, เครือข่าย, พระคิลานุปัฏฐาก

Abstract

This article aims to study the role of the Kilanupathaka Monks network in healthcare for monks, investigate their involvement in building the Kilanupathaka Monks network, and explore ways to strengthen this network in Thai society. The research follows a Participatory Action Research (PAR) approach involving four organizations: 1) Kilanupathaka Monks 2)

Gilandhamma Monks, 3) Department of Health, Ministry of Public Health, and 4) Monastic hospital. The researchers selected 20 key informants for data collection.

The results showed that: The role of the Phra Kilanupadthaka Network was as a partner participating in the health care of monks, relying on the participation of all parties, divided into 2 issues: problems and obstacles of network partners in taking care of the health of monks. monks and study the role of network partners in providing health care for monks by searching for problems and needs of monks, observing monks' health behavior, providing knowledge on health care and disease prevention and adjustment. Change the health behavior of monks in all 7 areas to take care of their health. Participate in the creation of the Kilanupattaka network by searching for the causes of monks' health problems and plan joint solutions where members can exchange information and opinions to seek alternatives and various decisions regarding appropriate activities, monitoring and evaluation in order to gain understanding, awareness and learning, creating a network of Phra Kilanupattthaka that had the characteristics of connecting Link the roles of groups that have a common goal of developing cooperation in a coordinated manner.

Keywords: The Strengthening, Network, The Kilanupathaka Monks

บทนำ

การส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์ และขับเคลื่อนการดำเนินงานธรรมานุญพระสงฆ์แห่งชาติพุทธศักราช 2560 ภายใต้มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ 7/2560 เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560 มติที่ 191/2560 เรื่องการดำเนินงานพระสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาพได้กำหนดให้วัดเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพชุมชน และธรรมานุญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติคือข้อตกลงร่วมหรือ กติกาที่เป็นเจตจำนงและพันธะร่วมของพระสงฆ์ คณะสงฆ์ ชุมชน สังคม และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน เพื่อเป็นกรอบและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์ ซึ่งมีเป้าหมายที่สำคัญคือ พระสงฆ์กับการดูแลสุขภาพตนเองตามหลัก พระธรรมวินัย ชุมชนและสังคมกับการดูแลปฏิบัติพระสงฆ์ ที่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย และบทบาทพระสงฆ์ในการเป็นผู้นำด้านสุขภาพของชุมชนและสังคม โดยให้พระอาสาสมัครส่งเสริมสุขภาพประจำวัด มีความรู้ ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง และให้คำแนะนำ ดูแลพระสงฆ์ภายในวัด และชุมชน รวมถึงเพื่อเตรียมการรองรับระบบการดูแลสุขภาพพระสงฆ์และการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว

จากแผนการดำเนินงานดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์ พระคิลานุปัฏฐากจำเป็นต้องพัฒนาความรู้ ทักษะในการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ การสร้างเครือข่ายสุขภาพจึงเป็นการสร้างเครือข่ายทางสังคมอีกประเภทหนึ่งที่มีการอาศัยความสัมพันธ์กันในสังคมมนุษย์เกี่ยวข้องกับกิจกรรม การสื่อสาร การร่วมมือ การพึ่งพาอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเวศ วะสี (2541) กล่าวว่า “เครือข่ายสังคมจะต้องมีความสามารถในการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องหรือมีการขยายแนวคิด กระบวนการ ออกไปจึงจะสามารถปรับตัวให้อยู่ในดุลยภาพได้” เครือข่ายสุขภาพจึงเป็นเครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากประเด็นปัญหาและความสนใจทางด้านสุขภาพและใช้ความเป็นเครือข่ายเป็นเครื่องมือในการพัฒนาส่งเสริม ป้องกัน แก้ไขปัญหาสุขภาพ โดยใช้วิธีการที่หลากหลายในการสร้างโอกาสและการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม

พระมหาสุทิตย์ อาภากร (2548) ได้กล่าวถึงกระบวนการทำงานของเครือข่ายต่าง ๆ ว่ามีลักษณะร่วมกันใน 4 ประเด็น คือ 1. กระบวนการทำงานที่เชื่อมประสานจุดเล็กและขยายไปสู่หน่วยใหญ่ 2. การรักษา

สัมพันธ์ภาพที่สร้างความรู้ ความหมาย และโลกทัศน์ร่วมกัน 3. การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และการปรับตัว 4. การพัฒนากิจกรรมและความเคลื่อนไหวเพื่อสร้างกระบวนการทางนวัตกรรมและนวัตกรรมในการพัฒนา จะเห็นได้ว่ากระบวนการทำงานของเครือข่ายดังกล่าวเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญ ในการประสานความร่วมมือเป็นการทำงานด้วยถ้อยทีถ้อยอาศัยระหว่างสมาชิกและภาคีร่วม โดยมีจุดเริ่มต้นจากการทำงานในพื้นที่และประเด็นเล็ก ๆ แล้วขยายกระบวนการเป็นเครือข่ายที่กว้างขวางออกไป พร้อมทั้งแสวงหาความรู้ใหม่ วิธีการใหม่ที่เหมาะสมกว่าโดยมีระบบการสื่อสารและนวัตกรรมใหม่เป็นเครื่องมือที่จะสร้างความหมายและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

การมีส่วนร่วมของสมาชิกถือว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการเสริมสร้างความเข้มแข็งของพระคิลานุปัฏฐากในสังคมไทย โดยการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายที่มีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพของพระสงฆ์จะมีส่วนร่วมเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากในสังคมไทยได้อย่างเหมาะสมตามแนวทางพุทธศาสนา มาเป็นเป้าหมายทางจิตปัญญาในการมีส่วนร่วมพัฒนาสุขภาพของพระสงฆ์ให้มีความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทภาคีเครือข่ายในการดูแลสุขภาพสำหรับพระสงฆ์
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก
3. เพื่อศึกษารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากในสังคมไทย

ขอบเขตในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research, PAR) มีการใช้วิธีการต่าง ๆ และมีความหลากหลายของเครื่องมือ และการเลือกใช้ให้มีความเหมาะสม อันนำไปสู่การวิเคราะห์ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพระคิลานุปัฏฐากและปัจจัยที่เป็นสาเหตุ ใช้วงจรการปฏิบัติการ (The action research spiral) การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Acting) การสังเกต (Observing) และการสะท้อนการปฏิบัติการ (Reflecting) ตลอดจนการปรับปรุงผล (Re-planning) เพื่อผลการปฏิบัติงานให้เป็นที่ยอมรับและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

รูปแบบการวิจัยดังแสดงในภาพที่ 3.1 จำแนกได้เป็น 3 ส่วน คือ ส่วนของการวิจัยเชิงเอกสาร ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยในส่วนนี้สามารถทราบถึงแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพระคิลานุปัฏฐาก เครือข่ายทางสังคม และการมีส่วนร่วมทางสังคม จากนั้นจึงนำมาสู่การศึกษาส่วนที่ 2 เครือข่ายทางสังคมของพระคิลานุปัฏฐาก และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก โดยมีการคัดเลือกสมาชิกเครือข่ายที่อยู่ในขอบข่ายงานในลักษณะเดียวกัน ทั้งเครือข่ายภายใน และเครือข่ายภายนอก จำนวน 4 องค์กร ได้แก่ 1. กลุ่มพระคิลานุปัฏฐาก 2. กลุ่มพระอาสาชิลานธรรม 3. กรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข และ 4. โรงพยาบาลสงฆ์ ร่วมกันวิเคราะห์และวางแผนแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยอาศัยการมีส่วนร่วมค้นหาปัญหาสุขภาพของพระสงฆ์ การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน หลังจากได้ข้อมูลขอบข่ายแนวทางแก้ไข จึงเข้าสู่การศึกษาส่วนที่ 3 ศึกษาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย พระคิลานุปัฏฐากในสังคมไทย โดยมีประเด็นในการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย พระคิลานุปัฏฐากในสังคมไทย 5 ประเด็น ได้แก่ จุดมุ่งหมายในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก บทบาทหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ปัญหาของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก การพัฒนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก

การสนับสนุนและดำเนินกิจกรรมเสริมความรู้ร่วมกันกับเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก และการส่งเสริมศักยภาพเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากเพื่อสร้างความเข้มแข็งของพระคิลานุปัฏฐาก

ผู้วิจัยจึงได้วางแผนการดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูลตามกระบวนการวิจัยแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

แผนภาพที่ แสดงรูปแบบการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposeful Selection) ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์กรที่มีโครงสร้างโดยอาศัยเครือข่ายร่วมปฏิบัติการ (Collaborative Model) อันเป็นรูปแบบที่อาศัยความร่วมมือในการทำงาน เครือข่ายภาคประชาสังคม (Decentralized Model) ซึ่งสามารถแก้ปัญหาด้วยการวางแผนอย่างมีระบบโดยจุดมุ่งหมายหลักของการเลือกตัวอย่างเพื่อที่จะได้ตัวอย่างที่เหมาะสมที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้และมีลักษณะเป็น “Information-rich case” คือมีข้อมูลให้ศึกษาในระดับลึกได้มาก และสามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ดีที่สุด และเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด โดยมีการในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มภาคีเครือข่าย

จำนวน 20 รูป/คน คือ 1) พระคิลานุปัฏฐาก จำนวน 5 รูป 2) กลุ่มพระอาสาชิลานธรรม จำนวน 5 รูป 3) กรมอนามัย จำนวน 5 คน และ 4) โรงพยาบาลสงฆ์ จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาดูแบบภาคีเครือข่ายในการดูแลสุขภาพสำหรับพระสงฆ์และศึกษาการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก ผู้วิจัยใช้โดยใช้แบบสัมภาษณ์ การสนทนา จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติ และการประชุมกลุ่มในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ และสังเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิค 6' C โดยนำแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมมากำหนดโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ บทบาทในการดูแลสุขภาพสำหรับพระสงฆ์ การมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก มีลักษณะดังนี้

1. จัดโครงการเยี่ยมศูนย์พระคิลานุปัฏฐากเพื่อสำรวจปัญหา ความต้องการและความรอบรู้การดูแลสุขภาพของพระสงฆ์ของพระคิลานุปัฏฐาก ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญที่ผู้วิจัยจะได้นำมาประกอบการดำเนินการร่วมกลุ่มส่งเสริมสนับสนุนพระคิลานุปัฏฐากให้มีประสิทธิภาพในการดูแลสุขภาพพระสงฆ์

2. ผู้วิจัยนำข้อมูลมาประสานขอความร่วมมือกับพระคิลานุปัฏฐาก กลุ่มพระอาสาชิลานธรรม กรมอนามัย และ โรงพยาบาลสงฆ์ เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพพระคิลานุปัฏฐาก” เพื่อถวายเป็นความรู้เบื้องต้นและบทบาทพระคิลานุปัฏฐากในการดูแลสุขภาพสำหรับพระสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพ

3. การจัดโครงการสนทนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง “กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์” เพื่อให้กลุ่มพระคิลานุปัฏฐาก กลุ่มพระอาสาชิลานธรรม กรมอนามัย และ โรงพยาบาลสงฆ์ ได้เกิดความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกันค้นหาสาเหตุของปัญหาสุขภาพของพระสงฆ์ การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานในการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์ เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและร่วมมือของสมาชิกกลุ่ม

4. จัดโครงการประชุมกลุ่ม เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากในสังคมไทย และการวางแผนเกี่ยวกับกิจกรรมของกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก แบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ จุดมุ่งหมายในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก บทบาทหน้าในการให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ปัญหาของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก การพัฒนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก การสนับสนุนและดำเนินกิจกรรมเสริมความรู้ร่วมกันกับเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากและการส่งเสริมศักยภาพเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก ตลอดจนติดตามความก้าวหน้าหลังจากการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่ได้ดำเนินการ รวมทั้งรับทราบปัญหาและให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา ให้มี ประสิทธิภาพสอดคล้องกับศักยภาพของกลุ่มและความต้องการของพระคิลานุปัฏฐากต่อไป

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาดูแบบภาคีเครือข่ายในการดูแลสุขภาพสำหรับพระสงฆ์ในส่วนนี้ แบ่งเป็น 2 ประเด็น เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของภาคีเครือข่ายในการดูแลสุขภาพพระสงฆ์และศึกษาบทบาทภาคีเครือข่ายในการดูแลสุขภาพสำหรับพระสงฆ์ จากงานวิจัย พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ของพระคิลานุปัฏฐาก พบว่า พระสงฆ์ขาดความตระหนักในการดูแลสุขภาพตนเอง

สาเหตุที่สำคัญส่วนหนึ่งมาจากพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์ ลักษณะส่วนใหญ่ของปัญหาและสาเหตุสุขภาพของพระสงฆ์การที่พระสงฆ์มีความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองและการปฏิบัติตนให้ถูกต้องในการดูแลสุขภาพที่เหมาะสม บทบาทพระคิลานุปัฏฐากมีหน้าที่อุปัฏฐากดูแลภิกษุอาพาธที่วัดแนะนำการฉันทนาการออกกำลังกาย ให้คำปรึกษา ดูแลสภาพแวดล้อมอาหารจนถึงการพักผ่อน

ปัญหาและอุปสรรคของการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ของพระอาสาฬหมาสการ พระสงฆ์ที่เจ็บป่วยส่วนใหญ่แล้วจึงไม่ได้มีความเจ็บป่วยทางร่างกายเท่านั้น แต่ยังมีความเจ็บป่วยทางจิตใจอีกด้วย ปัญหาด้านการสื่อสารและการสนับสนุนทางสังคมของพระอาพาธในหมู่สงฆ์ด้วยที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละรูป ส่วนบทบาทพระอาสาฬหมาสการมีบทบาทในการเยียวยาทางจิตใจแก่ปัญหาความทุกข์ใจด้วยหลักอริยสัจ 4 และจัดการฝึกอบรมด้วยวิธีแห่งโยนิโสมนสิการ

ในส่วนปัญหาและอุปสรรคของการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ของกรมอนามัย พบว่า พระสงฆ์อาพาธเป็นพระสงฆ์สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น อัตราครองเตียงค่อนข้างนานกว่าผู้ป่วยทั่วไป และมีแนวโน้มอาพาธด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) มากขึ้นและการดูแลให้พระสงฆ์เข้าถึงบริการสุขภาพจะต้องมีการแยกส่วนและวางระบบบริการ บุคลากรยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพพระสงฆ์และการพยาบาลภิกษุอาพาธต้องรู้ข้อปฏิบัติวินัยของพระสงฆ์ บทบาทของกรมอนามัย ให้มีความสำคัญกับการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ให้ความรู้ ค้นหาปัญหา บำบัดและป้องกัน การจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์ การแปลผลข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพ

และปัญหาและอุปสรรคของการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ของโรงพยาบาลสงฆ์ พระสงฆ์ส่วนใหญ่ไม่มีญาติดูแลเวลาเจ็บป่วยทำให้การดูแลสุขภาพของตนเองทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร การติดตามการรักษาไม่สม่ำเสมอ ไม่มาติดตามการรักษา ทำให้พลาดโอกาสในการดูแลรักษาสุขภาพ ส่วนบทบาทของโรงพยาบาลสงฆ์มีบทบาทในการรับตรวจสุขภาพดูแลภิกษุให้เหมาะสมตามพระธรรมวินัย ส่งเสริมให้พระสงฆ์มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการดูแลสุขภาพอนามัย จัดโครงการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพพระคิลานุปัฏฐาก ถวายความรู้ให้พระคิลานุปัฏฐากสามารถใช้อุปกรณ์ทางการแพทย์เบื้องต้นได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สรุปผลการศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ การมีส่วนร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหาสุขภาพของพระสงฆ์ การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานในการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์

ประเด็นที่ 1 การมีส่วนร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหาสุขภาพของพระสงฆ์ การมีส่วนร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหาสุขภาพพระสงฆ์ของพระคิลานุปัฏฐาก พบว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาทางด้านสุขภาพของพระสงฆ์นั้นมีเพิ่มขึ้นมากมาย ทั้งวิธีการดำรงชีวิตของพระสงฆ์ ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีและพฤติกรรมของคนในชุมชน ล้วนแต่เป็นสาเหตุที่เสี่ยงต่อการเป็น โรค ภัย ไข้ และเจ็บ การเกิดโรคระบาด มีการกระจายของโรคใหม่ๆ ที่ร้ายแรง พระคิลานุธรรม พบว่า แม้พระสงฆ์เป็นผู้ฝึกตนแต่ยังคงมีความคับข้องใจ ไม่สบายใจ เกิดปัญหาการดำเนินชีวิตและส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพของพระสงฆ์ กรมอนามัยได้จัดทีมลงสำรวจพฤติกรรมเสี่ยง และค้นหาปัญหาสุขภาพที่วัด, โรงพยาบาลสงฆ์ พบว่าปัญหาสุขภาพจากการประเมินสุขภาพของพระสงฆ์ ตรวจวินิจฉัย และออกหน่วยคัดกรองค้นหาพระสงฆ์ที่มีปัญหาด้านสุขภาพ

ประเด็นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์ของพระคิลานุปัฏฐากดำเนินกิจกรรมเพื่อให้พระสงฆ์มีความรอบรู้ด้านสุขภาพและขับเคลื่อนการดำเนินงานธรรมนุญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ โดยสร้างกลุ่มหรือเครือข่ายในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่พระสงฆ์ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ดูแลด้านโภชนาการ การออกกำลังกาย จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและส่งต่อเมื่อเจ็บป่วย สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนในการทำบุญใส่บาตรการถวายอาหารพระสงฆ์ ส่วน

พระคิลานธรรม สร้างความรู้และการดูแลพระสงฆ์และสนับสนุนกลไกศูนย์ประสานงานเพื่อสังคมสุขภาวะ ร่วมประชุมและวางแผนดำเนินกิจกรรม และมีการวางแผนดำเนินโครงการวิจัยพัฒนาสุขภาพพระสงฆ์ กรุงเทพมหานครกับทีมแพทย์ กรมอนามัยเห็นความสำคัญต่อสุขภาวะของพระสงฆ์และได้มีการดำเนินการมาต่อเนื่อง โดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการดำเนินงานวัดส่งเสริมสุขภาพครอบคลุม 5 แนวทาง และการดำเนินการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนานวัตกรรมและการวิจัยเพื่อสุขภาวะพระสงฆ์ ในโครงการประคตสุขภาพกับสัปปายะโปรแกรมที่ภายใต้ข้อจำกัดทางพระธรรมวินัย ด้านโภชนาการและการบริหารร่างกาย และโรงพยาบาลสงฆ์ได้ดูแลสุขภาพพระสงฆ์ในโรงพยาบาลที่มีตักสงฆ์อาพาธทั่วประเทศ โดยได้พัฒนาแนวทางการจัดการอุปฐากพระสงฆ์อาพาธภายใต้หลักพระธรรมวินัย จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการพยาบาลมิติจิตวิญญาณเชิงพุทธ เพื่อให้พยาบาลมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ สามารถให้การพยาบาลมิติจิตวิญญาณแก่พระสงฆ์อาพาธได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์ในส่วนของพระคิลานุปัฏฐาก สนับสนุนกิจกรรมทุกประเภทให้ดำเนินไปโดยไม่มีอุปสรรคเพื่อต้องการให้พระสงฆ์ มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง มีสภาวะจิตที่ดีและเพื่อป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ ในส่วนของพระคิลานธรรมภารกิจจะมีการหลักๆ เป็นงานด้านการอบรมกระบวนการเยียวยาจิตใจ โดยเชื่อมโยงกับธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติในการขับเคลื่อนหลักสูตรพระคิลานุปัฏฐาก ส่วนกรมอนามัยจะเป็นพี่เลี้ยงลงปฏิบัติงานร่วมกันในพื้นที่ ร่วมตรวจสุขภาพพระสงฆ์กับภาคีเครือข่าย และส่งเสริมความรู้ทางสุขภาพ รวมทั้งสร้างความตระหนักให้แก่พระสงฆ์ในการลดภาวะเสี่ยงต่าง ๆ และโรงพยาบาลสงฆ์มีหน้าที่ในการบำบัดรักษา ส่งเสริมฟื้นฟูสุขภาพของพระภิกษุสามเณรอาพาธและตระหนักถึงความสำคัญในการอุปฐากภิกษุไข้เป็นการเฉพาะ ร่วมทีมจัดโครงการ รวมถึงจัดกิจกรรมการดูแลเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มพระสงฆ์ที่มีความแตกต่างกันแต่ละพื้นที่

ประเด็นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานในการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์ พระคิลานุปัฏฐากจะมีการติดตามผลของการดูแลสุขภาพทั้งของตนเองและพระสงฆ์ ในรายที่มีผลการตรวจผิดปกติเล็กน้อยจะมีการแนะนำให้ความรู้ตามหลักโภชนาการ และส่งเข้ารับรักษาตัวเมื่อพบว่าพระสงฆ์ป่วยอาพาธมีอาการรุนแรง ส่วนพระคิลานธรรมจะประเมินคุณภาพจิตใจที่เกิดขึ้นของพระคิลานุปัฏฐากหลังการเข้าร่วมกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธเพื่อเปลี่ยนแปลงมิติภายใน และเป็นภาพสะท้อนขององค์ความรู้ในกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ ส่วนกรมอนามัย หลังการให้ความรู้และทักษะแล้วได้มีการติดตามด้วยประสานความร่วมมือ เพื่อทำความเข้าใจกับพระสงฆ์ บุคลากรในวัดและประชาชนที่อยู่รอบๆ วัด ให้มีขั้นตอนการดำเนินงานให้เข้าใจตรงกัน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านสุขภาพ ติดตามภาวะสุขภาพ รวมถึงรับฟังปัญหา และข้อเสนอแนะ และโรงพยาบาลสงฆ์ ติดตามหลังการตรวจรักษาและใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพพระสงฆ์ ความพึงพอใจการรับบริการ การเยี่ยมสำรวจ ออกไปเยี่ยมดูแลสุขภาพพระสงฆ์ที่วัดหลังจากมารับการรักษาในโรงพยาบาล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 สรุปผลการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากในสังคมไทยโดยเชื่อมโยงบทบาทของกลุ่มบุคคล องค์กร และหน่วยงานต่างๆ ด้วยความสมัครใจ ซึ่งเครือข่ายมีวัตถุประสงค์ร่วมกันในการพัฒนาหรือจัดรูปแบบการทำงานด้วยระบบใหม่แบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ จุดมุ่งหมายในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก บทบาทหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ปัญหาของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก การพัฒนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก การสนับสนุนและดำเนินกิจกรรมเสริมความรู้ร่วมกันกับเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากและการส่งเสริมศักยภาพเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากเพื่อสร้างความเข้มแข็งของพระคิลานุปัฏฐาก จากการศึกษาพบว่า

ประเด็นที่ 1 จุดมุ่งหมายในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย พบว่า พระคิลานุปัฏฐากเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน ทำงานร่วมกับเครือข่ายมีโครงสร้าง กระบวนการ ทักษะ และคุณภาพ นำพุทธธรรมมาใช้กับตนเองและจัดการปัญหา ต่อยอดแนวความคิดการพัฒนาสุขภาพ อบรมความรู้ใหม่ๆ เข้าใจระบบการเฝ้าระวังและรู้วิธีการเก็บข้อมูล ตระหนักถึงพัฒนาสุขภาพ ซึ่งกรมอนามัยมีความพร้อมด้านองค์ความรู้ และแนวทางการปฏิบัติ ทักษะต่างๆ เทคนิคของการดูแลสุขภาพ สามารถประเมินอาการดูแลผู้ป่วยเบื้องต้นให้คำแนะนำ ดูแลพระสงฆ์ภายในวัดและชุมชนได้

ประเด็นที่ 2 บทบาทหน้าในการให้ความช่วยเหลือและแก้ปัญหาของเครือข่าย พบว่า พระคิลานุปัฏฐาก มีความปรารถนาในการช่วยเหลือ ดูแลและจัดการด้านสุขภาพในชีวิตประจำวันและพิจารณาระดับความช่วยเหลือของพระสงฆ์ ปรับโยกย้ายการพัฒนาสู่การบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้, พระคิลานธรรมถวายความรู้แก่กลุ่มพระคิลานุปัฏฐากให้มีความรู้ความสามารถในการเฝ้าระวังความทุกข์เพื่อสร้างความเชื่อมั่น สร้างความเข้าใจและสามัคคี, บทบาทหน้าในการให้ความช่วยเหลือและแก้ปัญหา กรมอนามัย ให้ความช่วยเหลือทางด้านองค์ความรู้ แนวทางการปฏิบัติปรับวิธีการให้เหมาะสมกับวิถีชีวิต/ชีวิตประจำวัน พัฒนาทักษะต่างๆ เทคนิคการดูแลสุขภาพ รับฟังปัญหาพร้อมทั้งหาแนวทางการแก้ปัญหา บทบาทหน้าในการให้ความช่วยเหลือและแก้ปัญหาของโรงพยาบาลสงฆ์เป็นตัวกลางในรับปัญหาของเครือข่าย และแยกแยะปัญหาประสานหน่วยงานที่สามารถช่วยแก้ปัญหาสนับสนุนการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ หาแหล่งที่สนับสนุนที่จำเป็นในการดูแลสุขภาพ

ประเด็นที่ 3 การพัฒนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก พบว่า พระคิลานุปัฏฐากร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการระดมความคิด ทบทวนบทเรียนเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้ความรู้ด้านพระธรรมวินัยในการดูแลสุขภาพพระสงฆ์, การพัฒนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของกรมอนามัยให้มีความร่วมมือกันในการทำงาน ร่วมกันการต่อยอด ถอดบทเรียนการดำเนินงานเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากทำแผนการขับเคลื่อน, การพัฒนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของโรงพยาบาลสงฆ์จัดอบรมพระคิลานุปัฏฐากและเวทีสะท้อนคิดการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการอบรมพระคิลานุปัฏฐากจากประสบการณ์ ประสานงานกับผู้ประสานงานหลัก จัดเวทีสะท้อนและสนทนากลุ่มกับเจ้าคณะปกครองสงฆ์กรุงเทพมหานคร สรุบบริการสุขภาพของพระสงฆ์และพระคิลานุปัฏฐากและสนับสนุนความต้องการเรียนรู้ดูแลสุขภาพของพระสงฆ์

ประเด็นที่ 4 การสนับสนุนและดำเนินกิจกรรมเสริมความรู้ร่วมกับเครือข่าย พบว่า พระคิลานุปัฏฐากสนับสนุนข้อมูล ประยุกต์ใช้หลักธรรมในการแก้ไขปัญหา ค้นหาเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหาภายใต้ข้อจำกัดเสริมความรู้ในกิจกรรมตัดสินใจต่อประเด็นปัญหาร่วมกัน พระคิลานธรรมสนับสนุนและดำเนินกิจกรรมเสริมความรู้ในการเฝ้าระวังความทุกข์ สามารถร่วมแบ่งปันความรู้และทักษะกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธ, กรมอนามัยสนับสนุนและดำเนินกิจกรรมเสริมความรู้โดยร่วมวางแผนการขับเคลื่อนกับทีมพระสังฆาธิการของคณะสงฆ์สนับสนุนบุคลากรเป็นเครือข่ายช่วยการอบรม เป็นวิทยากรด้านการส่งเสริมสุขภาพของพระสงฆ์ในด้านต่างๆ, โรงพยาบาลสงฆ์สนับสนุนและดำเนินกิจกรรมเสริมความรู้โดยเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมดำเนินการสำรวจสุขภาพสงฆ์ประจำปีตามโครงการของโรงพยาบาลสงฆ์จัดการประชุมวิชาการประจำปีเพื่อให้พระคิลานุปัฏฐากได้มีพื้นที่แลกเปลี่ยนและถ่ายทอดประสบการณ์ในการดูแลสุขภาพพระสงฆ์

ประเด็นที่ 5 การส่งเสริมศักยภาพเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งของพระคิลานุปัฏฐาก พบว่า พระคิลานุปัฏฐากพัฒนาความรู้ความสามารถ ความเสียสละ มีจิตใจที่จะช่วยผู้อื่น ปรับปรุงคุณภาพในเรื่องสุขภาพ ส่งเสริมพระหนุ่มที่มีร่างกายแข็งแรงมาทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันการเปลี่ยนแปลง, พระคิลานธรรม ส่งเสริมทักษะสร้างความชำนาญต่างๆ สนับสนุนกิจกรรมให้พระคิลานุปัฏฐากเป็นองค์การการเรียนรู้เป็น

การบูรณาการการเรียนรู้กับงานดูแลด้านสุขภาพ, กรมอนามัย มีส่วนร่วมของเครือข่ายในการอบรม สร้างความสัมพันธ์การทำงานตามบทบาทความรับผิดชอบ และปรับการทำงานให้เข้ากับพระคิลานุปัฏฐาก ปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่, โรงพยาบาลส่งเสริมพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการดูแลสุขภาพประสานงานด้านสุขภาพพระสงฆ์กับคณะสงฆ์ และหน่วยงานด้านสาธารณสุขเพื่อให้เครือข่ายได้ทำ ความรู้จักกันกำหนดบทบาทและหน้าที่ให้ชัดเจนอบรมและฟื้นฟูความรู้เป็นประจำ มีงบประมาณสนับสนุน ได้รับการรับรองที่มีวิทยฐานะให้เป็นที่น่าเชื่อถือ

อภิปรายผลการวิจัย

1. บทบาทภาคีเครือข่ายในการดูแลสุขภาพสำหรับพระสงฆ์ในส่วนนี้แบ่งเป็น 2 ประเด็น เพื่อศึกษา ปัญหาและอุปสรรคของภาคีเครือข่ายในการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ ซึ่งลักษณะส่วนใหญ่ของปัญหาและสาเหตุ สุขภาพของพระสงฆ์การที่พระสงฆ์ขาดความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองและเหมาะสมทำให้มีแนวโน้มในการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเพิ่มขึ้น การเพิ่มจำนวนของพระสงฆ์สูงอายุ ข้อวัตรวินัยปฏิบัติในการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ ขาดการติดตามรักษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาวดี สีตนไชยและกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์, (2564) พบว่าพระสงฆ์ขาดการตรวจสุขภาพประจำปี พระสงฆ์เป็นผู้รับหรือฉลองศรัทธาของญาติโยม จึงไม่สามารถเลือกฉันอาหารเป็นบางอย่างได้ รวมทั้งขาดการประชาสัมพันธ์ การสื่อสารข้อมูล ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับธรรมนูญสุขภาพของพระสงฆ์ ยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร อีกทั้งพระสงฆ์เมื่อร่างกายเกิดอาการหนัก หรือเกิดปัญหาทางจิตใจ จำเป็นต้องมีผู้ดูแลในระยะยาวและอาจจะหาผู้ดูแลได้น้อย ซึ่งพระสงฆ์ที่เจ็บป่วยส่วนใหญ่แล้วจึงไม่ได้มีความเจ็บป่วยทางร่างกายเท่านั้น แต่ยังมีความเจ็บป่วยทางจิตใจอีกด้วย บทบาทภาคีเครือข่ายในการดูแลสุขภาพสำหรับพระสงฆ์มีความสำคัญในการค้นหาปัญหาสุขภาพพระสงฆ์ ให้ความรู้พระคิลานุปัฏฐากมีทักษะในการดูแลสุขภาพอนามัย และเสริมสร้างศักยภาพใช้อุปกรณ์ทางการแพทย์เบื้องต้นได้ การจัดเก็บข้อมูล ให้คำปรึกษาเยียวยาทางจิตใจแก้ปัญหาความทุกข์ในใจ บำบัดป้องกัน และวิเคราะห์การแปลผลข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพซึ่งสอดคล้องศึกษางานวิจัยของ ส่วนงานวิจัยของ พระมหาจันทงค์ สิริวัฒนโณ, พระครูภาวนาธรรมโฆสิต, และพระครูปริยัติรัตนาลงกรณ์, (2566) พบว่า พระคิลานุปัฏฐากเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลพระสงฆ์อาพาธในพระพุทธศาสนาภายใต้ข้อบัญญัติของพระธรรมวินัย เพื่อให้พระสงฆ์อาพาธสามารถฟื้นจากการเจ็บป่วยโดยเร็วที่สุด ซึ่งภาครัฐควรให้ความสนับสนุนและพัฒนาด้านองค์ความรู้และเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่เหมาะสมแก่พระคิลานุปัฏฐาก และจัดกิจกรรมอบรมพัฒนาศักยภาพพระคิลานุปัฏฐากอย่างต่อเนื่องซึ่งจะทำให้เกิดการขับเคลื่อนด้านการแพทย์และการพยาบาลที่เหมาะสม

2. การมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากเริ่มตั้งแต่ร่วมกันสำรวจพฤติกรรมเสี่ยงของพระสงฆ์ เช่นการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ และจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพให้สอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิตของพระสงฆ์ สร้างความรู้ ทักษะในการดูแลสุขภาพให้พระคิลานุปัฏฐากสำหรับการดูแลพระสงฆ์ตามพระธรรมวินัย สร้างความตระหนักให้แก่พระสงฆ์ในการลดภาวะเสี่ยงต่าง ๆ โดยสนับสนุนกลไกศูนย์ประสานงานเพื่อสังคมสุขภาวะ และติดตามประเมินผลงานในการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ โดยเครือข่ายการปฏิบัติภายใต้นโยบายและแนวทางปฏิบัติส่งเสริมให้พระสงฆ์ได้ดูแลซึ่งกันและกันตามพระธรรมวินัย และส่งเสริมให้พระสงฆ์เป็นผู้นำทางสุขภาวะทางปัญญาแก่ชุมชนและสังคม รวมทั้งสร้างความตระหนักให้แก่พระสงฆ์ในการลดภาวะเสี่ยงต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดทัตศนพล เขมจาโร, พระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงกร), พระปลัดระพีณ พุทธิสาร, (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสุขภาพ

พระสงฆ์ตามธรรมานุสสุภาพพระสงฆ์แห่งชาติของพระสังฆาธิการในจังหวัดพิจิตรพบว่า คณะสงฆ์มีการมีการพัฒนาพระคิลานุปัฏฐากโดยจัดการอบรมเพิ่มองค์ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรค การควบคุมโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูแก่พระสงฆ์โดยสม่ำเสมอ การติดตามและประเมินผลงานในการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์ และพบว่า พระคิลานุปัฏฐากนำเสนอกระบวนการทำงานในวัดและชุมชน บุคลากรของวัด และหน่วยงานองค์กรเอกชนในพื้นที่ เพื่อระดมสมองและหาข้อสรุปร่วมกัน ในการวางแผนและดำเนินการตามแผน

3. รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากในสังคมไทย ภาควิชาการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ พระคิลานุปัฏฐาก พระคิลานธรรม กรมอนามัย โรงพยาบาลสงฆ์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลสุขภาพพระสงฆ์เครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนและต้องอาศัยเจ้าหน้าที่สหวิชาชีพลงไปทำงานร่วมกับพระคิลานุปัฏฐากและชุมชนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การระดมความคิด ทบทวนบทเรียนเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพพระคิลานุปัฏฐาก สร้างและพัฒนาพระคิลานุปัฏฐากให้มีความรู้ที่ทันสมัย ความเข้าใจ มีทักษะสามารถประเมินอาการดูแลผู้ป่วยเบื้องต้นได้ มีการอบรมความรู้ใหม่ๆ เข้าใจระบบการเฝ้าระวังและรู้วิธีการเก็บข้อมูลที่ละเอียดพอและครบถ้วน พระคิลานุปัฏฐากต้อง มีองค์ความรู้ แนวทางการปฏิบัติ ทักษะต่างๆ เทคนิคของการดูแลสุขภาพ เป็นนักประสานงานที่ดีเพื่อขอรับการสนับสนุนสิ่งของ / อุปกรณ์ด้านสุขภาพมีความปรารถนาในการช่วยเหลือ ดูแล และจัดการด้านสุขภาพในชีวิตประจำวันพระสงฆ์ให้เกิดขึ้นจริงในภาคปฏิบัติ ให้พระคิลานุปัฏฐากมีมุมมองเกี่ยวกับโลกและชีวิตที่กว้างขึ้น เข้าใจโลกและชีวิตตามจริง ขับเคลื่อนผ่านยุทธศาสตร์โดยการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อให้การนำไปปฏิบัติได้อย่างมีคุณภาพและเกิดประสิทธิผล การควบคุมกำกับ ติดตามและประเมินผลการพัฒนาสุขภาพของเครือข่ายสุขภาพพระคิลานุปัฏฐาก พัฒนาพระคิลานุปัฏฐากให้เป็นองค์การการเรียนรู้ (learning organization) เป็นการบูรณาการการเรียนรู้กับงานดูแลด้านสุขภาพเข้าด้วยกันอย่างต่อเนื่องทั้งระดับ สร้างภูมิความรู้ความเข้าใจ ปรับปรุงคุณภาพในเรื่องสุขภาพให้แก่พระคิลานุปัฏฐาก พระคิลานุปัฏฐากจะต้องได้รับการเสริมสร้างพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้การทำงานของเครือข่าย ปรับการทำงานของเครือข่ายให้เข้ากับการทำงานของพระคิลานุปัฏฐาก ปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการอบรม สนับสนุนโดยการสร้างความสัมพันธ์การทำงานของเครือข่ายตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยต้องทำเป็นกระบวนการระยะยาวติดต่อกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิ่นปิ่นท์ เหลืองพิทักษ์, (2566) พบว่า สภาพการณ์ของเครือข่ายสุขภาพของพระอสง. ในจังหวัดลำพูน มีการประสานงานภายในพื้นที่จากหลายหน่วยงาน มีการจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย สร้างความตระหนักในการใช้ประโยชน์ และกำหนดวิธีการเสริมสร้างเครือข่าย และรูปแบบการเสริมสร้างเครือข่ายสุขภาพของพระอสง. และงานวิจัยของ รติยา วิภากรณ์, เสฐียรพงษ์ ศิรินา, และกุศลาลัย สุราอามาตย์, (2563) พบว่า รูปแบบการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพของเครือข่ายสุขภาพ เป็นการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้การนำไปปฏิบัติได้อย่างมีคุณภาพและเกิดประสิทธิผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูเบศ ดั่งสงกา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พระคิลานุปัฏฐากต้นแบบ ดูแลสุขภาพพระสงฆ์ พบว่า การอบรมพัฒนาศักยภาพพระคิลานุปัฏฐาก โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ประกอบด้วยปัจจัย 3 ด้าน 1. ด้านทรัพยากรบุคคล สนับสนุนบุคลากรเป็นเครือข่ายช่วยการอบรมพัฒนาศักยภาพพระคิลานุปัฏฐาก 2. ด้านงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาพระคิลานุปัฏฐาก เช่น เอกสารประกอบการสอน คู่มือพระคิลานุปัฏฐาก ค่าสถานที่ เป็นต้น 3. ด้านอุปกรณ์/เครื่องมือฝึกปฏิบัติงาน เครื่องมือปฐมพยาบาล สนับสนุนในการอบรมภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

องค์ความรู้จากงานวิจัย

การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายพระคิลาณุปัฏฐากในการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา ร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายพระคิลาณุปัฏฐากแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ การมีส่วนร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหาสุขภาพของพระสงฆ์ การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมในการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานในการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์ การมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการซึ่งสมาชิกเครือข่ายร่วมกันแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องส่งผลให้สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย

แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลาณุปัฏฐากในสังคมไทยการสร้างเครือข่าย (Network) เป็นการเชื่อมโยงระบบการปฏิบัติงานและการพัฒนา โดยเชื่อมโยงบทบาทของกลุ่มพระคิลาณุปัฏฐาก กลุ่มพระอาสาสมัครคิลาณธรรม กรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข และโรงพยาบาลสงฆ์กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกันในการพัฒนาหรือจัดรูปแบบการทำงานด้วยระบบใหม่ เป็นความร่วมมือกันในลักษณะการประสานงานกันในแนวราบระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยการระดมสรรพกำลังร่วมกัน และกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาด้วยการให้สมาชิกได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมสุขภาพพระสงฆ์

การที่จะเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ได้นั้น จะต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมจากแนวดิ่ง ไปเป็นเครือข่ายสังคมที่มีการโยงใยความสัมพันธ์ในทุกทิศทาง เป็นเครือข่ายทางสังคมแห่งกลยุณมิติหรือเครือข่ายสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Social Networks) โดยรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากในสังคมไทยแบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ จุดมุ่งหมายในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก บทบาทหน้าในการให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ปัญหาของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก การพัฒนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก การสนับสนุนและดำเนินกิจกรรมเสริมความรู้ร่วมกันกับเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากและการส่งเสริมศักยภาพเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากเพื่อสร้างความเข้มแข็งของพระคิลานุปัฏฐากที่สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องหรือมีการขยายแนวคิด กระบวนการ ออกไปจึงจะสามารถปรับตัวให้อยู่ในดุลยภาพได้ และสามารถนำไปสู่ร่างบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1) งานวิจัยนี้เพื่อศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก สามารถนำองค์ความรู้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาปัญหาอุปสรรคาคีเครือข่ายในการดูแลสุขภาพสำหรับพระสงฆ์
- 2) งานวิจัยนี้ได้อธิบายถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก และรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากในสังคมไทย เป็นการวางแผนพัฒนา โดยมีการคัดเลือกสมาชิกเครือข่ายที่อยู่ในขอบข่ายงานในลักษณะเดียวกัน ทั้งเครือข่ายภายใน และเครือข่ายภายนอก เพื่อศักยภาพเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐาก ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรต่างๆ
- 3) ผู้สนใจสามารถนำรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพระคิลานุปัฏฐากในสังคมไทยไปใช้ในการพัฒนาพระคิลานุปัฏฐากในจังหวัดอื่นสามารถปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) พระคิลานุปัฏฐากควรเพิ่มความร่วมมือระดับภาคีเครือข่ายในการพัฒนาความรู้ ทักษะ ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพ และค้นหาการค้นหาค้นหาปัญหาและความต้องการของพระสงฆ์ เริ่มต้นด้วยการสังเกตปัญหาพระสงฆ์ แล้วค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับพระสงฆ์ จัดลำดับความสำคัญ เป็นกุญแจสำคัญนำไปสู่เปลี่ยนพฤติกรรม การส่งเสริมสุขภาพ
- 2) พระคิลานุปัฏฐากควรมีโอกาสทดลองปฏิบัติจากภาคีเครือข่ายที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ รวมทั้งประสบการณ์ปฏิบัติงานในภาคสนามที่ทำให้พระสงฆ์เพื่อเชื่อมโยงหลักแนวคิด
- 3) พระคิลานุปัฏฐากจะต้องได้รับการเสริมสร้างพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญใน 3 ด้าน คือ ความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และความสามารถ (abilities) เพื่อเตรียมความพร้อมในดูแลสุขภาพพระสงฆ์สูงอายุนที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น
- 4) พัฒนาพระคิลานุปัฏฐากให้เป็นองค์การการเรียนรู้ (learning organization) เป็นการบูรณาการการเรียนรู้กับงานดูแลสุขภาพเข้าด้วยกันอย่างต่อเนื่องทั้งระบบ

เอกสารอ้างอิง

ประเวศ วะสี. (2541). *ชุมชนเข้มแข็ง ทูทางสังคมไทย*. หนังสือชุดชุมชนเข้มแข็งลำดับที่ 1. สำนักงานกองทุนเพื่อสังคมและธนาคารอมสิน.

- ปิ่นปิ่นท์ เหลืองพิทักษ์. (2566). รูปแบบการเสริมสร้างเครือข่ายสุขภาวะของพระอาสาสมัคร ส่งเสริมสุขภาพประจำวัด (อสม.) ในจังหวัดลำพูน. *วารสาร มจร.ทริภุชชัยปริทรรศน์*. 7(2).
- พระปลัดทัศนพล เขมจาโร, พระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงุโร), พระปลัดระพีณ พุทธิสาโร. (2565). รูปแบบการบริหารจัดการสุขภาวะพระสงฆ์ตามธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติของพระสังฆาธิการในจังหวัดพิจิตร. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 11(1).
- พระมหาจันทน์ สิริวัฒนพระครูภาวนาธรรมโฆสิต, และพระครูปริยัติรัตนาลงกรณ์. (2566). บทบาทพระคิลาณุปุณฺณาก สุขภาวะพระสงฆ์ สังคมชีวิตวิถีใหม่. *วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ*. 5(2).
- พระมหาสุทนต์ อาภากร. (2547). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*. โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส).
- ยุพา วงศ์ไชย. (2566). *สถานภาพและบทบาทการดำเนินการส่งเสริมสุขภาพภาคเอกชนในประเทศไทย. คลังข้อมูลและความรู้ระบบสุขภาพสถาบันวิจัยสาธารณสุข*.
- รติยา วิภักดิ์. เสฐียรพงษ์ ศิวินา. และกุศลาสัย สุราอามาศย์. (2563). รูปแบบการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพของเครือข่ายสุขภาพอำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน*. 6(3).
- วิภาวดี สัตนไชยและกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์. (2564). การรับรู้และพฤติกรรมการปฏิบัติตามธรรมนูญสุขภาพของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*. 6(3).

การจัดการสมัยใหม่ตามหลักพุทธธรรม

Modern management according to Buddhist principles

¹พนมพร เมฆพัฒน์, ²พระครูวีรศาสน์ประดิษฐ์, ³บุญเตือน ทรัพย์เพชร และ ⁴พระครูสุจิตพัฒนพิธาน¹Phanomphon Mekphat, ²Phrakhru Veerasatpradit, ³Boontuan Sapphet
and ⁴Phrakhru Sujitphatnaphithan¹หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย¹Bachelor of Arts Program in Buddhist Management, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand²³⁴หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย²³⁴Bachelor of Arts Program in Buddhist Management, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand¹Corresponding Author's E-mail: nuy2515@windowslive.com¹Tel. 084-624-2590

Received March 5, 2024; Revised June 11, 2024; Accepted June 27, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มีความประสงค์ศึกษาเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมเพื่อนำมาบูรณาการใช้กับการจัดการสมัยใหม่ (Modern management) ในปัจจุบันนี้การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีความสลับซับซ้อนในองค์กรมากขึ้น จึงต้องใช้หลักทางคณิตศาสตร์และเทคโนโลยีดิจิทัล AI เทคโนโลยี การจัดการเชิงระบบ การจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มีความสัมพันธ์กันและกัน การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรในองค์กร การบริหารจะประสบความสำเร็จได้ในองค์กรต้องได้รับความร่วมมือ ร่วมใจ สามัคคี มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน เนื่องจากโลกในยุคปัจจุบันเป็นระบบทุนนิยมหรือบริโภคนิยมที่แสวงหากำไรและมีการแข่งขันเพื่อให้เหนือกว่าคู่แข่ง ทั้งในเชิงบริหารงานและการพัฒนาเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กร จึงมีหลักการบริหารสมัยใหม่เข้ามาเป็นกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ โดยให้ความสำคัญกับผู้นำและเพื่อสร้างความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่มีต่อกันโดยการปลูกฝังลักษณะนิสัยในตนเองไปจนถึงการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม องค์กรที่ได้มีการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการใช้สอดคล้องกับองค์การทั้งด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรและวัฒนธรรมในองค์กร เพื่อให้การบริหารงานในองค์กรประสบความสำเร็จ

คำสำคัญ: การจัดการสมัยใหม่, หลักพุทธธรรม

Abstract

This academic article aims to study the principles of Buddhism to integrate with modern management. At present, changes in the economy, society, and technology are occurring rapidly and are becoming more complex in organizations. Therefore, the principles of mathematics and digital technology, AI technology, systematic management, and strategic management that were related to each other must be used to increase the efficiency of resource management in the organization. For successful management in an organization, there must be cooperation, unity, and a common goal. Because the world today is a capitalist or consumerist system that seeks profit and competes to be superior to

competitors, both in terms of management and development in order to achieve organizational goals, modern management principles had become a management strategy. It emphasizes leaders and to create human relationships with each other by cultivating personal characteristics to the point of being beneficial to society. Organizations that had integrated the principles of Buddhism in line with their organizations in terms of strategic management, human resource management in the organization, and organizational culture in order for the organization's management to be successful.

Keywords: Modern Management, Buddhist Principles

บทนำ

การจัดการถือว่ามีสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรให้มีความเจริญก้าวหน้าและถือว่ามีมาควบคู่กับการดำรงชีวิตของมนุษย์แต่ดึกดำบรรพ์ โดยสามารถชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการ ช่วยให้ผู้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ปัจจุบันองค์การให้ความสำคัญต่อการขยายงานด้านการจัดการให้กว้างขวางและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ โดยเฉพาะทางด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง การจัดการจะเป็นวิธีที่สำคัญที่จะนำสังคมและประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดน

ระบบการจัดการถือว่าเป็นกลไกหลักในการดำเนินงานตามแผนการที่องค์กรได้กำหนดไว้ และยังเกี่ยวข้องกับการจัดสร้างและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรทั้งหมด ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถลดจุดอ่อนในองค์กรในหลายๆ ด้านไม่ว่าจะเป็น การลดต้นทุนค่าใช้จ่ายให้ต่ำและทำให้เกิดผลผลิตที่สูงขึ้น องค์กรทุกองค์การมุ่งหวังที่จะให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมุ่งหวังใช้ทรัพยากรทางการบริหาร คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด คุณธรรมจริยธรรมเป็นหลักของการตัดสินใจพฤติกรรมของบุคคล เป็นอีกมุมหนึ่งที่สำคัญภายในองค์กรที่จะช่วยในการแนะนำพฤติกรรมที่เหมาะสมให้กับคนและงาน ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการริเริ่มหรือรักษาคุณธรรมอันดีงามให้คงอยู่ ในองค์กรจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง มีภาพพจน์ที่ดี อันจะนำมาซึ่งชื่อเสียง เกียรติยศ เกิดความผาสุก องค์กรยั่งยืน

การบริหารจัดการ

ในปัจจุบันคำว่า “การบริหาร” และ “การจัดการ” ใช้ทดแทนกันได้ “Management” อดีตแม้จะพยายามเน้นคำว่า “การบริหาร” ให้สัมพันธ์กับคำว่า “Administration” ซึ่งเป็นการบริหารในภาคราชการ และองค์กรที่มีได้มุ่งหวังกำไร และพยายามแยกใช้คำว่า “การจัดการ” ให้เป็นเรื่องของการบริหารงานในภาคธุรกิจ เอกชนเป็นการเฉพาะ แต่ในความเป็นจริงแล้วบทบาทของภาคธุรกิจ ได้ขยายเติบโตมากขึ้นงานของภาครัฐก็คาบเกี่ยวกับงานของภาคธุรกิจเอกชน จนไม่อาจแยกออกจากกันได้ ทำให้การบริหารของทั้งสองภาคเหมือนกันและแลกเปลี่ยนกันได้ตลอดเวลา ดังนั้นคำว่า การบริหารและการจัดการจึงใช้แทนกันได้และน่าจะมีความหมายในลักษณะเดียวกัน

การจัดการ (Management) เป็นกระบวนการออกแบบและรักษาซึ่งสภาวะแวดล้อมระหว่างบุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่ม ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organization) การชี้นำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) มนุษย์ สิ่งแวดล้อมทาง

กายภาพ การเงิน ทรัพยากร ข้อมูลขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ ดังนั้นการจัดการเป็นกระบวนการของกิจการที่ต่อเนื่อง และประสานงานกัน โดยมีกระบวนการจัดการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยการประยุกต์ใช้ในองค์กร เป้าหมายคือการสร้างผลกำไร

แนวคิด ทฤษฎีกับการจัดคนให้เกิดงาน Work Force Management ในโลกปัจจุบันนี้การจัดการธุรกิจ มีหลายๆภาคส่วนองค์กรให้ความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรรัฐ องค์กรเอกชนหรือแม้กระทั่งองค์กรรัฐวิสาหกิจ บางองค์กรมุ่งเน้นการบริหารทรัพยากรบุคคลให้เป็นเลิศ หรือบางองค์กรมุ่งเน้นรายได้เป็นหลักชัย แต่สิ่งหนึ่งที่ทุกองค์กรต้องการจะเป็นเหมือนกันคือ การมุ่งมั่นที่จะเป็นหนึ่งทางธุรกิจ นั่นคือหัวใจหลักที่องค์กรต้องพิชิตให้ได้ การจัดการระบบองค์กร จะกล่าวถึง ผู้ที่เป็นตำนานด้านการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) คนแรกคือ เฟรเดอริก วินสโลว์ เทย์เลอร์ ที่มีแนวคิดแบบคลาสสิกที่ให้ความสำคัญต่อปริมาณมากกว่าคุณภาพการผลิต ร่วมด้วยอองรี ฟาโยล์ ผู้ที่ให้นิยามเรื่องการจัดการกับพื้นฐาน ดังนี้ 1. แบ่งงานกันทำ 2. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ 3. วินัย 4. เอกภาพของการบังคับบัญชา 5. เอกภาพของทิศทางในการทำงาน 6. การเน้นผลประโยชน์ร่วมกันเหนือผลประโยชน์ส่วนบุคคล 7. การจ่ายค่าตอบแทนให้แก่บุคคล 8. การรวมศูนย์อำนาจ 9. สายงานของอำนาจหน้าที่ 10. การจัดระเบียบ 11. ความเสมอภาค 12. ความมีเสถียรภาพของการจ้างงาน 13. การริเริ่มสร้างสรรค์ 14. ขวัญและกำลังใจของบุคลากร

ดังนั้น กระบวนการบริหารจัดการ จึงควรมีกระบวนการในการกำหนดเป้าหมาย แผนงาน และตัดสินใจหาวิธีการที่ดี ที่สุดที่ทำให้เป้าหมายนั้นบรรลุผลสำเร็จ มีกระบวนการในการจัดตั้งและจัดวางทรัพยากรบุคคล มีกระบวนการของการมีอิทธิพล เหนือบุคคลอื่นในการที่จะให้บุคคลอื่นมีพฤติกรรมในการทำงานที่ต้องการ และทำให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร มีกระบวนการในการกำหนดกิจกรรมต่างๆขององค์กรให้เป็นไปตามที่องค์กรคาดหวังและกำหนดไว้

ความหมายของภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำ (Leadership) หมายถึง สัมพันธภาพในเรื่องของการใช้อิทธิพล ที่มีต่อกันและกันระหว่างผู้นำกับผู้ตามที่มีมุ่งหมายให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยสะท้อนถึงวัตถุประสงค์ที่มีร่วมกันภาวะผู้นำเกี่ยวข้องกับ การใช้อิทธิพล (Influence) เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มบุคคล โดยกลุ่มบุคคลเหล่านั้นมีความตั้งใจที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นวัตถุประสงค์ที่มีร่วมกันระหว่างผู้นำกับผู้ตาม โดย Daft (1999) กล่าวว่า อิทธิพล (Influence) หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ไม่ใช่การยอมจำนนและการบังคับ ซึ่งต้องมีลักษณะเป็นการยอมรับซึ่งกันและกัน (Reciprocal) ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม บุคคลในระบบความสัมพันธ์ดังกล่าว มีความต้องการการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงเกี่ยวข้องกับการสร้างและการพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่ใช่การรักษาสถานภาพเดิม (Status quo) ยิ่งไปกว่านั้นการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการผู้นำไม่ได้เป็นผู้กำหนดแต่เป็นที่วัตถุประสงค์กำหนดร่วมกันระหว่างผู้นำและผู้ตาม อันจะก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะโน้มน้าวบุคคลให้มุ่งไปสู่ผลสำเร็จที่ต้องการอย่างแท้จริง

ผู้นำแบบโลกาภิวัตน์ (Global Leadership)

การที่จะกลายเป็นผู้นำแบบโลกาภิวัตน์ ไม่ใช่มีความรู้เพียงแค่ว่าตลาด หรือการทำธุรกิจในประเทศของตนอย่างเดียว แต่ต้องมีความรอบรู้และศึกษาข้อมูลทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม การเมืองของประเทศต่าง ๆ ด้วย เพราะการแข่งขันทางธุรกิจหรือองค์กรธุรกิจในปัจจุบัน ไม่ได้อยู่แต่เพียงภายในประเทศ แต่เพียงเท่านั้น แต่กลายเป็นองค์กรแบบโลกาภิวัตน์ คือมีการซื้อขายสินค้าและบริการระหว่างประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ไม่ว่าองค์กรหรือธุรกิจของเราต้องการขยายในระดับประเทศ หรือต่างประเทศก็ตาม การเปลี่ยนแปลงสู่การเป็น

โลกาภิวัตน์ล้วนมีผลกระทบทั้งสิ้น เพราะการแข่งขันแบบโลกาภิวัตน์ มุ่งเน้นต่อการสร้างมาตรฐาน กระตุ้นเรื่องความคิดสร้างสรรค์ และการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ

ผู้นำในยุคปัจจุบันต้องมีความแตกต่างจาก ในอดีตเป็นอย่างมาก เพราะความต้องการของลูกค้าและพนักงานมีความแตกต่างและเปลี่ยนไป มาตรฐานของคุณภาพของคุณมีความเปลี่ยนแปลงไป มีสถาบันหรือหน่วยงานที่เข้ามาควบคุมมาตรฐานเหล่านี้โดยเฉพาะ ดังนั้นผู้นำในยุคปัจจุบันจึงต้องมองทะลุถึงความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ด้วยเหตุนี้ผู้นำในยุคโลกาภิวัตน์จึงมีความต้องการในเรื่องทักษะและความสามารถที่เพิ่มมากขึ้นต่อการนำไปสู่การเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในท้ายที่สุด

สำหรับการนำองค์กรไปสู่ความมีประสิทธิภาพ ดังนั้น Masrshall Goldamith และคณะ จึงได้เสนอคุณลักษณะที่สำคัญ 5 ประการต่อการนำไปสู่การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพในยุคโลกาภิวัตน์ ประกอบไปด้วย

1. การคิดแบบโลกาภิวัตน์ : ผู้นำต้องมีความเข้าใจในเรื่องแตกกิ่งสาขา หรือการขยายตัว ทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม กฎหมาย และการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

2. เล็งเห็นเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม : คือการมองเห็นความหลากหลายในเรื่องรูปแบบการเป็นผู้นำ ประเภทอุตสาหกรรม พฤติกรรมและค่านิยมส่วนบุคคล รวมถึงเรื่องเชื้อชาติและเพศด้วย การเล็งเห็นความหลากหลายทางวัฒนธรรมนอกจากจะช่วยให้ผู้นำเข้าใจมากขึ้นว่า ซึ่งถือเป็นทักษะสำคัญของผู้นำแบบโลกาภิวัตน์

3. พัฒนาความชำนาญทางด้านเทคโนโลยี : คือการติดต่อสื่อสาร ซึ่งต้องใช้เรื่องของเทคโนโลยีเข้ามาอำนวยความสะดวกโดย Marshall Goldsmith ได้ระบุว่าผู้นำต้องมีความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้

- การนำเรื่องเทคโนโลยีเข้ามาใช้ ส่งผลหรือสามารถช่วยบุคลากร และองค์กรอย่างไร
- จะสร้าง และจัดการเรื่องการลงทุนในเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างไร
- จะปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างในแง่บวกต่อการใช้เทคโนโลยีได้อย่างไร
- จะคัดเลือก พัฒนาและรักษาบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านเทคโนโลยีได้อย่างไร

4. สร้างคู่แข่งและพันธมิตร : การสร้างคู่แข่งและพันธมิตร เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งในการทำธุรกิจในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรที่ทำการค้าแบบชาติ

5. สร้างการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำ : การสร้างการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำเป็นเรื่องจำเป็น เพราะผู้นำหรือผู้บริหารไม่สามารถที่จะเป็นผู้ตัดสินใจได้แต่เพียงผู้เดียว ผู้นำต้องสร้างนิสัยในการแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นให้เกิดขึ้นให้ได้

ดังนั้น ผู้บริหารยุคใหม่ต้องหลุดจากกรอบแนวคิดเดิม ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนไปสู่การเป็นผู้นำระดับโลก เพราะการทำธุรกิจในปัจจุบัน จะหยุดเพียงแค่ว่าภายในประเทศไม่ได้อีกต่อไป ดังนั้น ผู้นำต้องพยายามพัฒนาคุณสมบัติการเป็นผู้นำแบบโลกาภิวัตน์ทั้ง ๕ ประการ เพื่อพัฒนาไปสู่ความมีประสิทธิภาพในท้ายที่สุด

หลักการสำหรับการบริหาร

ปัจจุบันการบริหารองค์กรมีความจำเป็นต้องใช้ศาสตร์ในการบริหารงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การนำหลักการบริหารจัดการสมัยใหม่มาเป็นกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ ในขณะเดียวกันการนำหลักการในทางพระพุทธศาสนามาผสมผสาน และประยุกต์ใช้กับหลักการบริหารเพื่อให้บุคลากรในองค์กรอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข หลักการบริหารงานสมัยใหม่กับหลักการบริหารงานเชิงพุทธศาสตร์ในเชิงเปรียบเทียบว่าสามารถบูรณาการรวมเข้ากันได้ และเป็นแนวทางที่มีความสอดคล้องกับหลักการบริหารสมัยใหม่ได้เป็นอย่างดี

หลักธรรมสำหรับการบริหารองค์กร

หลักธรรม (Moral Principal) หมายถึง หลักคำสอนทางศาสนาที่เป็นความจริงและมั่นคงเป็นความดีงามและความถูกต้อง จำเป็นสำหรับชีวิตทุกคน เมื่อนำมาปฏิบัติจะส่งผลให้เกิดความดีงามในชีวิตและสังคมสามารถอยู่กันอย่างมีความสุข

หลักการสำหรับการครองตน คือ หลักพรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมที่ทำให้ผู้ประพฤติดีปฏิบัติตามทำหิตเป็นผู้ประเสริฐ ส่งผลให้ทุกคนอยู่กันอย่างมีความสุข อันประกอบไปด้วย

1. เมตตา มีความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข
2. กรุณา มีความปรารถนาที่จะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์
3. มุทิตา มีความยินดีหรือเห็นผู้อื่นได้ดี ประสพความสำเร็จตามปรารถนาไม่มีความอิจฉาริษยา ร่วมชื่นชมยินดีกับความสำเร็จของบุคคลอื่นอย่างจริงใจ
4. อุเบกขา มีการทำจิตใจให้วางเฉย หรือวางใจเป็นกลาง เมื่อประสพพบเห็นคนอื่นหรือตนเองกำลังประสบกับความทุกข์

หลักธรรมสำหรับการครองคน คือ หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่มีวิธีปฏิบัติเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจบุคคลอื่นที่ยังไม่มีความรักนับถือกันให้เกิดความรัก ความนับถือและผู้ไม่ตรีซึ่งกันและกันมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น อันประกอบไปด้วย

1. ทาน คือ การให้สิ่งของที่เป็นของตนแก่ผู้อื่นด้วยความเต็มใจเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้รับ การเสียสละ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การแบ่งปันช่วยเหลือกัน การให้เป็นการยึดเหนี่ยวและสมานน้ำใจระหว่างกันเป็นอย่างดี เป็นการผูกมิตรไมตรีต่อกันอย่างดียิ่ง
2. ปิยวาจา ได้แก่ การพูดคำสุภาพ อ่อนหวาน เพื่อให้เกิดความสมานสามัคคี พูดชวนให้คนอื่นเกิดความรักและนับถือพูดคำพูดที่ดีเพื่อผูกใจคนให้เป็นมิตร หรือแสดงความเห็นอกเห็นใจกันให้กำลังใจกัน ส่งผลให้คนรักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
3. อัตถจริยา หมายถึง การประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์ระหว่างกันและเพื่อส่วนรวมเป็นการช่วยเหลือด้วยแรงกายและชวนชวนที่จะช่วยเหลือกิจการงานต่างๆ ให้สำเร็จอย่างจริงใจ เกิดสำนึกในความผิดชอบชั่วดีหรือการแนะนำให้เกิดความรู้และประกอบอาชีพอย่างเหมาะสม
4. สมานัตตตา การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย ไม่ถือตนจะเกินฐานะของตน การวางตนให้เหมาะสมเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับผู้อื่นเสมอ และคารวะนอบน้อมเคารพยำเกรงผู้ใหญ่เป็นสำคัญ

หลักการสำหรับการครองงาน คือ อิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นทางแห่งการนำมาซึ่งความประสบความสำเร็จของกิจการงาน อันประกอบด้วย

1. ฉันทะ คือ ความพอใจ การเฝ้าหาความรู้ ริเริ่มสร้างสรรค์ และใส่ใจในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง
2. วิริยะ คือ ความพากเพียร พยายาม มีความอดทนไม่ท้อถอยในการประกอบกิจการงานนั้นๆ และปฏิบัติงานอย่างมุ่งมั่นตั้งใจที่สุด
3. จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ เอาใจจดจ่อ และตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการปฏิบัติงานนั้นๆ
4. วิมังสา คือ ความหมั่นใจสติและปัญญาในการพิจารณาไตร่ตรองการปฏิบัติงานให้รอบคอบ และละเอียดถี่ถ้วน ปฏิบัติงานตามหน้าที่เพื่อมุ่งให้งานประสพผลสำเร็จเป็นสำคัญที่สุด และเหมาะสมกับบริบทของงานและสังคม

ดังนั้น หลักธรรม ช่วยให้บุคคลดำรงตนอยู่ได้ในองค์กรด้วยความสุข สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ สมานไมตรีระหว่างกันภายในองค์กร เป็นเครื่องส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้มีความเคารพนับถือกันตามสมควรแก่ฐานะของบุคลากรในองค์กร เป็นเครื่องประสาน

องค์ประกอบต่าง ๆ ของสังคมให้คงรูปอยู่และดำเนินไปได้ด้วยดีและช่วยส่งเสริมศีลธรรมและป้องกันความประพฤติเสื่อมเสียในองค์กร การบริหารที่ควบคู่ไปกับการใช้หลักธรรมเข้ามาช่วยส่งเสริมจึงจะสัมฤทธิ์ผลที่สมบูรณ์และก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในงานการบริหาร

บทสรุป

การบริหารองค์การในสภาพสังคมยุคสารสนเทศ สังคมที่ได้รับอิทธิพลในการแสวงหาโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีและข่าวสารข้อมูลต่างๆ ที่รวดเร็วและไร้ขอบเขต ซึ่งมีผลต่อการบริหารองค์การของผู้บริหารและการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร

การจัดการสมัยใหม่ เป็นระบบการจัดการและเทคโนโลยี เป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนให้ธุรกิจมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลผู้บริหารให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศ องค์การยุคใหม่จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านโครงสร้างการ บริหารจัดการ กระบวนการบริหารและการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้องค์การมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

ดังนั้น การบริหารจัดการจึงเป็นส่วนที่สำคัญในการนำพาองค์การให้บรรลุไปสู่วิสัยทัศน์ขององค์การในองค์การ จึงต้องมีบุคคลที่เป็นคนดีมีคุณธรรม มีทักษะการบริหารที่ดีและเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของภาระกิจงานที่ได้รับมอบหมายอย่างถ่องแท้ ซึ่งจะนำพาองค์การสู่ความสำเร็จเจริญก้าวหน้าต่อไป การน้อมนำหลักธรรมของพระพุทธองค์มาเป็นหลักคิดหลักและปฏิบัติจะก่อให้เกิด ระเบียบ ค่านิยมและวัฒนธรรมในองค์การอย่างเหมาะสมและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2542). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: ดวงกมลสมัย.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). *ภาวะความเป็นผู้นำ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ส.เอเชียเพรส (1989) จำกัด.

สุรพล สุยะพรหม และคณะ. (2555). *ทฤษฎีองค์การและการจัดการเชิงพุทธ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Daft, L. (1999). *Leadership: Theory and practice*. The Dryden Press Harcourt Brace College Publishers.

Taylor Frederick W. (1998). *The Principle of Scientific Management*. Norcross GA: Engineering and Management Press.

การบริหารยุคใหม่ตามหลักธรรมาภิบาล

Modern Management according to the Principles of Good Governance

¹ฐิยาภณณ์ วงษา, ²อำนาจ สาเขตร์, ³พระมหาประเวศ ปญญาทีโป และ ⁴พระสมุห์ชาติศักดิ์ ปรีชาโน¹Thiyaphan Wongs, ²Umnart Sakhet, ³Phramahaprawet Panyadheepo and⁴Phrasamuchchatsak Prichano¹²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ตาก, ประเทศไทย¹²Mahachulalongkornrajavidyalaya University Tak Buddhist College, Thailand³⁴มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช วัดหมอนไม้, ประเทศไทย³⁴Mahachulalongkornrajavidyalaya University Buddhachinaraj Buddhist College Wat Monmai, Thailand¹Corresponding Author's E-mail: thiyaphan.wong@mcu.ac.th¹Tel. 087-843-9195

Received March 5, 2024; Revised June 11, 2024; Accepted June 27, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการบริหารงานยุคใหม่ในรูปแบบของธรรมาภิบาลนั้น จะเน้นที่การเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มั่นคง ไม่ล้มละลาย ไม่เสี่ยงต่อความเสียหาย พนักงานมีความมั่นใจในองค์กรว่าสามารถปฏิบัติงานในองค์กรได้ในระยะยาว การนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารนั้นเพื่อให้องค์กรมีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากสังคม ปัจจุบันการบริหารงานในภาครัฐได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก ในเรื่องของความโปร่งใสในการดำเนินงาน ดังนั้นการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร ก็เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการทุจริต คอร์รัปชันของหน่วยงานภาครัฐจะลดลง

คำสำคัญ: การบริหาร, หลักธรรมาภิบาล

Abstract

This article aims to present modern management in the form of good governance. Emphasis would be placed on continuous, stable growth, no bankruptcy, no risk of damage. Employees had confidence in the organization that they can work in the organization in the long term. Applying good governance in management was in order for the organization to have credibility and be accepted by society. Nowadays, public sector administration receives a great deal of attention from the people. In terms of transparency in operations. Therefore, applying the principles of good governance in management. It was to make the people have faith in various problems related to corruption. Corruption in government agencies would be reduced.

Keywords: Administration, Principles of Good Governance

บทนำ

ในปัจจุบันการบริหารงานหรือการจัดการองค์การมีความจำเป็นต้องใช้หลักธรรมาภิบาลเข้ามาใช้ในการบริหารงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากโลกในยุคปัจจุบันเป็นระบบทุนนิยม หรือบริโภคนิยมที่แสวงหากำไรและมีการแข่งขัน เพื่อให้เหนือกว่าคู่แข่ง ทั้งในเชิงบริหารงาน และการพัฒนาองค์กร ให้บรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กร จึงมีหลักการบริหารสมัยใหม่ เข้ามาเป็นกลยุทธ์ หรือหลักการในการบริหารจัดการในขณะเดียวกันก็มีนักวิชาการ ทางตะวันตกกำลังสนใจหลักการในทางพระพุทธศาสนา มาผสมผสานและประยุกต์ใช้กับหลักการบริหารจัดการ เพราะเขาถือว่า การที่จะใช้หลักการ วิธีการ หรือเทคนิคของนักวิชาการชาวตะวันตก ซึ่งพัฒนาการบริหารจัดการมาไม่เกิน 100 ปี นั้นยังเป็นหลักการที่ยังยึดกับวัตถุ รวมทั้งมีผู้แพ้ผู้ชนะ เป็นการบริหารจัดการที่มุ่งหวังกำไรและการแข่งขันการนำเทคนิคการบริหารสมัยใหม่มาปรับใช้ให้ประสบความสำเร็จย่อมขึ้นอยู่กับผู้นำของผู้บริหารระดับสูงสุด (Peter, 2008 : 312) ได้ให้คำจำกัดความการบริหารโดยวัตถุประสงค์ (MBO) คือหลักของการบริหารที่จะจัดให้แต่ละบุคคลได้ทำงานและมีความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ที่มีทิศทางในการทำงานร่วมกันที่ชัดเจนและแน่นอน มีการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะทำให้การประสานระหว่างเป้าหมายของบุคคลและเป้าหมายขององค์การเป็นไปอย่างดีแล้วเรียบร้อย อีกทั้งการสื่อสารในองค์การที่มีประสิทธิภาพ ความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกคนในองค์การเป็นสำคัญ นอกจากนี้การนำสิ่งใหม่มาใช้ในองค์การจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจ และดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป จะทำให้บุคลากรยอมรับและให้ความร่วมมือมากกว่าการเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลันทันที

ความหมายของการบริหารการจัดการองค์การ (organization development)

มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการบริหารการพัฒนาองค์การ ว่าเป็นกระบวนการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาองค์การโดยมุ่งที่จะให้องค์การมีความเปลี่ยนแปลงตามที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า โดยใช้ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกหรือภายในหน่วยงานเอง สำหรับขั้นตอนการพัฒนาองค์การนั้น รวมถึงขั้นตอนการค้นหาสาเหตุของปัญหา การวางแผนดำเนินงานซึ่งหมายถึงขั้นเตรียมและจัดทำกลยุทธ์เพื่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง และพฤติกรรมกาปฏิบัติกา ให้เป็นไปตามกลยุทธ์ที่วางไว้ และการประเมินผล การปรับปรุงฝ่ายบริหาร (administrative improvement) หมายถึงการปรับปรุงผู้บริหารในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความมีเหตุผล ความสามารถในการเป็นผู้นำ ความคิดที่เป็นระบบ การเสริมสร้างทักษะในการคิด ความสามารถในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ การปรับปรุงองค์การ (organization improvement) หมายถึงกระบวนการ ที่จะจัดโครงสร้างและภารกิจของระบบราชการเสียใหม่ เพื่อสามารถปฏิบัติงานได้อย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสามารถสนองตอบความต้องการของลูกค้าได้มากกว่าเดิม การพัฒนาตนเองเสียใหม่ (revitalization) หรือการทำให้้องค์การมีความกระปรี้กระเปร่าอีกครั้ง” หมายถึงกระบวนการริเริ่มและการเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นในการที่จะทำให้องค์การมีชีวิตอยู่ต่อไปได้ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพใหม่ๆ สามารถแก้ปัญหา เรียนรู้จากประสบการณ์และเคลื่อนที่ไปสู่ฐานะขององค์การมากขึ้น จากความหมายของการพัฒนาการบริหารและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องข้างต้น ขอกล่าวสรุป ความหมายของการพัฒนาการบริหารไว้ว่า หมายถึง การจัดเตรียม เปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือปฏิรูปโครงสร้าง กระบวนการ(รวมถึงเทคโนโลยี) และพฤติกรรมกาบริหาร เพื่อให้มีความสามารถที่จะรองรับนโยบาย แผน แผนงาน โครงการและกิจกรรมสำหรับการบริหารกาพัฒนา (ดิน ปรัชญพฤทธิ, 2551, น. 98-100)

องค์การสมัยใหม่ (Modern organization) การจัดการเกิดขึ้นในองค์การ และในมุมมองด้านการจัดการ องค์การหมายถึง การที่มีคนมาทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้บรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งองค์การมีลักษณะร่วมกันอยู่ 3 ประการ ได้แก่ทุกองค์การต้องมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของตนเอง ทุกองค์การต้องมีคนร่วมกันทำงานองค์การต้องมีการจัดโครงสร้างงานแบ่งงานหน้าที่รับผิดชอบของคนในองค์การตามที่กล่าวข้างต้น จะเห็นว่าองค์การปัจจุบันต้องเผชิญกับสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นองค์การต้องมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การในแบบเดิมกับองค์การสมัยใหม่ก็มีความแตกต่างกัน เช่น การจัดการแบบคงเดิมกับแบบพลวัตร รูปแบบไม่ยืดหยุ่นกับแบบยืดหยุ่น การเน้นที่ตัวงานกับเน้นทักษะ การมีสถานที่ทำงานและเวลาทำงานที่เฉพาะคงที่กับการทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา

องค์การแบบเดิมจะมีลักษณะการจัดการที่คงเดิมไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง ถ้าจะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นบ้างก็เป็นในช่วงสั้นๆ แต่องค์การปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา จะมีความคงที่บ้างเป็นช่วงสั้นๆ จึงมีการจัดการแบบพลวัตรสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา องค์การแบบเดิมมักมีการจัดการแบบไม่ยืดหยุ่น ส่วนในองค์การสมัยใหม่จะมีการจัดการที่ยืดหยุ่น กล่าวคือในองค์การสมัยใหม่จะไม่ยึดติดกับแนวทางปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น ต้องให้มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติ สามารถปรับเปลี่ยนได้ถ้าสถานการณ์แตกต่างไปองค์การแบบเดิมลักษณะของงานจะคงที่ พนักงานแต่ละคนจะได้รับมอบหมายงานเฉพาะ และทำงานในกลุ่มเดิมไม่ค่อยเปลี่ยน แต่ในองค์การสมัยใหม่พนักงานต้องเพิ่มศักยภาพของตนเองที่จะเรียนรู้และสามารถทำงานที่เกี่ยวข้องได้รอบด้าน และมีการสับเปลี่ยนหน้าที่และกลุ่มงานอยู่เป็นประจำ ตัวอย่างเช่น ในบริษัทผลิตรถยนต์ พนักงานในแผนกผลิต ต้องสามารถใช้งานเครื่องจักรที่ควบคุมด้วยระบบคอมพิวเตอร์ได้ด้วย ซึ่งในคำบรรยายลักษณะงาน (job description) เดียวกันนี้เมื่อ 20 ปีก่อนไม่มีการระบุไว้ดังนั้นในองค์การสมัยใหม่จะพัฒนาบุคลากรให้เพิ่มทักษะการทำงานได้หลากหลายมากขึ้น และในการพิจารณาค่าตอบแทนการทำงาน (compensation) ในองค์การสมัยใหม่มีแนวโน้มที่จะตอบแทนตามทักษะ (skill based) ยิ่งมีความสามารถในการทำงานหลายอย่าง มากขึ้นก็ได้ค่าตอบแทนมากขึ้น แทนการให้ค่าตอบแทนตามลักษณะงานและหน้าที่รับผิดชอบ (job based) องค์การแบบเดิม พนักงานจะทำงานในสถานที่ทำงานและเป็นเวลาที่แน่นอน แต่ในองค์การสมัยใหม่มีแนวโน้มที่จะให้อิสระกับพนักงานในการทำงานที่ใดก็ได้เมื่อไรก็ได้ แต่ต้องได้ผลงานตามที่กำหนด เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีเอื้อให้สามารถสื่อสารถึงกันได้แม้ทำงานคนละแห่ง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และโลกาภิวัตน์ทำให้คนต้องทำงานแข่งกับเวลามากขึ้นจนเบียดบังเวลาส่วนตัวและครอบครัว ดังนั้นองค์การสมัยใหม่จะให้เกิดความยืดหยุ่นในการทำงานทั้งเรื่องเวลาและสถานที่เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มวิถีการดำเนินชีวิตของพนักงานยุคใหม่ กล่าวโดยสรุป องค์การยุคใหม่ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านโครงสร้างการบริหารกระบวนการบริหารและการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้้องค์การมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น การเปลี่ยนแปลงองค์การอาจมาจากแรงผลักดันจากภายนอกหรือภายในองค์การ เช่น คู่แข่งทางการตลาด การเพิ่มผลผลิต การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้เพื่อสร้างคุณค่าให้กับสินค้าและบริการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และสร้างความมุ่งมั่นต่อการเป็นองค์การแห่งความเป็นเลิศต่อไปในอนาคต ในบทความนี้ ขอเสนอตัวอย่างแนวทางการพัฒนาการบริการยุคใหม่โดยการนำAIเข้ามาปรับใช้ในองค์การ

แนวทางการบริหารการพัฒนาองค์การ

การเริ่มต้นนำ AI มาใช้ในองค์การอย่างไร หากเราลองนึกย้อนกลับไปสมัยเรายังเด็ก AI หรือปัญญาประดิษฐ์(Artificial Intelligence) เป็นที่รู้จักกันในรูปแบบของหุ่นยนต์ หรือเครื่องจักรอัตโนมัติที่ดูล้ำยุค ในยุคปัจจุบันมีหลายธุรกิจให้ความสนใจในการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยพัฒนาองค์การ ซึ่งหนึ่งใน

เทคโนโลยีที่ได้รับความสนใจและนำมาใช้ในการพัฒนา คือปัญญาประดิษฐ์ปัญญาประดิษฐ์ (AI : Artificial Intelligence) คือ เครื่องจักร(machine) ที่มีฟังก์ชันที่มีความสามารถในการทำความเข้าใจ เรียนรู้องค์ความรู้ต่างๆ อาทิเช่น การรับรู้ การเรียนรู้ การให้เหตุผล และการแก้ปัญหาต่างๆ เครื่องจักรที่มีความสามารถเหล่านี้ก็ถือว่าเป็น ปัญญาประดิษฐ์ (AI : Artificial Intelligence) นั่นเอง เพราะฉะนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า AI ถือกำเนิดขึ้นเมื่อเครื่องจักรมีความสามารถที่จะเรียนรู้ตัวเอง ซึ่ง AI ก็ถูกแบ่งออกเป็นหลายระดับตามความสามารถหรือความฉลาด โดยจะวัดจากความสามารถในการ ให้เหตุผล การพูด และทัศนคติของ AI ตัวนั้นๆ เมื่อเปรียบเทียบกับมนุษย์อย่างเรา AI ถูกจำแนกเป็น 3 ระดับตามความสามารถหรือความฉลาดดังนี้ ปัญญาประดิษฐ์เชิงแคบ (Narrow AI) หรือ ปัญญาประดิษฐ์แบบอ่อน (Weak AI) : คือ AI ที่มีความสามารถเฉพาะทางได้ดีกว่ามนุษย์(เป็นที่มาของคำว่า Narrow(แคบ) ก็คือ AI ที่เก่งในเรื่องแคบๆหรือเรื่องเฉพาะทางนั่นเอง) อาทิ เช่น AI ที่ช่วยในการผ่าตัด(AI-assisted robotic surgery) ที่อาจจะเชี่ยวชาญเรื่องการผ่าตัดกว่าคุณหมอยุคปัจจุบัน แต่แน่นอนว่า AIตัวนี้ไม่สามารถที่จะทำอาหาร ร้องเพลง หรือทำสิ่งอื่นที่นอกเหนือจากการผ่าตัดได้นั่นเอง ซึ่งผลงานวิจัยด้าน AI ณ ปัจจุบัน ยังอยู่ที่ระดับนี้ ปัญญาประดิษฐ์ทั่วไป (General AI) : คือ AI ที่มีความสามารถระดับเดียวกับมนุษย์ สามารถทำทุกอย่างที่มนุษย์ทำได้และได้ประสิทธิภาพที่ใกล้เคียงกับมนุษย์ ปัญญาประดิษฐ์แบบเข้ม (Strong AI) : คือ AI ที่มีความสามารถเหนือมนุษย์ในหลายๆด้าน จะเห็นได้ว่าวิทยาการของมนุษย์ปัจจุบันอยู่ที่จุดเริ่มต้นของ AI เพียงเท่านั้น ปัจจุบัน ได้มีการนำ AI มาใช้ในอุตสาหกรรมจำนวนมาก โดย "แมคคินซีแอนด์คัมปะนี (McKinsey & Company)" (บริษัทที่ปรึกษาด้านการบริหารชั้นนำของโลก) ได้กล่าวไว้ว่า " AI มีศักยภาพในการทำเงินได้ถึง 600 ล้านดอลลาร์สหรัฐในการขายปลีก สร้างรายได้มากขึ้น 50 เปอร์เซ็นต์ในการธนาคารเมื่อเทียบกับการใช้เทคนิควิเคราะห์แบบอื่นๆ และสร้างรายได้มากกว่า 89 เปอร์เซ็นต์ ในการขนส่งและคมนาคม " ยิ่งไปกว่านั้น หากฝ่ายการตลาดขององค์กรต่างๆ หันมาใช้ AI จะเป็นการเพิ่มศักยภาพให้กับการทำงานด้านการตลาดอย่างมาก เพราะว่า AI สามารถที่จะทำงานที่ซ้ำซากได้อย่างอัตโนมัติ ส่งผลให้ตัวแทนจำหน่าย สามารถที่จะโฟกัสไปที่การสนทนากับลูกค้า อาทิเช่น บริษัทนามว่า " Gong " มีบริการที่เรียกว่า "conversation intelligence" โดยทุกๆครั้งที่ตัวแทนจำหน่ายต่อสายคุยโทรศัพท์กับลูกค้า AIจะทำหน้าที่ในการบันทึกเสียงและวิเคราะห์ลูกค้าในขณะเดียวกัน มันสามารถแนะนำได้ว่าลูกค้าต้องการอะไร ควรจะคุยแบบไหน ถือเป็นการซื้อใจลูกค้าอย่างหนึ่งโดยสรุป , ปัญญาประดิษฐ์หรือ AI เป็นเทคโนโลยีที่ล้ำสมัยที่สามารถรับมือกับปัญหาที่ซับซ้อนเกินกว่าที่มนุษย์จะสามารถรับมือได้ และAI ยังเป็นเครื่องมือที่สามารถทำงานที่ซ้ำซากน่าเบื่อแทนมนุษย์ได้อย่างดีเยี่ยมช่วยให้เราสามารถมีเวลาไปโฟกัสงานที่สำคัญและสามารถสร้างมูลค่าได้มากกว่า นอกจากนี้การประยุกต์ใช้ AI ในระดับอุตสาหกรรม ยังช่วยลดต้นทุนและเพิ่มรายได้มหาศาล ประวัติย่อของ AI เป็นคำยออดฮิตที่ปัจจุบันแม้ว่ามันไม่มันจะไม่ใช้คำที่เพิ่งถูกบัญญัติขึ้นมาใหม่แต่อย่างใด ในปี 1956 , กลุ่มของผู้เชี่ยวชาญแนวหน้าจากหลายวงการได้ร่วมกันทำงานวิจัยเกี่ยวกับ AI มีผู้นำทีม ได้แก่ John McCarthy (Dartmouth College), Marvin Minsky (Harvard University), Nathaniel Rochester (IBM) และ Claude Shannon (Bell Telephone Laboratories) โดยมีจุดประสงค์หลักของงานวิจัย คือ การค้นหามุมมองและหลักการต่างๆที่ใช้การเรียนรู้แบบครอบคลุมเพื่อที่จะนำมาประยุกต์ใช้ให้เครื่องจักรสามารถเรียนรู้ได้เช่นกัน โดยมีเนื้อหาของโครงการมีดังนี้ คอมพิวเตอร์อัตโนมัติ (Automatic Computers) จะสามารถเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยใช้ภาษาคอมพิวเตอร์ได้อย่างไร (How Can a Computer Be Programmed to Use a Language?) โครงข่ายประสาทเทียม (Neural Nets) การพัฒนาด้วยตนเอง (Self-improvement) องค์ความรู้เหล่านี้เป็นองค์ความรู้พื้นฐานที่ทำให้คอมพิวเตอร์มีความฉลาดมากขึ้น และยังทำให้ความคิดที่จะการสร้าง AI มีความเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น ชนิดของAI (Type of Artificial Intelligence) AI ถูกแบ่งออกเป็น 3 sub field

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) การเรียนรู้ของเครื่อง (Machine learning) การเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) Artificial Intelligence ในปัจจุบัน อุปกรณ์(device)ที่เราใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นสมาร์ทโฟน หรือ แม้กระทั่งอินเทอร์เน็ตก็มีการประยุกต์ใช้ AI ในหลายๆ ครั้ง เวลาที่บริษัทใหญ่ๆ จะประกาศให้โลกรับรู้ถึงนวัตกรรมล่าสุดของพวกเขา พวกเขามักจะใช้คำว่า AI หรือ machine learning เสมือนว่ามันเป็นคำที่ใช้แทนกันได้ แต่อันที่จริงแล้ว AI กับ machine learning นั้นมีข้อแตกต่างกันบางประการ Machine Learning คือ ศาสตร์ของการศึกษา วิธีการคิด (algorithm) ที่ใช้ในการเรียนรู้ (learn) จากตัวอย่าง (example) และ ประสบการณ์ (experience) โดยมีพื้นฐานมาจากหลักการที่เชื่อว่า ทุกสิ่งอย่างมีรูปแบบหรือแบบแผน (pattern) ที่สามารถบ่งบอกความเป็นไปของสิ่งนั้นๆ ซึ่งเราสามารถที่จะนำแบบแผนนี้ มาประยุกต์ใช้เพื่อการทำนายถึงความเป็นไปในอนาคตได้ (prediction) การใช้ machine learning ในการทำนายราคาหุ้นในอนาคต จากข้อมูลกราฟในอดีตและปัจจุบัน Deep Learning เป็นซับเซตของ Machine Learning โดย Deep Learning นั้นไม่ได้หมายความว่า มันคือการทำความเข้าใจองค์ความรู้ (knowledge) ในเชิงลึก แต่หมายถึงการที่เครื่องจักร(machine)ใช้หลายๆ เลเยอร์ (layer) ที่แตกต่างกัน ในการทำความเข้าใจหรือเรียนรู้ข้อมูล โดยความซับซ้อนของโมเดล(model) ก็แปรผันตามจำนวนของเลเยอร์ (layer) ยกตัวอย่างเช่น บริษัทกูเกิล ใช้ LeNet model ในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจภาพ (Image recognition) โดยมีการใช้เลเยอร์ทั้งหมด 22 เลเยอร์ โดยใน Deep learning , จะมีเฟสของการเรียนรู้ (learning phase) ที่ถูกสร้างขึ้นโดย Neural Network ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นสถาปัตยกรรมของ layer ที่แต่ละ layer ซ้อนทับกันอยู่ (stack) AI (Artificial Intelligence) คือ วิทยาศาสตร์ของการฝึกฝน (Train) เครื่องจักร (Machine) โดยมีจุดประสงค์ เพื่อแก้ไขปัญหาของมนุษย์ถูกนิยามเมื่อ 1950 เมื่อเหล่านักวิทยาศาสตร์เริ่มให้ความสนใจกับปัญหาที่ว่า "คอมพิวเตอร์สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองได้อย่างไร" (how computers could solve problems on their own.) ถ้าจะให้อธิบายอย่างง่ายๆ AI ก็คือ คอมพิวเตอร์ที่มีคุณสมบัติและความสามารถคล้ายมนุษย์อีกทั้งยังสามารถทำงานได้อย่างลงตัว (seamlessly) หรือ อาจเรียกได้ว่า AI ก็คือ วิทยาศาสตร์ของการเลียนแบบทักษะของมนุษย์ Machine learning เป็นเพียงซับเซตของ AI ที่จะเจาะจงไปที่การฝึกฝน(train)เครื่องจักร(machine) โดย machine ก็จะพยายามหารูปแบบ (pattern) ต่างๆ ของข้อมูล (input data) ที่ถูกใส่เข้ามาเพื่อในการ train , กล่าวโดยสรุป เราไม่จำเป็นต้องเขียนโปรแกรมหรือสร้าง model ขึ้นมาเอง สิ่งที่เราต้องทำก็ให้ข้อมูลหรือตัวอย่างกับตัว machine เพราะว่า machine จะพยายามสร้าง model ที่ใช้วิเคราะห์ pattern ของข้อมูลที่ได้จากการ train โดยตัวของมันเอง (เป็นที่มาของคำว่า machine learning นั่นเอง) กล่าวโดยสรุป การนำ AI (Artificial Intelligence) ในยุคปัจจุบันหลายองค์การให้ความสนใจในการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยพัฒนาองค์การ เช่น การรับรู้ การเรียนรู้ การให้เหตุผล และการแก้ปัญหาต่างๆ เครื่องจักรที่มีความสามารถเหล่านี้ จึงสามารถกล่าวได้ว่าเป็นปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งองค์การสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การต่อไป

หลักธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมรัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลัง ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติ ภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใสและความมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตย

อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข สอดคล้องกับความเป็นรัฐธรรมนูญไทย และกระแสโลกยุคปัจจุบัน (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542)

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ระบุว่าธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบ 6 ประการ คือ

1. **หลักนิติธรรม** ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่เลือกปฏิบัติ และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรือตามอำนาจของตัวบุคคล

2. **หลักความโปร่งใส** ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกัน โดยมีการให้และการรับข้อมูลที่สะดวกเป็นจริง ทันการณ์ ตรงไปตรงมา มีที่มาที่ไปที่ชัดเจนและเท่าเทียม มีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

3. **หลักการมีส่วนร่วม** ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมคิด ร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น การแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบต่อการกระทำนั้น

4. **หลักความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้** ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้เป็นการสร้างกลไกให้มีผู้รับผิดชอบ ตระหนักในหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

5. **หลักความคุ้มค่า** ได้แก่ การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

6. **หลักคุณธรรม** ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม สำนึกในหน้าที่ของตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต จริใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และเคารพในสิทธิของผู้อื่น

การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารการจัดการ

การบริหารการพัฒนางานในรูปแบบของธรรมาภิบาลนั้น จะเน้นที่การเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มั่นคง ไม่ล้มละลาย ไม่เสี่ยงต่อความเสียหาย พนักงานมีความมั่นใจในองค์กรว่าสามารถปฏิบัติงานในองค์กรได้ในระยะยาว การนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารนั้นเพื่อให้องค์กรมีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากสังคม ปัจจุบันการบริหารงานในภาครัฐได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก ในเรื่องของความโปร่งใสในการดำเนินงาน ดังนั้นการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในหน่วยงานของรัฐ ก็เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือศรัทธาว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการทุจริต คอร์รัปชันของหน่วยงานภาครัฐจะลดลง ซึ่งสิ่งที่จำเป็นในการบริหารการพัฒนาของหน่วยงานในภาครัฐ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553) ได้แก่

1. **ความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้** ความรับผิดชอบต่อ คือ บุคคล องค์กร และผู้ที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจ ซึ่งหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐ ต้องมีภาระความรับผิดชอบต่อสาธารณะเกี่ยวกับการกระทำกิจกรรม หรือการตัดสินใจใด ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ ความรับผิดชอบต่อกล่าวมา หมายถึง การเปิดเผยข้อมูล การมีความยุติธรรม ปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเสมอภาค และตรวจสอบได้ โปร่งใส และดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมาย

2. **ความโปร่งใส** ความโปร่งใส หมายถึง การตัดสินใจและการดำเนินการต่าง ๆ อยู่บนกฎระเบียบชัดเจน การดำเนินงานของรัฐบาลในด้านนโยบายต่าง ๆ นั้น สาธารณะชนสามารถรับทราบ และมีความมั่นใจได้ว่า การดำเนินงานของรัฐนั้นมาจากความตั้งใจในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของนโยบาย

3. การปราบปรามทุจริตและการประพฤติมิชอบ การที่องค์กรภาครัฐใช้อำนาจหน้าที่ หรือการแสวงหาผลประโยชน์ในทางส่วนตัวเหล่านี้ถือเป็นการทุจริต และการประพฤติมิชอบทั้งต่อองค์กรภาครัฐเอง และองค์กรในภาคเอกชน การปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานและการทำให้เกิดความโปร่งใสรวมถึงการปฏิรูประบบราชการจะเป็นเครื่องมือในการปราบปรามการฉ้อฉล และเสริมสร้างธรรมาภิบาล

4. การสร้างการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้กับประชาชน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจดำเนินนโยบาย มีส่วนร่วมในการควบคุมการปฏิบัติงานของสถาบัน การมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดกระบวนการตรวจสอบ และเรียกร้องในกรณีที่เกิดความสงสัยในกระบวนการดำเนินงานของรัฐได้เป็นอย่างดี

5. การมีกฎหมายที่เข้มแข็ง ธรรมาภิบาลมีพื้นฐานการดำเนินการอยู่บนกรอบของกฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีการให้ความเสมอภาคเท่าเทียม และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย มีกฎหมายที่เข้มแข็ง มีการระบุงการลงโทษที่ชัดเจน และมีผลบังคับใช้ได้จะเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาระบบการปกครองเพื่อป้องกันการละเมิดหรือฝ่าฝืนการมีระบบกฎหมายที่ดีจะส่งเสริมการปกครองตามหลักนิติธรรม

6. การตอบสนองที่ทันการ ธรรมาภิบาล หมายถึง การให้การตอบสนองที่ทันการต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในเวลาที่ทันการ

7. ความเห็นชอบร่วมกัน สังคมที่ประกอบด้วยบุคคลที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ธรรมาภิบาลจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานความต้องการที่แตกต่างให้อยู่บนพื้นฐานของประโยชน์ส่วนรวมและขององค์กรเป็นหลัก

8. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในหลักธรรมาภิบาลนั้น ต้องการให้มีการใช้ทรัพยากรต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า

9. ความเสมอภาคและความเกี่ยวข้อง หลักธรรมาภิบาลจะเน้นให้บุคลากรทุกคนในองค์กร รู้สึกมีส่วนร่วมหรือรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับองค์กร บุคคลสามารถมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกิจกรรมหลักที่จะช่วยสร้างความเติบโตให้กับหน่วยงาน

บทสรุป

จะเห็นได้ว่าการนำ AI (Artificial Intelligence) ในยุคปัจจุบันหลายองค์การให้ความสนใจในการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยพัฒนาองค์กร เช่น การรับรู้ การเรียนรู้ การให้เหตุผล และการแก้ปัญหาต่างๆ เครื่องจักรที่มีความสามารถเหล่านี้ จึงสามารถกล่าวได้ว่าเป็นปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งองค์การสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรต่อไป การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ การบริหารการพัฒนางานในรูปแบบของธรรมาภิบาลนั้น จะเน้นที่การเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มั่นคง ไม่ล้มละลาย ไม่เสี่ยงต่อความเสียหาย พนักงานมีความมั่นใจในองค์กรว่าสามารถปฏิบัติงานในองค์กรได้ในระยะยาว การนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารนั้นเพื่อให้องค์การมีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากสังคม ปัจจุบันการบริหารงานในภาครัฐได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก ในเรื่องของความโปร่งใสในการดำเนินงาน ดังนั้นการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในหน่วยงานของรัฐ ก็เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการทุจริต คอร์รัปชันของหน่วยงานภาครัฐจะลดลง ซึ่งสิ่งที่จำเป็นในการบริหารการพัฒนางานของหน่วยงานในภาครัฐ

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภากรณ์. (2553). *การตรวจวินิจฉัยองค์การเพื่อการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งมหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.
- ติน ปรัชญพฤทธิ์. (2551). *การบริหารการพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งมหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.
- วันชัย มีชาติ. (2550). *การบริหารองค์การ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งมหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.
- Peter F. Drucker. (2008). *Management Revise Edition*. New York: Harper Collins.

ระบบกินเมือง: การพัฒนาจริยธรรมทางการบริหารงานภาครัฐ Colonization System: Development of Ethics in Public Administration

¹พระมหาประเวศ ปญญาทีโป, ²พระสมุห์ชาติศักดิ์ ปริชาโน, ³ฐิญาภรณ์ วงษา และ ⁴อำนาจ สาเขตร์
³Phramahaprawet Panyadheepo, ²Phrasamuchchatsak Prichan, ³Thiyaphan Wongsas and
⁴Umnart Sakhet

¹²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยบริการวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช วัดหมอนไม้, ประเทศไทย
¹²Mahachulalongkornrajavidyalaya University Buddhachinaraj Buddhist College Wat Monmai, Thailand

³⁴มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ตาก, ประเทศไทย
³⁴Mahachulalongkornrajavidyalaya University Tak Buddhist College, Thailand

¹Corresponding Author's E-mail: Pravet.pan@mcu.ac.th

¹Tel. 087-843-9195

Received April 3, 2024; Revised June 11, 2024; Accepted June 28, 2024

บทคัดย่อ

องค์กรภาครัฐเป็นสถานที่ที่ผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้แก่ผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้องจากวิวัฒนาการของระบบกินเมืองจวบจนการพัฒนากระบวนการป้องกัน เพื่อควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ให้ชอบด้วยกฎหมายและศีลธรรมจรรยาจากการปรับปรุงโครงสร้างระบบราชการสู่การกระจายอำนาจออกเป็น ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่นในรูปแบบของการออกกฎหมายและระบบกลไกต่าง ๆ จากรัฐธรรมนูญสู่องค์กรอิสระ โดยชี้ให้เห็นมุมมองของกระบวนการพัฒนาจริยธรรมทางการบริหารงานภาครัฐจากอดีตสู่ปัจจุบันที่ยังคงร่องรอยแห่งการใช้อำนาจหน้าที่ในการแสวงหาผลประโยชน์จากการประพัตติมิชอบและชี้ให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกองค์กรภาครัฐเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างกัน จึงทำให้ระบบนี้เป็นระบบที่yakต่อการเปลี่ยนแปลงในการขับเคลื่อนกระบวนการบริหารพัฒนาประเทศเพราะติดกับดักวัฒนธรรมจากระบบเจ้าขุนมูลนายที่มากด้วยศลาบรรดาศักดิ์ควบคู่กับอำนาจามมีที่แผ่ขยายไปในทุกสารทิศจนสามารถพัฒนาความชอบธรรมให้เกิดขึ้นกับตนเองและพวกพ้องได้ ในบทความนี้จึงได้เสนอมุมมองในการกำหนดรูปแบบการทำงานขององค์กรภาครัฐภายใต้กรอบจริยธรรมในการทำงานเพื่อใช้เป็นวิถีทางในการประพัตติปฏิบัติและเป็นกลไกในการควบคุมตรวจสอบผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพตามเจตจำนงเจตนโยบายเพื่อเป็นหลักค้ำประกันความเป็นสากลและเพื่อสร้างความยอมรับในเวทีโลกแต่ผลของการปฏิบัติกับเกิดความล้มเหลวจากการประพัตติมิชอบที่มีให้เห็นตามหน้าสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันและได้พรมที่รอการเปิดเผยอยู่จำนวนมากเพื่อชี้ให้เห็นถึงผลของการปฏิรูปและแนวทางการกำหนดทิศทางในอนาคต

คำสำคัญ: ระบบกินเมือง, จริยธรรมทางการบริหาร

Abstract

Government organizations were places where both direct and indirect benefits were combined for operators and those involved from the evolution of the urban food system until the development of the prevention system to control the performance of duties in

accordance with the law and morality, from improving the bureaucratic structure to decentralizing power into the central, regional, and local areas in the form of legislation and various mechanisms from the constitution to independent organizations. It points out the perspective of the process of developing ethics in public administration from the past to the present that still had traces of the use of power and authority to seek benefits from misconduct and points to internal and external interactions. Government organizations regarding conflicts of interest between each other. Therefore, this system was difficult to change in driving the country's development management process, because, it was trapped in the cultural trap of a bureaucratic system with many titles and prestige coupled with power and prestige that spreads in all directions to the point where legitimacy could be developed with oneself and one's friends. In this article, we therefore presented a perspective on determining the work style of government organizations under the framework of work ethics to be used as a way of conduct and as a mechanism for controlling and inspecting work results to ensure efficiency. According to the policy intent to guarantee internationalism and to create acceptance on the world stage, the results of implementation and failure were due to misconduct that is currently visible on social media and under the waiting carpet. Much has been revealed to shed light on the results of reform and how to shape its future direction.

Keywords: Colonization System, Ethics in Public

บทนำ

ขอน้อมนำพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2496 ความว่า "...ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายจงมั่นอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต ถือเอาประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เพราะคุณธรรมอันนี้เป็นมูลฐานอันสำคัญที่ยังเจริญ และความเป็นปึกแผ่นแก่สังคม เป็นบ่อเกิดแห่งความกลมเกลียว ความซื่อสัตย์ที่ว่านี้ หมายถึง ความสุจริตซื่อตรงต่อหน้าที่การงานต่อตนเองและต่อผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง มีเจตนาบริสุทธิ์ไม่เอารัดเอาเปรียบ สำหรับท่านที่ใช้วิชากฎหมายย่อมกินความถึงการรักษาความเป็นธรรม ไม่บิดเบือนความหมายของตัวบทกฎหมายเพื่อประโยชน์ของตนเองด้วยความซื่อสัตย์สุจริตจะเป็นเสมือนหนึ่งเกราะคุ้มภัยแก่ท่านตลอดไป ดังบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ว่า "สุจริตคือเกราะบังสารทพ้อง"

จากพระบรมราโชวาท ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมจริยธรรมสำคัญในการสานประโยชน์แก่สังคมและประเทศ ผู้เขียนจึงมีความสนใจในการศึกษาวิวัฒนาการในการกำหนดกรอบการทำงานขององค์กรภาครัฐมากกว่าการกำหนดเป้าหมายของการทำงาน เพราะหากปราศจากรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่บนพื้นฐานของความถูกต้องชอบธรรมแล้ว การดำเนินงานคงไม่บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ได้เพราะความผิดพลาดล้นหลามจากการประพฤติมิชอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและวิวัฒนาการของระบบกินเมืองกับการพัฒนาจริยธรรมภาครัฐ ภายใต้ขอบเขตของนิยามและประเด็นต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกันในเชิงนโยบายและการปฏิบัติให้เห็นมุมมองสะท้อนถึงรูปธรรมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานที่ผ่านมาจากอดีตจนปัจจุบันจากกระแสข่าวทางสังคมและผลของการปราบปรามโดยมีประชาชนผู้เสียผลประโยชน์เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการ

เรียกร่องผลประโยชน์ให้กับสังคมประเทศโดยภาพรวมจากผลแห่งการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรภาครัฐในการทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์แห่งชาติ การที่ประชาชนเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของส่วนราชการเช่นนี้ จึงเป็นการกระตุ้นให้เกิดความตระหนักในจริยธรรมการทำงานได้อย่างเห็นผลชัดเจนผ่านองค์กรต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับมาตรฐานจริยธรรม

ระบบกินเมือง

คำว่า “กินเมือง” สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย เล่ม ๑ อักษร ก ฉบับราชบัณฑิตยสถาน อธิบายไว้ว่า กินเมือง เป็นลักษณะการปกครองหัวเมืองแบบหนึ่งของไทยในสมัยโบราณ มีคำเรียกแตกต่างกันไปตามยุคสมัย เช่น ในสมัยสุโขทัย เรียกว่า ถือเมือง กินเมือง สมัยอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์ เรียกว่า กินเมือง นั่งเมือง ครองเมือง รักษาเมือง รั้งเมือง ในการปกครองหัวเมืองนั้น พระมหากษัตริย์จะส่งพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูง เช่น พระราชโอรส พระราชธิดา หรือพระบรมวงศานุวงศ์ที่ใกล้ชิดและไว้วางพระราชหฤทัยไปปกครองเมืองสำคัญ เรียกว่า เมืองลูกหลวง

เมื่อสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถเสด็จขึ้นครองราชสมบัติ อาณาเขตของราชอาณาจักรขยายกว้างขึ้น เนื่องจากสุโขทัยถูกรวมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของอยุธยาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๒ พระราชบิดาของพระองค์ ดังนั้นจึงทรงปฏิรูประบบการปกครอง และทรงแต่งตั้งขุนนาง ข้าราชการไปปกครองหัวเมืองแทนพระบรมวงศานุวงศ์ และจัดระเบียบการปกครองหัวเมืองออกเป็น หัวเมืองชั้นใน คือ เมืองที่อยู่รายรอบเมืองราชธานีจัดเป็นหัวเมืองจัตวา หัวเมืองชั้นนอก คือ เมืองที่อยู่นอกวงราชธานีออกไป แบ่งเป็นเมืองเอก เมืองโท และเมืองตรี

ในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช มีการแต่งตั้งขุนนาง ข้าราชการไปปกครองหัวเมืองแทนพระบรมวงศานุวงศ์ และยังคงเรียกว่า กินเมือง ซึ่งสมเด็จพระยาตำราญภาพทรงอธิบายว่า เพราะเจ้าเมืองมีหน้าที่ดูแลปกครองบ้านเมืองให้ราษฎรอยู่เย็นเป็นสุข จะต้องออกเงินซื้อที่ดินและก่อสร้างจวนที่พักหรือศาลากลางด้วยทุนทรัพย์ของตนเอง แต่ไม่มีเงินเดือน มีรายได้จากค่าธรรมเนียม อากรต่าง ๆ ในการปฏิบัติราชการเท่านั้น จนกระทั่งถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการจัดการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล และโปรดเกล้าฯ พระราชทานเงินเดือนแก่ข้าราชการหัวเมือง จึงเลิกใช้คำว่า กินเมือง เรียกเป็นว่าราชการเมือง แทน. (Inon, 2010)

กรมพระยาตำราญภาพกับการเสด็จตรวจราชการ พระองค์ได้พบเห็นเหตุการณ์และประเพณีแปลก ๆ เช่น ระบบกินเมือง หมายถึง เจ้าเมืองสมัยก่อนการปฏิรูปมีอำนาจอย่างสมบูรณ์ในการครองบริหารราชการในเมือง ภายในการปกครองของเจ้าเมืองนั้น รวมถึงที่ตั้งเมืองซึ่ง สมัยนั้นใช้จวนเจ้าเมืองเป็นที่ทำการของราชการกรมการจีน เนื่องจากแต่ก่อนรัฐบาลไม่มีข้าราชการซึ่งจะถือได้ว่าเป็นตัวแทนของรัฐไปทำการเก็บผลประโยชน์ให้แก่ประเทศตามหัวเมืองต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม จึงได้ตัดปัญหานี้โดยมอบอำนาจการเก็บภาษีอากรส่วนมากจะเป็นชาวจีน รวมถึง การห้ามเข้าไปเมืองสุพรรณ เนื่องจากเจ้าเมืองในขณะนั้นทุจริต ประพฤติมิชอบ จึงออกอุบายว่า เป็นคตึกความเชื่อกันมาแต่โบราณว่า เพราะเทพารักษ์หลักเมืองสุพรรณบุรีไม่ชอบเจ้านาย แต่พระองค์ทรงตรัสว่า “...ฉันคิดว่าเทพารักษ์ที่มีฤทธิ์เดชถึงสามารถจะให้ร้ายดีแก่ผู้อื่นได้ จะต้องได้สร้างบารมีมาแต่ชาติปางก่อน ผลบุญจึงบันดาลให้มาเป็นเทพารักษ์ศักดิ์สิทธิ์ถึงปานนั้น ก็การสร้างบารมีนั้น จำต้องประกอบด้วยศีลธรรมความดี ถ้าปราศจากศีลธรรมก็หาอาจจะเป็นเทพารักษ์ศักดิ์สิทธิ์ได้ไม่ เพราะฉะนั้นฉันเห็นว่า เทพารักษ์หลักเมืองสุพรรณบุรี คงอยู่ในศีลธรรม รู้ว่าฉันไปเมืองสุพรรณเพื่อจะทำนุบำรุงบ้านเมืองให้ราษฎรอยู่เย็นเป็นสุขยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน คงจะกลับยินดีอนุโมทนาด้วยเสียอีก...” จากการ

เสด็จครั้งนั้น ทรงพบว่า พระยาสุนทรสงคราม เจ้าเมืองสุพรรณบุรี เก็บทรัพย์สินสมบัติหนีออกจากเมืองสุพรรณบุรีไปก่อนที่จะเสด็จถึง ซึ่งทรงทราบถึงสาเหตุภายหลังว่า พระยาสุนทรสงครามประพฤติผิด คิดมิชอบ ด้วยการริบถ กดขี่ข้าราชการบังหลวง ทำความเดือดร้อนให้แก่ราษฎร เพราะราษฎรมาขึ้นเรื่องราวกล่าวโทษพระยาสุนทรฯ มากมายหลายราย จนสุดท้ายพระองค์ต้องถอดออกจากตำแหน่ง (Nakpattharapong, Sunyavivat & Bunnag, 2012)

ในระบบความสัมพันธ์ทางอำนาจของรัฐจารีต “ความซื่อสัตย์” ในความหมายของ “ความจงรักภักดี” จึงเป็นหลักการที่สำคัญกำกับการกระทำของบุคคลที่อยู่ภายใต้กรอบความคิดความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และมูลนายของตน ซึ่งมองได้อีกนัยหนึ่ง คือ เป็นความภักดีหรือ “ซื่อสัตย์” เฉพาะคู่ความสัมพันธ์ไม่จำเป็นต้องมี “ความซื่อสัตย์” ต่อคนที่ไม่ใช่มูลนายของตน ในขณะเดียวกัน “ความซื่อสัตย์” ภายใต้ “ความจงรักภักดี” นี้ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจในการบริหารราชการแผ่นดิน เพราะรัฐจารีตเป็นระบบความสัมพันธ์แบบ “กินเมือง” ขุนนางในระดับสูงก็สามารถที่จะ “แบ่งสรร” (ศัพท์ปัจจุบัน : ยักยอก) ทรัพยากรที่ตนเองเกณฑ์มาจากไพร่ส่วยไว้จำนวนหนึ่งก่อนจะส่งเข้าไปสู่พระคลังหลวงซึ่งเป็นเรื่องปกติธรรมดา (Sattayanurak, 2022)

สินบน หมายถึง ทรัพย์สิน ของขวัญ หรือประโยชน์อื่นใดที่ให้แก่บุคคลเพื่อจูงใจให้ผู้นั้นกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยหน้าที่ ภาษาปากเรียกว่า เงินใต้โต๊ะ หรือเงินแป๊ะเจี๊ยะ เช่น เงิน สิ่งของ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ เป็นต้น

ผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการขัดกันแห่งผลประโยชน์ หมายถึง เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่จะต้องใช้ดุลพินิจ พิจารณา หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะ แต่ตนเองกลับมีผลประโยชน์ส่วนตัวเข้าไปแอบแฝงในเรื่องนั้น ๆ หรือนำประโยชน์หรือความสัมพันธ์ส่วนตัวเข้ามามีอิทธิพลในการตัดสินใจดำเนินงานของรัฐ หรือใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถใช้ดุลพินิจหรือปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นกลาง (Highland Research and Development Institute (Public Organization). 2023)

จากระบบกินเมือง สรุปได้ว่า พัฒนาการในการบริหารราชการแผ่นดินของไทยตั้งแต่กรุงสุโขทัยจบจนกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น เป็นรูปแบบหนึ่งของการให้อำนาจกับข้าราชการในการใช้อำนาจควบคู่กับการแสวงหาผลประโยชน์ภายใต้ขอบเขตหน้าที่ ๆ ได้รับมอบหมายและถือเป็นจารีตปฏิบัติเพื่อการยกยอก ส่งส่วยและเครื่องบรรณาธิการเพื่อเป็นการตอบแทนผู้ที่มิอำนาจสูงกว่าในระบบความสัมพันธ์ทางอำนาจของรัฐ ปัจจุบัน ถึงแม้ว่าระบบกินเมืองจะถูกยกเลิกไปแล้วร่องรอยและจารีตปฏิบัติยังคงอยู่และมีวิวัฒนาการความเข้มแข็งชอบธรรมมากยิ่งขึ้นจากการสานประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มผู้มีอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ภายใต้ช่องโหว่แห่งกฎหมายและกฎเกณฑ์ในทางปฏิบัติ ส่งผลให้ผลประโยชน์แห่งชาติเสียหายอย่างทวีคูณจากความอ่อนแอขององค์กรภาครัฐ

การพัฒนาจริยธรรมทางการบริหารงานภาครัฐ

ในระยะเวลา 700 ปี ที่ได้มีการก่อตั้งประเทศไทย มีการปฏิรูปสองครั้ง ครั้งที่ 1 สมัยพระบาทสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถและพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 พระราชโอรส พ.ศ. 1991 - 2072 ครั้งที่ 2 สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 หรืออีกประมาณ 363 ปีต่อมา เมื่อ 1 เมษายน พ.ศ. 2435 และตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาจวบปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบการบริหารราชการที่รัชกาลที่ 5 ทรงวางไว้ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในช่วงเกือบ 100 ปีที่ผ่านมา เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างย่อยในระบบเท่านั้น (Chantharanson, 1991)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และ พ.ศ.2550 ได้กำหนดกรอบเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในแต่ละประเภทให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมและกำหนดให้มีกลไกและระบบในการดำเนินงาน เพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เริ่มตั้งแต่พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ. 2546 เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 7 ประการ คือ 1) เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน 2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ 3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ 4) ลดขั้นตอนปฏิบัติ 5) ปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันเหตุการณ์ 6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ 7) มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน และกำหนดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีแลคานิยมที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) คานิยมประชาธิปไตย (Democracy Values) 1.1 ความรับผิดชอบ (Accountability) 1.2 โปร่งใส (Transparency) 1.3 นิติธรรม (Rule of Law) 1.4 ความเสมอภาค (Equity) 2) คานิยมประชารัฐ (Participation State) 2.1 การมีส่วนร่วม/ฉันทามติ (Participation /Consensus Oriented) และการกระจายอำนาจ (Decentralization) 3) คานิยมของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) 3.1 ประสิทธิภาพ (Efficiency) 3.2 ประสิทธิผล (Effectiveness) 3.3 การตอบสนอง (Responsiveness) 4) คานิยมความรับผิดชอบต่อการบริหาร (Administrative Responsibility) 4.1 คำนึงถึงคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethic) (Vattana, 2013)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กำหนดให้มืองค์กรอิสระในการทำหน้าที่ ๆ เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการการเลือกตั้ง มาตรา 136 2) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา มาตรา 196 3) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน มาตรา 199 4) ศาลรัฐธรรมนูญ มาตรา 255 5) ศาลปกครอง มาตรา 276 6) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มาตรา 297 7) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน มาตรา 312 (King Prajadhipoks Institute, 2002) ถึงแม้ถูกยกเลิกไปเมื่อปี พ.ศ. 2549 จากการรัฐประหาร ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2560 ก็ยังคงปรากฏมืองค์กรอิสระเหล่านี้อยู่ และเป็นองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องสำคัญในการกำกับและสร้างมาตรฐานทางจริยธรรมให้กับองค์กรภาครัฐที่มีความโดดเด่นในปัจจุบัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 76 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ และพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 หมวด 1 มาตรา 5 หลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ 7 ประการ 1) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดีและรับผิดชอบต่อหน้าที่ 3) กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม 4) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและมีจิตสาธารณะ 5) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน 6) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ 7) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ (Ethical Standards Act, 2019)

จริยธรรมการบริหารตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดที่สำคัญ 5 ประการ คือ 1) จริยธรรมในฐานะที่เป็นคุณธรรม 2) จริยธรรมในฐานะที่เป็นคุณค่าเชิงระบอบและทฤษฎีเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 3) จริยธรรมในฐานะของความเป็นพลเมือง 4) จริยธรรมในฐานะของความเท่าเทียมทางสังคม 5) จริยธรรมในฐานะที่เป็นผลประโยชน์สาธารณะ (Songklin, 2020. อ้างถึง Martinez, 2009) ภารกิจสำหรับการบริหารภาครัฐในปัจจุบัน สามารถพิจารณาได้ใน 2 ระดับ คือ 1) บทบาทเชิงจริยธรรมในระดับปัจเจกบุคคล และ 2) บทบาท

เชิงจริยธรรมในระดับองค์การหรือระดับโครงสร้าง (Songklin, 2020. อ้างถึง Martinez and Richardson, 2008)

กระบวนการปฏิรูประบบการบริหารภาครัฐ พ.ศ. 2542 สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ก.พ. โดยได้เริ่มจัดทำค่านิยมสร้างสรรค์ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และโครงการการจัดทำมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม โดยค่านิยมสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) การ ยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง 2) ซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบ 3) โปร่งใส ตรวจสอบได้ 4) ไม่เลือกปฏิบัติ 5) มุ่ง ผลสัมฤทธิ์ของงาน โดยในปี พ.ศ. 2549 รัฐบาลประกาศวาระแห่งชาติด้านจริยธรรม ธรรมาภิบาลและการ ป้องกันการทุจริตประพฤติชอบในภาครัฐ และกำหนดเป้าประสงค์ ปัจจัยแห่งความสำเร็จและยุทธศาสตร์ ดังนี้ เป้าประสงค์ที่ 1 ลดและปิดโอกาสการประพฤติมิชอบในวงราชการเพื่อสร้างความโปร่งใสซื่อสัตย์สุจริตลด ความสูญเสียและขจัดรั่วไหลในการปฏิบัติราชการ เป้าประสงค์ที่ 2 สร้างจิตสำนึกในการประพฤติชอบให้ยึด มั่นในหลักศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ ความสุจริต ซื่อตรง เทียงธรรม เป็นกลาง ไม่เลือก ปฏิบัติ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ 1) การสร้างกลุ่มผู้นำและผลักดันให้เกิดองค์กรแห่งสุจริตธรรม มี ประสิทธิภาพและมีศักดิ์ศรี 2) การพัฒนาระบบคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาล 3) การวางระบบสนับสนุน และโครงสร้างพื้นฐานทางคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาล และกำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน กระบวนการดำเนินงานไว้ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างกลุ่มผู้นำและผลักดันให้เกิดองค์กรแห่งสุจริตธรรม ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ ค่านิยมและการพัฒนาข้าราชการ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การให้ คำปรึกษาแนะนำและการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและ ธรรมาภิบาล ยุทธศาสตร์ที่ 4 การปรับเปลี่ยนการบริหารงานบุคคลให้เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนา ระบบการบริหารด้านคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาล ยุทธศาสตร์ที่ 6 การวัดผลและตรวจสอบด้าน จริยธรรม ยุทธศาสตร์ที่ 7 การวางระบบสนับสนุนและปัจจัยพื้นฐานด้านคุณธรรมจริยธรรมและ ธรรมาภิบาล โดยกำหนดระดับการขับเคลื่อนออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) ระดับรัฐบาลในการขับเคลื่อนภาพรวม ทั้งหมด 2) ระดับหน่วยงานของส่วนราชการทั้งหมด 3) ระดับบุคคลคือข้าราชการทุกคน (Chayachindawong & Thamadisai, 2007)

จากการพัฒนาจริยธรรมทางการบริหารงานภาครัฐ สรุปได้ว่า เป็นการพัฒนารอบกฎเกณฑ์ในทาง ปฏิบัติราชการเพื่อเป็นการควบคุมการประพฤติมิชอบและสร้างกรอบแห่งการทำงานเพื่อให้เกิดความชอบ ธรรมแก่องค์กรภาครัฐ โดยขาดมาตรการบทลงโทษการกระทำความผิดฐานจริยธรรมที่เด็ดขาดและจริงจัง สืบเนื่องจากความเข้มแข็งของระบบราชการผสมผสานกับวัฒนธรรมองค์กรแบบอุปถัมภ์ ระบบกลไกในการ ควบคุมตรวจสอบป้องกันการทุจริตจึงไร้ประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เห็นภาพชัดในปัจจุบันเมื่อเกิด กระแสทางสังคมจากแฉดวงข่าวสาร ความล้มเหลวทางจริยธรรมขององค์กรภาครัฐจึงยิ่งทวีความชัดเจนขึ้น จึง เปรียบเสมือนสิ่งเลวร้ายที่อยู่ภายใต้พรมรอนแห่งการเปิดเผยเท่านั้น

บทสรุป

องค์กรภาครัฐเปรียบเสมือนเสาหลักของประเทศในการขับเคลื่อนระบบกลไกต่าง ๆ โดยมีประโยชน์ สาธารณะแก่ประชาชนเป็นสำคัญและประโยชน์แห่งชาติตามลำดับ กรอบกฎเกณฑ์และแนวปฏิบัติต่าง ๆ คือ ความชัดเจนสูงสุดในการประพฤติชอบปฏิบัติชอบที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้ร่วมกันพัฒนาเพื่อใช้เป็น เครื่องมือในการดำเนินงานและตรวจสอบ แต่ประเด็นสำคัญคือจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่และกระบวนการ สร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นจากความคาดหวังของประชาชนเพื่อสร้างอุดมการณ์การทำงานเพื่อประโยชน์แก่ สังคมประเทศเป็นสำคัญและสร้างภาพพจน์ที่ดีให้เกิดขึ้นกับระบบราชการจากนวัตกรรมที่ได้วิวัฒนาการมา

จากการยกเลิกระบบกินเมืองเพื่อไม่ให้เกิดการเสียของ หรือเพียงแค่ฝักชีโรยหน้าเรียกกระแสตามสื่อที่เห็นได้
ในปัจจุบัน โดยไม่สามารถถอนรากถอนโคนกระบวนการทุจริตคอร์รัปชันนี้ออกไปได้ หากเช่นนี้การพัฒนา
จริยธรรมจึงไร้ความหมายเพราะมีความตรงกันข้ามในเชิงนโยบายและการปฏิบัติตามแนวทางแห่งการ
ประพฤติดีงามตามทำนองคลองธรรมทั้งในระดับองค์กร หน่วยงานและบุคคล ด้วยเหตุนี้จึงควรสานประโยชน์
ร่วมกันมากกว่าการอบกฏเกณฑ์ที่กำหนดโดยไม่ให้เกิดความเสียหายแก่สังคมประเทศด้วยมาตรการบงกชโทษที่
มีความรุนแรงและเข้มงวดในการบังคับใช้อย่างเป็นธรรมและทั่วถึงในระดับมาตรฐานเดียวกันอย่างไม่มี
อุทธรณ์ร้องขอไม่ว่าจะด้วยเหตุผลประการใด เพราะเมื่อระบบมีความเข้มแข็งกลไกต่าง ๆ ก็จะเข้มแข็งไปด้วย
และจะเกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำผิดจริยธรรม

เอกสารอ้างอิง

- Chantharanson. V. (1991). Toward 100 years of Thai civil service reform: the past, present, and future of reforming ministries, bureaus, and departments. *Thai Journal of Development Administration*. Vol.31 (1), 1-29.
- Chayachindawong. P. & Thamadisai. T. (2007). *Ethics and Thai government officials*. Executive Journal. Vol.27 (3), 34 – 37.
- Highland Research and Development Institute (Public Organization). (2023). *Interesting Legal Articles: Bribes and Conflicts of Interest*. Retrieved October 1 , 2 0 0 3 . From <https://www.hrdi.or.th/InternalRules/Detail/1480>
- Inon. P. (2010). Urban eating. *Office of the Royal Society*. Retrieved October 1, 2003. From <http://legacy.orst.go.th/?knowledges>
- King Prajadhipoks Institute. (2002). *Thailand's independent organizations and related laws*. Nonthaburi: King Prajadhipoks Institute.
- Nakpattharapong. N., Sunyavivat. S., & Bunnag. P. (2 0 1 2). The Tesapibal Countries Administrative Management in the Reign of King Chulalongkorn. *Journal of Behavioral Science*. Vol.18 (2), 140-154.
- Sattayanurak. A. (2022). The change of thoughts/emotion about “Integrity” in Thai society. Under the strategic target plan (Spearhead) in the social aspect. *Thai people 4.0 plan*. National Research Council of Thailand (NRCT). 1-36.
- Songklin. P. (2020). *Ethics in Public Administration for the 2 1 st Century*. Mahasarakham: Aphichatkanphim.
- Vattana. S. (2013). Morals and ethics of public administration. *Damrong Rajanuphab Journal*. Vol.14 (49), 36-44.